

**Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

**«ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΞΟΔΩΝ
ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ
ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΟΥΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΜΠΙΚΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΟΣΚΟΒΙΤΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΡΕΣΤΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 **Νόμος ΠΟΔ.1005/14.01.05**

Εκπιπτόμενες δαπάνες από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων με βάση διοικητικές λύσεις και τη δικαστηριακή νομολογία..... 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 **Κατηγορίες δαπανών επιχειρήσεων**

Κατηγορίες δαπανών επιχειρήσεων	67
Διακρίσεις εξόδων	67
Διακρίσεις δαπανών	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 **Δικαιολογητικά παραστατικά δαπανών**

Βασική αρχή ύπαρξης δικαιολογητικών στοιχείων δαπανών κατά Κ.Β.Σ	83
Βασική αρχή ύπαρξης δικαιολογητικών στοιχείων κατά το Γ.Λ.Σ	83
Δικαιολογητικά στοιχεία που προβλέπονται από το Κ.Β.Σ	85
Κατηγορίες δαπανών για τις οποίες εκδίδεται απόδειξη δαπάνης	86
Απόδειξη δαπάνης	86
Έξοδα που αναγνωρίζονται με δημόσια έγγραφα	87
Δαπάνες που αναγνωρίζονται με επικυρωμένα φωτοαντίγραφα	87
Δαπάνες για τις οποίες απαιτείται Τ.Π.Υ	88
Δαπάνες για τις οποίες δεν απαιτείται Τ.Π.Υ	88
Έξοδα για τα οποία απαιτείται απόδειξη επαγγελματικής δαπάνης	89
Μισθοί αμοιβές Δ.Σ. Α.Ε	89
Τρόπος καταβολής των εξόδων κίνησης	90
Χορηγίες σε συνέδρια, εκδήλωσεις, αγώνες	91
Παραστατικά	92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Αναγνώριση απόρριψη δαπανών

Προϋποθέσεις αναγνώρισης επιχειρηματικής δαπάνης	100
Δαπάνες γενικές αρχές	101
Δαπάνες που αναγνωρίζονται ή που δεν αναγνωρίζονται	102
Δαπάνες που αναγνωρίζονται ΑΡΘΡΟ 31(ν.2238/1994)	104
Τα έξοδα από φορολογική άποψη	105
Προϋποθέσεις αναγνώρισης δαπανών με βάση τα δικαιολογητικά στοιχεία	108
Προϋποθέσεις αναγνώρισης αποσβέσεων	109
Ασφάλιση ζωής μελών Δ.Σ. Α.Ε	110
Αυτοτέλεια των χρήσεων	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Έννοια του κύρους των βιβλίων και ανεπάρκεια αυτών

Κύρος και αποδεικτική δύναμη βιβλίων και στοιχείων	111
Νέοι λόγοι ανακρίβειας των βιβλίων από 1/1/2003	112
Γενικές επισημάνσεις επί του κύρους των βιβλίων	113
Εξωλογιστικός προσδιορισμός αποτελεσμάτων. Εκταση παραλείψεων	115
Εξωλογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος	119
Ανεπάρκεια παρελθουσών χρήσεων-κρίση με το νέο Κ.Β.Σ ..	122
Εξωλογιστικός προσδιορισμός εισοδήματος τεχνικών επιχ ..	124
Συμπεράσμata-επισημάνσεις στο ΑΡΘΡΟ 30	125
Αρχές χρήσης διοίκησης για την απόρριψη των βιβλίων ως ανεπαρκών	127
Προϋποθέσεις για να κριθούν ανεπαρκή τα βιβλία σύμφωνα με το Κ.Β.Σ. § 30.3	128
Απόδειξη μη ανεπαρκείς βιβλίων Β'ΚΑΙ Γ'κατηγοριας	129
Περιπτώσεις κατά τις οποίες το αποτέλεσμα προσδιορίζει και εξωλογιστικά γιατί υπάρχει αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων	131
Ανακρίβεια των βιβλίων και στοιχείων	132
Πίνακας προϋποθέσεων κατά τον Κ.Β.Σ. για να κριθούν ανακριβή τα βιβλία και τα στοιχεία	138
Συνέπειες χαρακτηρισμού βιβλίων ως ανακριβών	139
Περιπτώσεις που δεν θεωρούνται ανεπάρκειες ή ανακρίβειες	140

Πρόλογος

Στην εργασία αυτή θα προσπαθήσουμε να κάνουμε αναφορά στις κατηγορίες των δαπανών των επιχειρήσεων και πως αυτές αντιμετωπίζονται φορολογικά.

Οι δαπάνες ως θέμα έχουν ευρεία έκταση και εδώ θα προσπαθήσουμε να τις αναλύσουμε το καλύτερο δυνατόν.

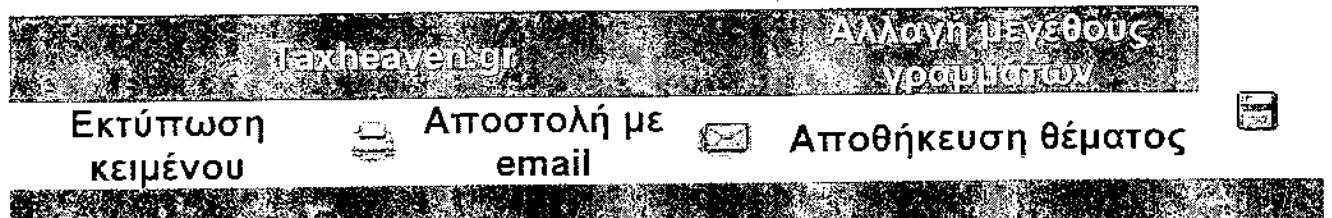
Στο πρώτο κεφάλαιο παραθέτουμε την έκδοση της απόφασης του υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών που προβλέπεται από τον τελευταίο φορολογικό Νόμο(Που ψηφίστηκε στην Βουλή τον Δεκέμβριο του 2004) και αποσκοπεί στο σαφή καθορισμό των δαπανών που εκπίπτουν από τον τζίρο των επιχειρήσεων.

Στην συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε την διάκριση των εξόδων-δαπανών καθώς κατά κατηγορία και σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύουμε τα δικαιολογητικά παραστατικά που απαιτούνται έτσι ώστε να εκπέσει η δαπάνη στα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι κανονές, οι αρχές για την αναγνώριση και απόρριψη των δαπανών.

Τέλος στο πέμπτο κεφάλαιο η εργασία ολοκληρώνεται με την έννοια του κύρους και την ανεπάρκεια των βιβλίων καθώς επίσης περιλαμβάνει τα άρθρα και τις προβλεπόμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΟΔ. 1005/14.01.05 Εκπιπτόμενες δαπάνες από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων με βάση διοικητικές λύσεις και τη δικαστηριακή νομολογία.

ΠΟΔ. 1005/14.01.05 Εκπιπτόμενες δαπάνες από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων με βάση διοικητικές λύσεις και τη δικαστηριακή νομολογία.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

- α) Τις διατάξεις του άρθρου 31 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.
- β) Τις διατάξεις της παραγράφου 15 του άρθρου 9 του ν. 3296/2004 (ΦΕΚ 253Α/14.12.2004).
- γ) Ότι με την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

1. Οι δαπάνες για τις οποίες έχει γίνει δεκτό με διοικητικές λύσεις και με τη δικαστηριακή νομολογία ότι εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών, έχουν, κατά κατηγορία δαπάνης, ως το συνημμένο παράτημα.
2. Κατά τους διενεργούμενους φορολογικούς ελέγχους η αναγνώριση της έκπτωσης των δαπανών που περιλαμβάνονται στο παράτημα αυτό από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών είναι δεσμευτική για τις ελεγκτικές υπηρεσίες.
3. Η απόφαση αυτή, μαζί με το παράτημά της, να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ακριβές Αντίγραφο

Η Προϊσταμένη της Γραμματείας Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

Συνημμένα: Φύλλα ογδόντα δύο (82)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

I. ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. α) Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες
β) Οικονομικές Επιθεωρήσεις - Όλους τους Επιθεωρητές στις έδρες τους
2. Κεντρική Υπηρεσία ΣΔΟΕ και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του
3. ΕΘΕΚ
4. ΠΕΚ
5. Εθνικό Τυπογραφείο (Για Δημοσίευση)

II. ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Ομάδα Έργου Εφαρμογών του TAXIS
2. Περιοδικό "ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ"
3. Π.Ο.Ε.- Δ.Ο.Υ.
4. Αποδέκτες Πίνακα Ζ', εκτός του αριθ. 8 αυτού
5. Βουλή των Ελλήνων, Μέγαρο Βουλής - 100 21 ΑΘΗΝΑ
6. Αποδέκτες Πίνακα ΙΑ' εκτός του αριθ. 8 αυτού
7. Αποδέκτες Πίνακα ΙΕ'
8. Αποδέκτες Πίνακα ΙΣΤ'

9. Αποδέκτες Πίνακα ΙΖ', εκτός των αριθ. 3 και 4 αυτού

10. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Συμβούλιο Λογιστικής
Τυποποίησης (ΣΛΟΤ) - 101 80 ΑΘΗΝΑ

11. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γεν. Δ/νση Ιδιωτικών
Επενδύσεων, Τμήμα Αξιολόγησης, Προώθησης και Έγκρισης
Επενδυτικών Σχεδίων, Πλατεία Συντάγματος - 101 80 ΑΘΗΝΑ

12. Υπουργείο Ανάπτυξης, Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιριών και Πίστεως,
Πλ. Κάνιγγος - 101 80 ΑΘΗΝΑ

III. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο κ. Υπουργού

2. Γραφείο κ. Υφυπουργού

3. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα

4. Γραφεία κ.κ. Γενικών Δ/ντών

5. Όλες τις Φορολογικές Διευθύνσεις και Τμήματα

6. Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων

7. Γραφείο Επικοινωνίας και Πληροφόρησης Πολιτών

8. Γεν. Δ/νση Οικονομικής Επιθεώρησης - Θεμιστοκλέους 5 - 10184
ΑΘΗΝΑ

9. Δ/νση Φορολογίας Εισοδήματος (Δ12) -Τμήματα Α' (10), Β' (20), Γ' (3)

10. Γραφείο κ. Διευθυντού Δ12

ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

Αμοιβές - Αποζημιώσεις

1. Η αποζημίωση για κάλυψη αποθετικής ζημίας (διαφυγόντος κέρδους)

που επιδικάζεται σε βάρος επιχείρησης με απόφαση διαιτητικού δικαστηρίου, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της.
(1011706/10109/B0012/14-2-2003)

2. Η αποζημίωση που καταβάλει επιχείρηση σε κληρονόμους φονευθέντος από πτώση - συνεπεία σεισμού - κτιρίου ιδιοκτησίας της, εκπίπτει ως παραγωγική δαπάνη, από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης μέσα στην οποία καταβλήθηκε στους δικαιούχους. (1015381/322/A0012/24-9-2002)
3. Η συμπληρωματική αποζημίωση στην οικογένεια θανόντος υπαλλήλου επιχείρησης από σύγκρουση με αυτοκίνητό της κατά την ώρα της επαγγελματικής απασχόλησής του, εκπίπτει ως παραγωγική δαπάνη από τα ακαθάριστα έσοδά της. (1015381/322/A0012/24-9-2002)

(Σ.τ.Ε.3214/1982)

4. Η συμπληρωματική αποζημίωση για σωματικές βλάβες που καταβάλει επιχείρηση σε τρίτο, ο οποίος τραυματίσθηκε από αυτοκίνητό της, χρησιμοποιούμενο στα πλαίσια της επαγγελματικής της απασχόλησης, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της. (1015381/322/A0012/24-9-2002)

(Σ.τ.Ε.3214/1982)

5. Η αποζημίωση που καταβάλει επιχείρηση σε υπάλληλό της για δαπάνες υπηρεσίας που του έχουν ανατεθεί , εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της, εφόσον αποδεικνύεται η καταβολή τους από τα σχετικά παραστατικά στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. και δεν αποτελεί εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α', της παρ.4, του άρθρου 45 του Κ.Φ.Ε. (1067765/10615/B0012/31-8-1999)

6. Επιχειρήσεις επεξεργασίας αποβλήτων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους τις αμοιβές που καταβάλλουν σε αλλοδαπές επιχειρήσεις για τη διαχείριση των αποβλήτων εφόσον δεν μπορούν να την αναλάβουν οι ίδιες, καθώς και τις αμοιβές που καταβάλουν στη βιομηχανία τοιμέντου, η οποία αναλαμβάνει να καταστρέψει με καύση τα μη εκμεταλλεύσιμα εμπορικά προϊόντα που προκύπτουν από την επεξεργασία των αποβλήτων. (1109541/10798/B0012/27-11-2001)

7. Το ποσό της αποζημίωσης που καταβάλλει - βάσει νόμου - εκμισθώτρια επιχείρηση στο μισθωτή για τη λύση της μισθωτικής σχέσης, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα μόνο μέχρι του ύψους του ακαθαρίστου εισοδήματος που αποκτά από το συγκεκριμένο μίσθιο κατά το έτος καταβολής της αποζημίωσης. (ΚΦΕ, άρθρο 23, παρ1, περ.ζ)

8. Αμοιβές δικηγόρων, συμβολαιογράφων για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες τους εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

9. Αμοιβές μηχανικών για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες τους και εφόσον δεν συμπεριλαμβάνονται στο κόστος οικοδομής (π.χ. σύνταξη τοπογραφικών διαγραμμάτων, επιμετρήσεις οικοπέδων, οριοθετήσεις, κλπ.) εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

10. Αμοιβές τρίτων για παρασχεθείσες υπηρεσίες τους, εφόσον έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο στοιχείο του Κ.Β.Σ., εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
11. Αμοιβές αλλοδαπών επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων για υπηρεσίες που παρέχουν στην Ελλάδα εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
12. Αμοιβές αλλοδαπών δικηγόρων για υπηρεσίες που προσέφεραν στην αλλοδαπή (π.χ. δικαστική εκπροσώπηση) εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
13. Αμοιβές αλλοδαπών φυσικών ή νομικών προσώπων για την έρευνα αγοράς ή προώθηση ελληνικών προϊόντων στην αλλοδαπή εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
14. Αμοιβές αλλοδαπών για τη σύνταξη τεχνικών και λοιπών επιστημονικών μελετών εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
15. Αμοιβές λογιστών όταν δεν ανήκουν στο προσωπικό και εφόσον έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο στοιχείο του Κ.Β.Σ. εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
16. Αμοιβές που καταβάλλουν επιχειρήσεις σε άλλες επιχειρήσεις για την παραγωγή των προϊόντων τους με τη μέθοδο του ΦΑΣΩΝ εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
17. Αμοιβές και αποζημιώσεις που καταβάλλονται στα μέλη Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 24 του κ.ν. 2190/1920, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (ΚΦΕ, άρθρο 105, παρ. 6, περ. γ')
18. Ο επίμερισμός των δαπανών δικηγόρου, που αποκτά εισόδημα από την άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος (Ζ' κατηγορία) και από μισθωτές υπηρεσίες (πάγια αντιμισθία – ΣΤ' κατηγορία), θα γίνει με βάση το ύψος των ακαθαρίστων εσόδων που προκύπτουν από κάθε πηγή εισοδήματος και θα αφαιρεθεί τελικά εκείνο το ποσοστό που αναλογεί στα ακαθάριστα έσοδα από την άσκηση του ελευθέριου επαγγέλματος.
(1098565/2051/A0012/10-2-2003)
19. Αμοιβές καταβαλλόμενες σε υπαλλήλους, πέραν των συμβατικών ή νομίμων εκπίπτουν ως παραγωγική δαπάνη, εφόσον έχουν καταβληθεί οι εισφορές και σύμφωνα με τις λοιπές προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.
(Ε3341/24-2-1967)

Ασφάλιστρα

1. Τα ασφάλιστρα που καταβάλλει ανώνυμη εταιρεία για ασφάλιση σύνταξης των διευθυνόντων συμβούλων της και των προσώπων που νόμιμα την εκπροσωπούν, εκπίπτουν ως γενικά έξοδα διαχείρισης. Τα ποσά αυτά αποτελούν εισόδημα από κινητές αξίες των δικαιούχων.

(1028327/10150/B0012/27-4-1995)

2. Τα ασφάλιστρα που κατέβαλε επιχείρηση για αγορά μηχανημάτων από το εξωτερικό με σκοπό την επέκταση των ήδη λειτουργουσών εγκαταστάσεών της (δημιουργία δεύτερου εργοστασίου), εκπίπτουν, από τα ακαθάριστα έσοδά της ως γενικά έξοδα διαχείρισης, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η πιο πάνω επένδυση δεν πραγματοποιήθηκε τελικά.

(Ε.1628/35/10-3-1986)

3. Τα ασφάλιστρα που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις σε ασφαλιστικές εταιρείες για την ασφάλιση των περιουσιακών τους στοιχείων, εκπίπτουν, από τα ακαθάριστα έσοδά τους, ως παραγωγικές δαπάνες.

(Α.16989/3241/13-1-1982)

4. Ασφάλιστρα πυρός εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

5. Ασφάλιστρα μεταφορικών μέσων εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

6. Ασφάλιστρα μεταφορών εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

Απώλεια πρωτότυπων φορολογικών στοιχείων

Οι δαπάνες για τις οποίες τα πρωτότυπα των φορολογικών στοιχείων έχουν απωλεσθεί, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, εφόσον έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία με βάση φωτοτυπίες των παραστατικών από τα στελέχη και έχουν επικυρωθεί από τον εκδότη τους, θεωρούμενα στην περίπτωση αυτή πρόσφορα αποδεικτικά στοιχεία των συναλλαγών που απεικονίζονται στα πρωτότυπα. (1121541/1125/16-11-1995)

Εισφορές σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης

Οι εισφορές που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις στα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης του ν.3029/2002, με βάση τα οριζόμενα στο ιδρυτικό καταστατικό των ταμείων αυτών, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, καθόσον μετά την απόφαση των επιχειρήσεων να συμμετέχουν στις ως άνω ασφαλιστικές εισφορές η καταβολή αυτών καθίσταται υποχρεωτική. (1061032/1237/A0012/21-10-2002)

Μισθώματα

1. Το ποσό μισθωμάτων που αντιστοιχεί σε αύξηση του αρχικά συμφωνηθέντος μισθώματος, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της μισθώτριας επιχείρησης και όταν η μεταγενέστερη τροποποίηση του αρχικού συμφωνητικού μίσθωσης, με την οποία επιβλήθηκε το αυξημένο μίσθωμα, δεν θεωρήθηκε από τον αρμόδιο προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. του εκμισθωτή. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

2. Ποσά, που καταβάλλονται από τη μισθώτρια επιχείρηση στον εκμισθωτή μετά από δικαστική απόφαση, λόγω αναπροσαρμογής του μισθώματος, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης μέσα στην οποία καταβλήθηκαν και όχι από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης (χρήσεων) που αφορά η αναδρομική αύξηση. (1031178/10422/B0012/30-4-2003)
3. Ενοίκια κτιρίων (εργοστασίου, γραφείων, αποθηκών, κλπ.) εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
4. Ενοίκια μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της επιχείρησης εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')
5. Ενοίκια λοιπών κινητών πραγμάτων που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της επιχείρησης εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

Ενοίκια σε εταιρείες leasing

1. Τα ενοίκια που καταβάλλει η επιχείρηση σε εταιρείες leasing, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, με εξαίρεση αυτά που αφορούν ακίνητα κατά το μέρος που αναλογούν στην αξία του οικοπέδου. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.1, περ ιστ')
2. Αν κατά τη διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης, βάσει της υπογραφείσας σύμβασης, προβλέπεται εξ' αρχής, κάποιο μίσθωμα να είναι πολλαπλάσιο των άλλων, το ποσό αυτό θα βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης μέσα στην οποία θα καταβληθεί, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 31. (1089437/1835/A0012/18-11-2002)
3. Σε περίπτωση προεξόφλησης μισθωμάτων leasing εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα μόνο τα μισθώματα που αντιστοιχούν στην τρέχουσα χρήση με βάση την σύμβαση. Τα μισθώματα επόμενων χρήσεων που προεξοφλήθηκαν (δηλαδή προπληρώθηκαν στην εταιρεία leasing πριν από την αρχικά προβλεπόμενη ημερομηνία καταβολής), θα εκπεστούν αντίστοιχα από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων που αφορούν. (1109501/2342/A0012/15-1-2004)

Έξοδα Μεταφοράς

1. Οι δαπάνες που πραγματοποιεί επιχείρηση για τη μεταφορά στην Ελλάδα φυσικού αερίου, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα; Έστω και αν η μεταφορά γίνεται από εξωχώρια εταιρεία, καθόσον η τιμή του διαπραγματεύεται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές και δημοσιεύονται γι' αυτό δείκτες τιμών χονδρικής πώλησης, όπως επιβάλλεται από τις διατάξεις του δευτέρου εδαφίου της παραγρ.14 του άρθρου 31 του ΚΦΕ. (1112224/11361ΠΕ/B0012/23-1-2004)
2. Έξοδα μεταφοράς προσωπικού με μεταφορικά μέσα τρίτων (μισθωμένα

λεωφορεία) εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

3. Έξοδα μεταφοράς υλικών, αγαθών με μεταφορικά μέσα τρίτων εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

4. Έξοδα κινήσεως μεταφορικών μέσων της ίδιας της επιχείρησης εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

Διάφορες περιπτώσεις δαπανών

1. Τα έξοδα περιθάλψεως που καταβάλλει οικειοθελώς η επιχείρηση χάριν του προσωπικού της, αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα. (Ε.4439/67/1960)

2. Τα ποσά που καταβάλλει οικειοθελώς επιχείρηση χάριν του προσωπικού της για κατασκηνώσεις, αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα. (Ε. 4439/67/1960)

3. Η δαπάνη με την οποία χρεώνεται επιχείρηση για τη συμμετοχή της στο κόστος τιμοκαταλόγων-διαφημιστικών εντύπων που εκδίδονται από άλλη επιχείρηση στην οποία πωλεί τα διαφημιζόμενα προϊόντα της, εκπίπτει, ως γενικό έξοδο διαχείρισης. (1076787/10710/B0012/25-7-1997)

4. Η δαπάνη που πραγματοποιούν ασφαλιστικές επιχειρήσεις από κοινού για την αγορά επάθλου διαγωνισμού (διαμέρισμα – αυτοκίνητο) στον οποίο λαμβάνουν μέρος παραγωγοί ασφαλειών (συνδεόμενοι με αυτές με σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών) και το οποίο θα απονεμηθεί μετά από κλήρωση ανάμεσα τους με βάση τον αριθμό κουπονιών που θα συγκεντρώσει κάθε ένας ανάλογα με το μέγεθος παραγωγής του σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, εκπίπτει, κατά το μέρος αυτής που βαρύνει καθεμία εταιρεία, από τα ακαθάριστα έσοδά τους.

(1133029/10967/B0012/30-12-1994)

5. Οι ασφαλιστικές εισφορές που υποχρεούνται από 1/1/1993 και μετά να καταβάλλουν οι επιχειρήσεις στο ΤΣΜΕΔΕ για τους έμμισθους μηχανικούς που απασχολούν, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους.

(1007318/10108/B0012/23-6-2000)

6. Η δαπάνη κατασκευής δημοσίας οδού, η οποία θα χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση εργοστασίου της επιχείρησης, εκπίπτει μέσω αποσβέσεων από τα ακαθάριστα έσοδα. (Α. 17227/3794/2-6-1981)

7. Τα έπαθλα σε χρήμα ή σε είδος που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις τηλεοπτικών επιχειρήσεων στους συμμετέχοντες στα τηλεοπτικά παιχνίδια τους, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, καθόσον η χορήγηση των πιο πάνω επάθλων συμβάλλει στην αύξηση της ακροαματικότητας των τηλεοπτικών καναλιών (επιχειρήσεων), η οποία συνεπάγεται την αύξηση των προβαλλομένων από αυτά διαφημίσεων και την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού τους, με την προϋπόθεση βέβαια ότι συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις που αναφέρονται στις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. (οι

δαπάνες αυτές να αφορούν τη χρήση εντός της οποίας έχουν πραγματοποιηθεί, να είναι οριστικές και εκκαθαρισμένες, κλπ.). (1124681/10437/B0012/4-1-1990)

8. Οι δαπάνες διαμόρφωσης χώρων και εγκατάστασης ηλεκτροφωτισμού που πραγματοποιεί εταιρεία πετρελαιοειδών σε πρατήρια τρίτων (από τα οποία διατίθενται αποκλειστικά δικά της προϊόντα), εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της εντός της χρήσης που πραγματοποιούνται οι πιο πάνω δαπάνες. (1039635/10411/B0012/14-11-2003)

9. Η προμήθεια και τα προεξοφλητικά έξοδα (τόκοι) που χρεώνουν οι τράπεζες σε περίπτωση προεξόφλησης των δόσεων καρτών πελατών ανωνύμων εταιρειών εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων που αφορούν οι προεξοφληθείσες αυτές δόσεις.

(1022369/10281/B0012/21-10-2004)

10. Δαπάνη ηλεκτρικού ρεύματος, έστω και αν ο μετρητής έχει παραμείνει στο όνομα του ιδιοκτήτη του ακινήτου (εκμισθωτή) εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της μισθώτριας επιχείρησης. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

11. Δαπάνη τηλεφώνου, έστω και εάν το τηλέφωνο ανήκει στον ιδιοκτήτη του ακινήτου εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της μισθώτριας επιχείρησης. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

12. Δαπάνη ύδρευσης εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

13. Δαπάνες ταχυδρομικών υπηρεσιών εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

14. Δαπάνες αποθήκευσης και φύλαξης προϊόντων, εμπορευμάτων, κλπ. εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

15. Έξοδα εκθέσεων, επιδείξεων, εφόσον υπάρχουν τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

16. Έξοδα γραφείου (γραφική ύλη, έντυπα), εκπίπτουν εφόσον υπάρχει το προβλεπόμενο δικαιολογητικό. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

17. Καύσιμα και υλικά θέρμανσης, υλικά καθαριότητας, φαρμακείου, εκπίπτουν εφόσον υπάρχει το προβλεπόμενο δικαιολογητικό. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

18. «Κοινόχρηστα» γραφείων, καταστημάτων, κλπ. εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

19. Προμήθειες τραπεζών, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

20. Προμήθειες τρίτων για αγορές, πωλήσεις, μεσιτείες, κλπ., εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, εφόσον υπάρχει το νόμιμο δικαιολογητικό. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

21. Ζημία από πώληση ακινήτου επιχείρησης, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα με την προϋπόθεση ότι ως τιμή πώλησης δεν δύναται να ληφθεί

ποσό μικρότερο από την αξία που προσδιορίζεται στη Φορολογία Μεταβίβασης Ακινήτων. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.1, περ.η')

22. Έξοδα δημοσίευσης στο Φ.Ε.Κ. ισολογισμών, καθώς και προσκλήσεων συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

23. Έξοδα δημοσίευσης αγγελιών και ανακοινώσεων της επιχείρησης εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

24. Συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά που έχουν σχέση με το αντικείμενο της επιχείρησης εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

25. Συνδρομές σε επαγγελματικές οργανώσεις που ανήκει η επιχείρηση εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ1, περ.α')

26. Η δαπάνη εκπαίδευσης σε KEK την οποία πραγματοποιεί φυσικό πρόσωπο προκειμένου να αποκτήσει άδεια ασκήσεως δραστηριότητας μεσίτη ασφαλίσεων, καθώς και η δαπάνη για την εγγραφή του στο οικείο επιμελητήριο, εμπίπτουν στην έννοια των εξόδων πρώτης εγκατάστασης και εκπίπτουν είτε εφάπταξ είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία. Εκπίπτουν ακόμα η συνδρομή στο επιμελητήριο, στον οικείο επαγγελματικό σύνδεσμο καθώς και οι συνδρομές στον κλαδικό τύπο. (1003024/63/A0012/29-3-2004)

27. Σε περίπτωση που οι προμήθειες επί πωλήσεων καταβάλλονται σε υπάλληλο της επιχείρησης, που βρίσκεται κάτω από την εξάρτηση του εργοδότη του και υποκείμενος στο διευθυντικό του δικαίωμα, θεωρούνται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και το ποσό αυτών εκπίπτεται από τα ακαθάριστα έσοδα σαν έξοδα μισθοδοσίας.

Σε περίπτωση που ο προηγούμενος υπάλληλος, πέρα από την υπαλληλική του ιδιότητα, λαμβάνει προμήθειες, επί των πωλήσεων που κάνει τόσο για την επιχείρηση στην οποία εργάζεται ως μισθωτός όσο και για άλλες επιχειρήσεις, οι προμήθειες αυτές, θεωρούνται εισόδημα Δ' κατηγορίας και το ποσό αυτών εκπίπτεται από τα ακαθάριστα έσοδα σύμφωνα με την περιπτ.α' της παραγρ.1 του άρθρου 31, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του νόμου (στοιχείο Κ.Β.Σ. κ.λ.π.). (1089755/832/A0012/11-11-2002)

28. Οι εισφορές εγγραφής στον ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ αποτελούν παραγωγική δαπάνη εκπιπτόμενη από τα ακαθάριστα έσοδα. (Α.3253/23-3-1965)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

Αποζημιώσεις

1. Η αποζημίωση που καταβάλλει επιχείρηση σε τρίτους για ζημιές που προξενούνται σ' αυτούς στα πλαίσια της επιχειρηματικής λειτουργίας της επιχείρησης, έστω και αν οφείλονται σε αμέλεια των στελεχών και λοιπών εργαζομένων της, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής.
(Σ.τ.Ε.2689/1971)
2. Αποζημίωση σε απολυθέντες υπαλλήλους μεγαλύτερη της προβλεπόμενης εκ των διατάξεων, αναγνωρίζεται ως παραγωγική δαπάνη. (Σ.τ.Ε.3735/1988)
3. Αποζημιώσεις υπαλλήλων μεγαλύτερες των νομίμων αναγνωρίζονται ως εκπεστέες δαπάνες. (Σ.τ.Ε.4118/1997)
4. Αποζημίωση σε οικογένεια φονευθέντος συνεπεία συγκρούσεως του αυτοκινήτου του με φορτηγό αυτοκίνητο της εταιρείας ενώρα υπηρεσιακής απασχόλησης, ως επίσης και αποζημίωση για σωματικές βλάβες εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής. (Σ.τ.Ε.3214/1982)
5. Η καταβολή αυξημένης αποζημιώσεως σε αποχωρήσαντες λόγω συνταξιοδοτήσεως υπαλλήλους, πέραν των νομίμων αποζημιώσεων είναι εκπεστέα ως παραγωγική και όταν ακόμα δίδεται σε όλους τους αποχωρούντες υπαλλήλους, διότι δεν αποκλείεται η έκπτωση της δαπάνης αυτής εκ του γεγονότος ότι η αυξημένη αποζημίωση εδίδετο υπό της επιχειρήσεως εις όλους τους αποχωρούντες υπαλλήλους. (Σ.τ.Ε. 2993/91)

Δικαιολογητικά δαπανών

1. Επί μεταφοράς αγαθών ο Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων προβλέπει ότι ο μεταφορέας εκδίδει θεωρημένη φορτωτική σε τέσσερα αντίτυπα, εκ των οποίων το τρίτο παραδίδεται στον καταβάλλοντα τα κόμιστρα. Επομένως, το αντίτυπο αυτό της φορτωτικής αποτελεί το νόμιμο δικαιολογητικό για την έκπτωση της πραγματοποιούμενης, από τον καταβάλλοντα τα κόμιστρα επιτηδευματία, σχετικής δαπάνης. (Σ.τ.Ε.3988-90/98,2993/91)
2. Το τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών, για να αποτελέσει νόμιμο δικαιολογητικό στοιχείο για την έκπτωση της σχετικής δαπάνης, πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα αναφερόμενα στις διατάξεις του Κ.Φ.Σ. στοιχεία που απαιτεί ο νόμος, μεταξύ των οποίων και ο επαρκής προσδιορισμός των παρασχεθεισών υπηρεσιών. (Σ.τ.Ε. 3509/96,715/91)
3. Έκπτωση ορισμένης δαπάνης από το ακαθάριστο εισόδημα της επιχειρήσεως επιτρέπεται μόνο εφόσον έχουν εκδοθεί τα στοιχεία, τα προβλεπόμενα σχετικά με τη δαπάνη αυτή από τον Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων. Τούτο ισχύει και για την έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της αντιπροσωπευμένης επιχειρήσεως δαπανών, στις οποίες υπεβλήθη για λογαριασμό της αντιπρόσωπος, ο οποίος πωλεί εμπορεύματα για λογαριασμό της, απαιτούνται δηλαδή και για τις δαπάνες αυτές της επιχειρήσεως τα προβλεπόμενα επί μέρους στοιχεία του Κ.Φ.Σ., όπως τα

εκδοθέντα από τρίτους κ.λ.π. τιμολόγια παροχής υπηρεσιών κ.λ.π. και δεν αρκεί η απλή αναγραφή των εν λόγω δαπανών στην εκδιδόμενη από τον αντιπρόσωπο εκκαθάριση. (Σ.τ.Ε. 2329/97)

4. Για να αφαιρεθεί μία δαπάνη από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως πρέπει η δαπάνη αυτή να καλύπτεται με αποδεικτικό στοιχείο προβλεπόμενο από τον Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, στην περίπτωση που επιβάλλεται από τον Κώδικα αυτό η έκδοση τέτοιου στοιχείου για τη συγκεκριμένη δαπάνη. Μόνο δε στην περίπτωση που δεν επιβάλλεται από τον Κ.Φ.Σ. η έκδοση συγκεκριμένου στοιχείου, η έκπτωση της δαπάνης μπορεί να γίνει με βάση οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο εκτιμώμενο από τη φορολογική αρχή και τα διοικητικά δικαστήρια. (Σ.τ.Ε. 6004/96)

5. Οι αμοιβές που κατέβαλε επιχείρηση σε υπαλλήλους της, για προσφερόμενες απ' αυτούς υπηρεσίες ελεύθερου επαγγελματία για τις οποίες εξέδωσαν αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (Σ.τ.Ε. 1068/1989), (Σ.τ.Ε.2581/1994)

Μισθώματα

Οι δαπάνες που φέρουν χαρακτήρα μισθώματος, δηλαδή περιοδικής παροχής, είναι εκπεστέες τμηματικά από τα έσοδα των χρήσεων διάρκειας της μίσθωσης, έστω και αν συμφωνήθηκε η εφάπαξ καταβολή τους κατά το χρόνο σύναψης της συμβάσεως. (Σ.τ.Ε. 2357/93)

Διάφορες περιπτώσεις δαπανών

1. Η κατάπτωση τραπεζικής εγγύησης λόγω εκπρόθεσμης παράδοσης εμπορευμάτων αναγνωρίζεται ως εκπεστέα δαπάνη. (Σ.τ.Ε.1797/1985)
2. Δαπάνες που πραγματοποιεί εταιρεία πετρελαιοειδών για τη διαμόρφωση εγκαταστάσεων τρίτων (πρατηρίων) μέσω των οποίων πωλούνται αποκλειστικά προϊόντα της, καθώς και για την εγκατάσταση εξωτερικού φωτισμού σε αυτά υπό τη μορφή διαφημιστικών πινακίδων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής. (Σ.τ.Ε.4118/1997), (Σ.τ.Ε.1210/1981)
3. Το χαρτόσημο συναλλαγματικών, αν πράγματι έχει καταβληθεί από τον εκδότη τους κατόπιν σχετικής συμφωνίας, αναγνωρίζεται ως δαπάνη εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδά του. (Σ.τ.Ε.4337/1983)
4. Η δαπάνη τηλεφωνικών τελών βαρύνει την επιχείρηση που χρησιμοποιεί το τηλέφωνο, έστω και αν το τηλέφωνο δεν της ανήκει. (Η σύνδεση είναι στο όνομα άλλου). (Σ.τ.Ε.3887-88/1985)
5. Τα νομικά πρόσωπα της παρ.1 του άρθρου 101 του Κ.Φ.Ε., δικαιούνται να αφαιρούν από το συνολικό εισόδημά τους, επομένως και από το

- προκύπτον από την εκμίσθωση οικοδομών εισόδημα Α' πηγής, όλα τα γενικά έξοδα διαχείρισης. (Σ.τ.Ε. 1931/92)
6. Ως εκπεστέο ποσό δαπάνης θεωρείται το πράγματι καταβληθέν από την επιχείρηση και όχι το τυχόν ανταποκρινόμενο στην αξία της πρώτης ύλης μικρότερο ποσό, εκτός εάν αμφισβητηθεί αιτιολογημένα το ανωτέρω ποσό δαπάνης ως εικονικό. (Σ.τ.Ε. 726/92)
7. Η ποινική ρήτρα που καταβάλλει επιχείρηση, στα πλαίσια της επιχειρηματικής λειτουργίας της, αναγνωρίζεται ως εκπεστέα δαπάνη. (Σ.τ.Ε.3665/1983)
8. Για την αναγνώριση μιας δαπάνης δεν απαιτείται σύμβαση. (Σ.τ.Ε.806/1998)
9. Τα έξοδα νοσηλείας στην αλλοδαπή υπαλλήλου επιχείρησης καθώς και τα έξοδα μετάβασης στο εξωτερικό της συζύγου του για τη νοσηλεία, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (Σ.τ.Ε.3007/1983).
10. Μικροποσά που καταβάλλει επιχείρηση σε σύλλογο συνταξιούχων υπαλλήλων της για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών αυτού, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (Σ.τ.Ε.1227/1995).
11. Οικονομικές ενισχύσεις στο σύλλογο του προσωπικού επιχείρησης θεωρούνται παραγωγικές δαπάνες. (Σ.τ.Ε.2673/1983)

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΚΛΠ. ΑΜΟΙΒΕΣ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΟΝΤΑΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Τα ποσά που δίνουν επιχειρήσεις βαφής και εξευγενισμού υφασμάτων και νημάτων σε πελάτες τους για την κάλυψη των ζημιών που προξενούν κατά την επεξεργασία των υφασμάτων δε συνιστούν αποζημίωση των πελατών αλλά παραίτηση από την είσπραξη της αμοιβής λόγω μη εκτέλεσης κατά τους συμφωνηθέντες όρους των υπόψη εργασιών και τα πιο πάνω ποσά αναγνωρίζονται προς έκπτωση χωρίς προηγούμενη κατάθεση συμφωνητικού στη Δ.Ο.Υ. Στην περίπτωση αυτή, οι πιο πάνω επιχειρήσεις εκδίδουν πιστωτικό τιμολόγιο που αφορά στα βαφικά των υφασμάτων που προξένησαν ζημιά (λανθασμένη απόχρωση) με τα οποία έχουν χρεώσει τους πελάτες τους. (1136016/10987 ΠΕ/B0012/15-3-1995)

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

1. Το αποθεματικό που σχηματίζει επιχείρηση για την αποκατάσταση ενεργητικού που θα περιέλθει στο Δημόσιο, ή σε τρίτους χωρίς την καταβολή αποζημίωσης, σχηματίζεται κατά έτος και για όσα χρόνια διαρκεί η σχετική σύμβαση εκμετάλλευσης του έργου. Το αποθεματικό αυτό

εκπίπτει, ως δαπάνη, από τα ακαθάριστα έσοδα και κατά συνέπεια δεν σχηματίζεται από τα κέρδη της επιχείρησης. Η επιχείρηση δεν δικαιούται αντί του σχηματισμού του πιο πάνω αποθεματικού να υπολογίζει αποσβέσεις με βάση το π.δ. 100/1998 (νυν π.δ. 299/2003), λόγω της ειδικής πιο πάνω ρύθμισης, αλλά και επειδή το έργο που κατασκευάζει η επιχείρηση για εκμετάλλευση δεν είναι δικό της αλλά κυριότητας του Δημοσίου ή τρίτου. Η έκπτωση αυτή αναγνωρίζεται ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη κερδών. (1137535/11165 ΠΕ/Β0012/18-1-1999)

2. Κατά την εισφορά χρήσης ακινήτου σε ομόρρυθμη, ή ετερόρρυθμη εταιρεία, ή και εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, για ορισμένο χρονικό διάστημα, εφόσον η εταιρεία δεν αποκτά εμπράγματο δικαίωμα επί του ακινήτου, για την αποκατάσταση της απώλειας του κεφαλαίου της, λόγω περιέλευσης του ακινήτου στον κύριο αυτού μετά τη λήξη του χρόνου διάρκειας της εισφοράς χωρίς αποζημίωση, η εν λόγω εταιρεία εκπίπτει την αξία της εισφερθείσας χρήσης του ακινήτου από τα ακαθάριστα έσοδα των διαχειριστικών περιόδων που διαρκεί η εισφορά. Το εκπιπτόμενο αυτό ποσό από τα ακαθάριστα έσοδα της κάθε διαχειριστικής περιόδου είναι ίσο με το πηλίκο που προκύπτει από τη διαίρεση της αξίας της εισφερόμενης χρήσης του ακινήτου με τη έτη διάρκειας της εισφοράς. (1064345/1402/Α0012/29-7-1996)

ΑΞΙΑ Α΄ ΥΛΩΝ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Τεχνικές - Οικοδομικές επιχειρήσεις

1. Οι ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, αλλοδαπές επιχειρήσεις και τα λοιπά νομικά πρόσωπα της παρ.1 του άρθρου 101 του Κ.Φ.Ε., για τις οικοδομές που ανεγείρουν από 1-1-2002 και μετά φορολογούνται για τα προκύπτοντα από τα βιβλία αποτελέσματα. Σε περίπτωση που πωλούν κτίσματα πριν από την αποπεράτωσή τους το λογιστικό αποτέλεσμα κάθε χρήσης εξάγεται με βάση προϋπολογιστικό κόστος κατασκευής ανά έργο (οικοδομή). Ως προϋπολογιστικό κόστος λαμβάνεται το ελάχιστο κόστος κατασκευής οικοδομών, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση το άρθρο 35 του Κ.Φ.Ε. στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αξία του αγορασθέντος οικοπέδου. Αν από τα βιβλία και στοιχεία της οικοδομικής επιχείρησης προκύπτει μεγαλύτερο κόστος λαμβάνεται υπόψη αυτό των βιβλίων και στοιχείων. Το προϋπολογιστικό αυτό κόστος καταχωρείται σε χρέωση του πρωτοβάθμιου λογαριασμού 68 «Προβλέψεις Εκμεταλλεύσεως» του Ε.Γ.Λ.Σ. (αναλυτικός λογαριασμός 68.99.01 «Προϋπολογισθέν κόστος τεχνικού έργου ή οικοδομής ή διαμερίσματος»), με αντίστοιχη πίστωση του

λογαριασμού 58 «Λογαριασμοί Περιοδικής Κατανομής» (αναλυτικός λογαριασμός 58.08.01 «Προϋπολογισθέν κόστος τεχνικού έργου ή οικοδομής ή διαμερίσματος»), με περαιτέρω ανάλυση των λογαριασμών αυτών, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης.

Στη συνέχεια, κατά το χρόνο αποπεράτωσης της κατασκευής των διαμερισμάτων, κλπ., το πραγματικό κόστος κατασκευής καταχωρείται σε χρέωση του λογαριασμού 58.08.01 και οι διαφορές του πραγματικού κόστους των υπόψη κτισμάτων σε σχέση με το προϋπολογιστικό κόστος αυτών (χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο του πιο πάνω λογαριασμού) τακτοποιούνται σε έκτακτους λογαριασμούς εσόδων ή εξόδων, κατά περίπτωση (λογαριασμοί 86.02.02 «Έσοδα προηγούμενων χρήσεων» ή 86.02.09 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων», αντίστοιχα). Τα ανωτέρω εφαρμόζονται για δηλώσεις οικονομικού έτους 2003.

(1035038/10347/B0012/11-4-2003)

2. Οι κοινές δαπάνες που πραγματοποιούν τεχνικές εταιρείες, μέλη κοινοπραξίας και αφορούν τα μηχανήματα, λοιπά πάγια, δαπάνες προσωπικού κλπ., που ανήκουν σε αυτές και χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση του κοινού έργου που έχει εισφερθεί στην κοινοπραξία, πρέπει να κατανέμονται με βάση κοστολογικά στοιχεία ανάλογα με τη χρήση των μηχανημάτων ή του προσωπικού των μελών.

Για το σκοπό αυτό, εφόσον από το κοινοπρακτικό, σύμβαση ή άλλο πρόσφορο έγγραφο προκύπτει ότι η χρήση των μέσων αυτών αφορά την εκτέλεση του κοινού έργου (θέμα πραγματικό), μπορεί να εκδίδεται μεταξύ των μελών και της κοινοπραξίας ειδική εκκαθάριση κατανομής των δαπανών (μη φορολογικό παραστατικό), στην οποία να επισυνάπτονται φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων παραστατικών που εκδόθηκαν για τις συγκεκριμένες κοινές δαπάνες, να αναγράφεται διακεκριμένα ο Φ.Π.Α. που αναλογεί σε αυτές καθώς και η ένδειξη ότι δεν έχει εκπεσθεί από το μέλος ή την κοινοπραξία κατά περίπτωση, που ήταν ο αρχικός αποδέκτης των στοιχείων. (1092337/1017/0015/20-11-2003)

3. Μετά την καθιέρωση με τις διατάξεις του ν. 2940/2001 του λογιστικού προσδιορισμού των καθαρών κερδών των νομικών προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 101 του Κ.Φ.Ε που ασχολούνται με την πώληση ανεγειρόμενων οικοδομών, όταν πωλούν ανεγειρόμενα κτίσματα πριν από την αποπεράτωση τους, υποχρεούνται, με την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, να αναμορφώνουν τα έσοδα τους, ούτως ώστε να εμφανίζουν και να υπαγάγουν σε φορολογία τα συνολικά, βάσει συμβολαίων, έσοδα τους και όχι μόνο αυτά που αντιστοιχούν στο τμήμα του εκτελεσμένου έργου.

Ως κόστος κατά το μέρος που αντιστοιχεί στην αξία των πωληθέντων κτιρίων, θα λαμβάνεται το μεγαλύτερο μεταξύ πραγματικού και του εξωλογιστικού, όπως αυτό προκύπτει με βάση τα αναφερόμενα στην 103508/10347/B0012/2003 διαταγή μας.

Στο προϋπολογιστικό κόστος, θα συνυπολογίζεται και το κόστος αγοράς οικοπέδου, μαζί με τα συναφή έξοδα (συμβολαιογραφικά, φ.μ.α κλπ.) ενώ οι λοιπές δαπάνες (διοικητικής υποστήριξης, αποσβέσεις, κλπ.) θα αφαιρούνται στο σύνολο τους μέσα στην χρήση που πραγματοποιήθηκαν. Όταν η ανέγερση της οικοδομής γίνεται μέσω αντιπαροχής προς τον οικοπεδούχο, από το προϋπολογιστικό κόστος θα λαμβάνεται μόνο το μέρος που αντιστοιχεί στην αξία των οικοδομών που περιέχονται στην κυριότητα του κατασκευαστή. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται για δηλώσεις οικονομικών ετών 2004 και επομένων. (1039113/10547/B0012/ΠΟΛ 1043/10-5-2004)

Προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών (software)

Το κόστος των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (software) που εισάγει επιχείρηση από συγγενείς εταιρείες του εξωτερικού και πωλεί αυτούσια - χωρίς να αντιγράφονται (κοπιάρονται) - σε πελάτες στην Ελλάδα, βαρύνει τη χρήση που αυτά διατίθενται στον πελάτη, καθόσον πρόκειται για πωλήσεις εμπορευσίμων αγαθών. (1108007/10542/B0012/10-4-1992)

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ

Αποσβέσεις - Γενικά

1. Οι τακτικές αποσβέσεις εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, ανεξάρτητα αν επιβαρύνουν το κόστος παραγωγής ή όχι. (1007856/10126/B0012/17-2-2000)
2. Οι επιχειρήσεις δικαιούνται να υπολογίζουν αποσβέσεις μόνο σε πάγια στοιχεία που ανήκουν σε αυτές και τα οποία χρησιμοποιούν. (1078861/10647/B0012/5-8-1998)
3. Οι αποσβέσεις επί ακινήτου (βιομηχανικού χώρου) υπολογίζονται επί της αξίας που αναγράφεται στα βιβλία και όχι επί της αξίας του ακινήτου όπως αυτή προκύπτει με βάση τον αντικειμενικό τρόπο. (1055864/10200/B0012/30-6-1989)
4. Πάγια αξίας μέχρι και 600 ευρώ (200.000 δρχ.) μπορούν να αποσβεσθούν εφάπταξ μέσα στη χρήση κατά την οποία αυτά χρησιμοποιήθηκαν ή τέθηκαν σε λειτουργία. (1061103/10556/B0012/5-12-2001). Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 3296/2004, για αυτά που αποκτώνται από διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1.1.2005 και μετά, το ανώτατο όριο αξίας κτήσης τους

αυξάνεται από 600 σε 1.200 ευρώ.

5. Οι επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά (π.χ. ξενοδοχεία, εστιατόρια, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, κλπ.) υποχρεούνται να υπολογίζουν αποσβέσεις για ολόκληρο το έτος (για δώδεκα μήνες). (1016914/15075/Γ0012/17-2-2000)

6. Τα νομικά πρόσωπα της παρ.1 του άρθρου 101 του Κ.Φ.Ε. (Α.Ε., Ε.Π.Ε., συν/μοί, κλπ.) που εκμισθώνουν κτίριο σε τρίτο (εκμετάλλευση από άλλο) δικαιούνται να διενεργούν αποσβέσεις που προβλέπονται από το π.δ. επί της αξίας του κτιρίου. (1107925/11292/Β0012/2-1-2001)

7. Οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που αποκτούν αποκλειστικά εισοδήματα από εκμίσθωση ακινήτου στην Ελλάδα (Σημ.: στερούνται μόνιμης εγκατάστασης), ενεργούν αποσβέσεις σύμφωνα με όσα ισχύουν για τον προσδιορισμό του εισοδήματος των φυσικών προσώπων, ήτοι με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 23 του Κ.Φ.Ε.. (1021298/10407/Β0012/14-4-2000)

8. Το κόστος αγοράς των διαφημιστικών πινακίδων, στεγάστρων, αντλιών υγρών καυσίμων με το οποίο επιβαρύνεται εταιρεία πετρελαιοειδών για την τοποθέτησή τους σε πρατήρια τρίτων (από τα οποία διατίθενται αποκλειστικά τα καύσιμα της συγκεκριμένης εταιρείας) υπόκειται σε απόσβεση, εφόσον τα πάγια αυτά στοιχεία αποτελούν περιουσιακά στοιχεία της υπόψη εταιρείας. (1039635/10411/Β0012/14-11-2003)

9. Το κόστος κατασκευής υπόγειων δεξαμενών αποθήκευσης υγρών καυσίμων, που κατασκευάζει εταιρεία πετρελαιοειδών σε πρατήρια τρίτων, υπόκειται σε απόσβεση βάσει των ετών που προβλέπει η σύμβαση αποκλειστικής διάθεσης προϊόντων της εταιρείας με τον πρατηριούχο. (1039635/10411/Β0012/14-11-2003)

10. Το καθαρό εισόδημα των προσωπικών εταιρειών από την εκμίσθωση ακινήτων υπολογίζεται με βάση τα οριζόμενα στην περ. α' της παρ.1 του άρθρου 23 του ΚΦΕ. Περαιτέρω από τις αποσβέσεις που υπολογίζονται επί των ακινήτων με βάση το π.δ 299/2003 αφαιρείται η απόσβεση του άρθρου 23 του ΚΦΕ και συνεπώς από το ακαθάριστο εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις εκπίπτει το υπολειπόμενο τμήμα των αποσβέσεων. (1100584/2133/Α0012/24-2-2004)

Αποσβέσεις χώρων εξυπηρέτησης του κοινού

1. Οι επιχειρήσεις εκμετάλλευσης πολυκαταστημάτων και SUPER MARKETS διενεργούν αποσβέσεις στα καταστήματά τους, καθώς και στα κτίσματα εκείνα που είναι συνεχόμενα στα καταστήματα αυτά και αφορούν γραφεία και αποθήκες με τον αυξημένο συντελεστή 8%.

(1084480/16412/Γ0012/ΠΟΛ 1185/7-9-1999)

2. Τα καταστήματα των Τραπεζών και Οργανισμών κοινής ωφελείας

περιλαμβάνονται στην έννοια των «καταστημάτων εξυπηρέτησης του κοινού γενικά», προκειμένου για την εφαρμογή του αυξημένου συντελεστή αποσβέσεων. Επίσης, περιλαμβάνονται και τα γραφεία, λογιστήρια, κλπ., εφόσον λόγω της χρήσεώς τους προς εξυπηρέτηση του κοινού υφίστανται μεγαλύτερη φθορά. (Τ.546/ΠΟΔ 129/1974), (1076433/ΠΟΔ 1184/1998)

**Αποσβέσεις σε αυτοκίνητα που εκμισθώνονται στην Ο.Ε.Ο.Α.-
ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε.**

Επιχειρήσεις, οι οποίες στα πλαίσια της εμπορικής τους δραστηριότητας, εκμισθώνουν αυτοκίνητα στην Ο.Ε.Ο.Α. – Αθήνα 2004 Α.Ε., δικαιούνται να διενεργούν αποσβέσεις στην αξία αυτών οι οποίες εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους. (1051801/10472/Β0012/26-9-2002)

**Αποσβέσεις στα ακίνητα που μεταβιβάζονται από εξωχώριες
εταιρείες**

Οι επιχειρήσεις που αγοράζουν ακίνητα από εξωχώριες εταιρείες κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 3091/2002 δικαιούνται να διενεργούν αποσβέσεις στα πάγια αυτά στοιχεία, που αναγνωρίζονται φορολογικά. (1062241/10672/Β0012/2-7-2003)

**Αποσβέσεις στο κόστος ανέγερσης ιδιόκτητων χώρων ψυχαγωγίας –
αναψυχής (παιδικοί σταθμοί, γυμναστήρια κλπ.)**

Οι αποσβέσεις που διενεργούν οι επιχειρήσεις στο κόστος ανέγερσης ιδιόκτητων χώρων ψυχαγωγίας – αναψυχής, όπως παιδικοί σταθμοί, παιδικές χαρές, γυμναστήρια και λοιπές συναφείς κτιριακές εγκαταστάσεις, για την εξυπηρέτηση των αναγκών του προσωπικού τους και των τέκνων αυτού, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους.
(1101240/10965/Β0012/ΠΟΔ 1278/18-12-2002)

**Αποσβέσεις στο ποσό που καταβάλλει αγοράστρια επιχείρηση λόγω
πλήρωσης διαλυτικής αίρεσης**

Η αξία κτήσης ακινήτου προσαυξάνεται με το ποσό που καταβάλλει η αγοράστρια επιχείρηση στην πωλήτρια επιχείρηση, με σκοπό τη διευθέτηση διαφοράς τους που προέκυψε από την πλήρωση διαλυτικής

αίρεσης η οποία είχε περιληφθεί στο συμβόλαιο αγοραπωλησίας ακινήτου και επί της προσαυξημένης αυτής αξίας του ακινήτου, η αγοράστρια επιχείρηση δικαιούται να διενεργεί αποσβέσεις κατά το μέρος που αντιστοιχεί στο κτίριο και με την προϋπόθεση ότι το χρησιμοποιεί.
(1059249/10531 ΠΕ/Β0012/31-7-2002)

Εισφορά χρήσης ακινήτου σε Α.Ε. για ορισμένο διάστημα, επί του οποίου δεν αποκτά κάποιο εμπράγματο δικαίωμα

Εισφορά χρήσης ακινήτου σε ανώνυμη εταιρία για ορισμένο χρονικό διάστημα, επί του οποίου αυτή δεν αποκτά κάποιο εμπράγματο δικαίωμα και έναντι της οποίας ο εισφέρων λαμβάνει από την εταιρεία μετοχές εκδόσεως της, ισόποσης αξίας με τη μισθωτική αξία του ακινήτου: Στην περίπτωση αυτή, η ανώνυμη εταιρία για καθένα από τα έτη που διαρκεί η εισφορά χρήσης του ακινήτου, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της ποσό που αντιστοιχεί στην εισφορά χρήσης του ακινήτου, προς αποκατάσταση της απώλειας του κεφαλαίου την οποία θα υποστεί η ανώνυμη εταιρία, λόγω περιέλευσης του ακινήτου στον κύριο αυτού, μετά τη λήξη του χρόνου κατά τον οποίο εισφέρεται η χρήση του, χωρίς καμία αποζημίωση. Το ποσό αυτό είναι ίσο με το πηλίκο της διάρεσης της αξίας της εισφερόμενης χρήσης του ακινήτου δια του αριθμού των ετών για τα οποία εισφέρεται η χρήση αυτού. (Ν.3166/608/ΠΟΔ 1213/12-7-1976)

Αποσβέσεις στο Φ.Π.Α. που βαρύνει πάγια και ο οποίος δεν εκπίπτει από το φόρο εκροών

Ο Φ.Π.Α. που βαρύνει τις αγορές των ενσώματων παγίων των επιχειρήσεων και ο οποίος δεν μπορεί να εκπέσει από το Φ.Π.Α. εκροών, προσαυξάνει την τιμή κτήσης του παγίου και κατά συνέπεια, επί της συνολικής αξίας του παγίου αυτού θα διενεργούνται αποσβέσεις.
(1092609/10874/Β0012/21-10-1999), (1120445/10662 ΠΕ/Β0012/11-3-1997)

Αποσβέσεις επί της αξίας του δικαιώματος ψιλής κυριότητας παγίων στοιχείων

Στην περίπτωση σύστασης επικαρπίας επί παγίων περιουσιακών στοιχείων, η επιχείρηση – ψιλή κυρία δικαιούται, από το χρόνο που θα συσταθεί η επικαρπία επί των συγκεκριμένων παγίων και μέχρι το χρόνο που αυτή θα λήξει, να διενεργεί αποσβέσεις, οι οποίες εκπίπτουν από τα

ακαθάριστα έσοδά της, στην αξία της ψιλής κυριότητας των παγίων με τον προβλεπόμενο συντελεστή. (1119612/11059ΠΕ/B0012/6-7-1998), (1078060/10448/B0012/20-9-1995)

Αποσβέσεις επί της αξίας του δικαιώματος επικαρπίας παγίων στοιχείων

Στην περίπτωση σύστασης επικαρπίας επί παγίων περιουσιακών στοιχείων, η επικαρπώτρια επιχείρηση δικαιούται να ενεργεί αποσβέσεις, οι οποίες εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της, επί της αξίας του δικαιώματος επικαρπίας των παγίων. Ο συντελεστής απόσβεσης στην περίπτωση αυτή, προκύπτει με βάση το χρόνο διάρκειας του δικαιώματος επικαρπίας. Η αξία της επικαρπίας εξευρίσκεται κατά τα οριζόμενα από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 15 του ν.δ. 118/1973. Ήταν, αν η επικαρπία ακινήτου έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο, ο συντελεστής απόσβεσης θα ισούται με το πηλίκο που θα προκύψει από τη διαίρεση της υπόψη αξίας με τα έτη διάρκειας της επικαρπίας. Αν η επικαρπία ακινήτου συσταθεί για αόριστο χρόνο ή για εφ' όρου ζωής, ο συντελεστής απόσβεσης θα ισούται με εκείνον που ορίζεται από τις κείμενες διατάξεις. (1119612/11059 ΠΕ/B0012/6-7-1998), (1078060/10448/B0012/20-9-1995)

Αποσβέσεις παγίων στοιχείων νέων επιχειρήσεων

1. Για τις νέες επενδύσεις που πραγματοποιεί επιχείρηση σε χώρο όπου βρίσκεται υφιστάμενο παλιό υποκατάστημά της, η επιχείρηση μπορεί στις τρεις (3) πρώτες χρήσεις είτε να μην υπολογίσει αποσβέσεις είτε να υπολογίσει αυτές με το 50% του ισχύοντος συντελεστή απόσβεσης, ανεξάρτητα αν το υποκατάστημα αυτό ορίσθηκε μετέπειτα ως έδρα της επιχείρησης. (1072491/15632/Γ0012/14-10-1999)
2. Οι νέες επιχειρήσεις υποχρεούνται, κατά τη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας αρχίζει η παραγωγική λειτουργία τους, να διενεργούν αποσβέσεις με τους ισχύοντες συντελεστές. Το δικαίωμα χρήσης του μειωμένου κατά 50% συντελεστή απόσβεσης ή της μη διενέργειας αποσβέσεων αρχίζει από το επόμενο έτος. Τα ανωτέρω ισχύουν και επί νέου υποκαταστήματος. (1072491/15632/Γ0012/14-10-1999)
3. Η μετεγκατάσταση υποκαταστήματος επιχείρησης σε άλλο κτίριο δεν αποτελεί ίδρυση νέου υποκαταστήματος. (1002645/15021/Γ0012/11-2-2004)

Απόσβεση προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (Software)

Τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών (software) που εισάγει επιχείρηση και από συγγενείς εταιρείες του εξωτερικού και τα χρησιμοποιούνται για ενοικίαση σε τρίτους, έναντι περιοδικού μισθώματος, θεωρούνται για την εκμισθώτρια εταιρεία πάγια στοιχεία και αποσβένονται, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους συντελεστές απόσβεσης.
(1108007/10542/B0012/10-4-1992)

Αποσβέσεις από εταιρείες κατασκευής και εκμετάλλευσης αεροδρομίων
Οι εταιρείες κατασκευής και εκμετάλλευσης αεροδρομίων δικαιούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2093/1992, να υπολογίζουν εξωλογιστικά αποσβέσεις μεγαλύτερες των προβλεπόμενων από το π.δ. 299/2003 και η ζημία που προκύπτει από το λόγο αυτό μεταφέρεται για συμψηφισμό στα επόμενα έτη. (1003721/10083/B0012/24-5-2004)

Αποσβέσεις από ανάδοχες εταιρείες της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων-Αθήνα 2004 Α.Ε.

Πάγιος εξοπλισμός που χρησιμοποιήθηκε από τις ανάδοχες εταιρείες της «Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων - Αθήνα 2004 Α.Ε» και ο οποίος έχει αγορασθεί αποκλειστικά για την κάλυψη των τελετών έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων και του εξοπλισμού του Ολυμπιακού Χωριού, αποσβένυται εξολοκλήρου μέσα στην διάρκεια διεξαγωγής των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων. (1046738/10156/B0012/7-6-2004)

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ

1. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται από τη χρήση 2003 με τους συντελεστές που ορίζονται στο π.δ. 299/2003, ανεξάρτητα από το χρόνο κτήσης των παγίων. (1103610/16488/Γ0012/ΠΟΛ:1122/19-11-2003)
2. Επιχειρήσεις που προέρχονται από συγχώνευση ή μετατροπή άλλων επιχειρήσεων με το ν.δ. 1297/1972: Οι αποσβέσεις που υπολογίζονται στο μέρος της υπεραξίας που αναλογεί στην αναπόσβεστη αξία των εισφερομένων από τη μετατρεπομένη ή συγχωνευμένη επιχείρηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης που προήλθε από τη μετατροπή ή συγχώνευση. (ν.δ 1297/1972, άρθρο 2, παρ.3)
3. Στο ποσό της υπεραξίας που προκύπτει από την αναπροσαρμογή της

αξίας των κτιρίων, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 2065/1992, ενεργούνται αποσβέσεις, με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά και μέχρι να καλυφθεί η αναπόσβεστη αξία των κτιρίων αυτών η οποία προκύπτει κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 27 του ν. 2065/1992. (1112918/10736/Β0012/ΠΟΛ:1248/12-11-1992)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

1. Ως τμήματα οικοδομών, που χρησιμοποιούνται από καταστήματα εξυπηρέτησης του κοινού, θεωρούνται όλοι οι χώροι που εξυπηρετούν τα καταστήματα αυτά, όπως είναι τα γραφεία και οι αποθήκες αυτών. Εφαρμόζεται ο ίδιος συντελεστής απόσβεσης. (Σ.Τ.Ε.579/1986), (Σ.Τ.Ε. 2925/1990, 432 - 435/1995)
2. Η αξία των ανταλλακτικών αφαιρείται εξ ολοκλήρου στη χρήση που πρωτοχρησιμοποιήθηκαν. Πρέπει όμως να αποδεικνύεται ότι πρόκειται για αγορές τρέχουσας φύσης ανταλλακτικών και όχι για μέρη μηχανημάτων τα οποία αυξάνουν το κόστος των παγίων. (Σ.Τ.Ε.806/1998)
3. Η ξυλεία που χρησιμοποιείται για την διάστρωση του σκυροδέματος και την διαμόρφωση ικριωμάτων δεν συμπεριλαμβάνεται στην έννοια των εργαλείων και υπόκειται σε τμηματική απόσβεση. (Σ.Τ.Ε. 4297/1980)
4. Τα σεντόνια, πτεσέτες και λοιπά είδη ξενοδοχειακών επιχειρήσεων υπόκεινται σε τμηματική απόσβεση. Αν όμως η αξία του καθενός είναι μέχρι και 600 ευρώ δύναται να εκπεσθεί εφάπαξ. (Σ.Τ.Ε. 4297/1980)
5. Η απόσβεση των παγίων αρχίζει από το μήνα που αυτά τίθενται σε χρήση. (Σ.Τ.Ε.3042/1981)
6. Εποχιακή επιχείρηση. Η απόσβεση των παγίων στοιχείων διενεργείται επί ετησίας βάσεως (και όχι σε δωδέκατα) ακόμα και στην περίπτωση που η επιχείρηση πραγματοποιεί έσοδα μόνο τους θερινούς μήνες. (Σ.Τ.Ε.3310/1987)
7. Τα έξοδα εκτελωνισμού παγίου στοιχείου προσαυξάνουν την αξία του, υπόκεινται σε τμηματική απόσβεση και δεν μπορούν να εκπεστούν ως γενικά έξοδα διαχείρισης. (Σ.Τ.Ε.810/1982)
8. Επιχείρηση ανέγερσης και πώλησης οικοδομών, εάν εκμισθώνει κατ' επάγγελμα κάποια εκ των αρχικώς προοριζόμενων προς πώληση ακινήτων, δικαιούται να διενεργεί αποσβέσεις για την αξία αυτών ως πάγια στοιχεία. (Σ.Τ.Ε.2069/1983)
9. Οι αποσβέσεις ενεργούνται μόνο στα πάγια στοιχεία που ανήκουν κατά κυριότητα στην επιχείρηση. (Σ.Τ.Ε. 4118-9/97)
10. Οι καταβαλλόμενες από τις επιχειρήσεις στους μηχανικούς αμοιβές για την εκπόνηση τεχνικής μελέτης και την έκδοση άδειας οικοδομής, εντάσσονται στο κόστος κατασκευής της οικοδομής και εκπίπτουν τμηματικά με τις ενεργούμενες κάθε έτος αποσβέσεις. (Σ.Τ.Ε. 2525/1991)
11. Η αξία των εργαλείων και ανταλλακτικών των χρησιμοποιουμένων

μηχανημάτων, τόσο των επιχειρήσεων, όσο και των ελευθέρων επαγγελματιών, αποσβένυνται εξ ολοκλήρου εντός της χρήσεως κατά την οποία για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν αυτά. (Σ.Τ.Ε. 3/90)

ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων βάσει του ν. 3091/2002

Εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα τα ποσά των επισφαλών απαιτήσεων που έχουν αποσβεστεί με οριστικές εγγραφές. Επιχειρήσεις που έχουν σχηματίσει ήδη προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων με βάση τις αντικατασταθείσες, από το ν.3091/2002, διατάξεις του Κ.Φ.Ε. και εμφανίζουν το αναπόσβεστο αυτό υπόλοιπο των μη πραγματοποηθεισών προβλέψεων στα βιβλία τους, θα μεταφέρουν σε χρέωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» (δευτεροβάθμιος λογαριασμός 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις»), μέχρι πλήρους απόσβεσής τους τα ποσά των αποδεδειγμένων επισφαλών απαιτήσεων που δικαιούνται να αφαιρέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα με βάση τις νέες διατάξεις. (1021577/10206/B0012/ΠΟΔ 1038/5-3-2003)

Προϋποθέσεις και δικαιολογητικά για αναγνώριση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων των επιχειρήσεων (βάσει του ν. 3091/2002).

Θα πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά οι ακόλουθοι όροι και προϋποθέσεις:

α) Η απαίτηση να συνδέεται με τη δραστηριότητα της επιχείρησης και να είναι πράγματι επισφαλής και ανεπίδεκτη είσπραξης. Η επισφάλεια και το ανεπίδεκτο της είσπραξης, ως θέμα πραγματικό, κρίνεται από την αρμόδια φορολογούσα αρχή και σε περίπτωση αμφισβήτησης από τα διοικητικά δικαστήρια.

β) Το βάρος της απόδειξης για την απώλεια της συγκεκριμένης απαίτησης φέρει η επιχείρηση προσκομίζοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Μεταξύ των δικαιολογητικών περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα:

αα) Επίσημες οικονομικές καταστάσεις της οφειλέτιδας εταιρείας από τις οποίες να προκύπτει η μη υγιής θέση αυτής.

ββ) Τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου με την οποία να υποχρεώνεται ο οφειλέτης σε εξόφληση.

γγ) Πιστοποιητικό υποθηκοφυλακείου από το οποίο να προκύπτει, κατά περίπτωση, η μη ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή τα υπάρχοντα τοιαύτα με τα τυχόν βάρη τους.

γ) Η απόσβεση να γίνεται με οριστική εγγραφή.

δ) Η απόσβεση να γίνεται για κάθε ένα οφειλέτη χωριστά.
(1111373/13303/B0012/ΠΟΛ 1133/11-12-2003 ΑΥΟΟ)

Κήρυξη σε πτώχευση (βάσει του ν. 3091/2002)

Η κήρυξη του οφειλέτη σε κατάσταση πτωχεύσεως λόγω παύσεως των πληρωμών, επιφέρει από μόνη της απόσβεση της απαίτησης, στις περιπτώσεις όπου σε πτώχευση έχει κηρυχθεί ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή υποκατάστημα αλλοδαπής επιχείρησης και από τους επίσημους ισολογισμούς τους προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν έχουν περιουσιακά στοιχεία (ακίνητα, πάγια, χρεόγραφα κλπ.) να ικανοποιήσουν τους οφειλέτες τους. (1111373/13303/B0012/ΠΟΛ 1133/11-12-2003 ΑΥΟΟ)

Διενέργεια πλειστηριασμού (βάσει του ν. 3091/2002)

Σε περίπτωση διενέργειας πλειστηριασμού σε βάρος της περιουσίας του οφειλέτη (είτε κατά τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης είτε συνεπεία μη επιτεύξεως πτωχευτικού συμβιβασμού), η απαίτηση της επιχείρησης θεωρείται πράγματι επισφαλής και ανεπίδεκτη είσπραξης, εφόσον από το εκπλειστηρίασμα δεν κατέστη δυνατή η ικανοποίηση της απαίτησης αυτής. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να προσκομίζεται αντίγραφο του Πίνακα κατάταξης ή διανομής από συμβολαιογράφο που ορίστηκε για τον πλειστηριασμό της περιουσίας του οφειλέτη, από τον οποίο να προκύπτει η μη ικανοποίηση του δανειστή από το εκπλειστηρίασμα.
(1111373/13303/B0012/ΠΟΛ 1133/11-12-2003 ΑΥΟΟ)

Απόσβεση επισφαλών απαίτησεων μικρής αξίας (βάσει του ν. 3091/2002)

Σε περίπτωση πραγματοποίησης εσόδων από πωλήσεις αγαθών ή παροχή υπηρεσιών, επί πιστώσει, αναγνωρίζονται προς έκπτωση διαγραφόμενες επισφαλείς μικροαπαίτησεις μέχρι το ποσό των εκατόν πενήντα (150) ευρώ η κάθε μία. Ο χρόνος έκπτωσης των μικροαπαίτησεων αυτών ορίζεται ως ακολούθως:

- α) Για τις επιχειρήσεις κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, ύδρευσης και φυσικού αερίου, η χρήση εντός της οποίας συμπληρώνονται δώδεκα (12) μήνες από την έκδοση του λογαριασμού.

β) Για περιπτώσεις όπου έχει ασκηθεί αγωγή από την επιχείρηση κατά του οφειλέτη, εντός της επόμενης χρήσης από εκείνη μέσα στην οποία ασκήθηκε η αγωγή αυτή.

γ) Για περιπτώσεις όπου δεν έχει ασκηθεί αγωγή από την επιχείρηση κατά του οφειλέτη, η έκπτωση γίνεται μετά τη συμπλήρωση δύο (2) χρήσεων στις οποίες το υπόλοιπο της απαίτησης κατά του πελάτη παρέμεινε ανείσπρακτο. (1111373/13303/B0012/ΠΟΛ 1133/11-12-2003 ΑΥΟΟ)

Ασφαλιστικές επιχειρήσεις

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δικαιούντο να υπολογίζουν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2065/1992 προβλέψεις για την απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων τους μόνο για το μέρος των ακαθαρίστων εσόδων που προερχόταν από υπηρεσίες προς επιτηδευματίες, έστω και αν για τις υπηρεσίες αυτές εξέδιδαν Α.Π.Υ. (βάσει των διατάξεων των άρθρων 10 και 13 του π.δ.186/1992) και όχι τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών. Η πρόβλεψη υπολογίζόταν με την εφαρμογή συντελεστή 0,5% στα πιο πάνω ακαθάριστα έσοδα. Το δικαίωμα αυτό εξακολουθούν να το έχουν και με το καινούργιο καθεστώς, όπως αυτό ισχύει μετά την έναρξη ισχύος του ν. 3296/2004. (1051001/10277/B0012/31-5-1995)

Επιχειρήσεις Λιανικής Πώλησης Διαρκών Καταναλωτικών Αγαθών

Οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης διαρκών καταναλωτικών αγαθών, για το σχηματισμό πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων, (πριν από την έναρξη ισχύος του ν.3091/2002), υποχρεούντο στην αναγραφή των οριζομένων από τον Κ.Β.Σ. στοιχείων (ποσότητα, είδος, αξία) στις εκδιδόμενες «Α.Λ.Π. επί πιστώσει». Η αναγραφή των στοιχείων αυτών μόνο στο δελτίο αποστολής δεν παρείχε τη δυνατότητα σχηματισμού της πρόβλεψης, έστω και αν στην Α.Λ.Π. αναγραφόταν ο αριθμός του εκδοθέντος δελτίου αποστολής. (1108661/10906/B0012/16-11-1999)

Από πελάτες με έδρα την πρώην Γιουγκοσλαβία

Η ζημία που υπέστησαν επιχειρήσεις (κυρίως της Β. Ελλάδος) από εξαγωγές στην πρώην Γιουγκοσλαβία από τη μη είσπραξη επισφαλών απαιτήσεων τους οφείλετο σε γεγονός ανωτέρας βίας (πόλεμος) και γι' αυτό το λόγο έγινε δεκτό ότι εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα εξ' ολοκλήρου και όχι μόνο μέχρι το ύψος της πρόβλεψης που είχαν

σχηματίσει οι υπόψη επιχειρήσεις βάσει της περ. θ' της παρ.1 του άρθρου 31 του ν.2238/1994. Η έκπτωση θα γίνει, κατά το μέρος που υπερβαίνει την πρόβλεψη αυτή, ισομερώς από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων 2004, 2005 και 2006 αντίστοιχα και με την προϋπόθεση ότι η επιχ/ση δεν έχει τύχει αποζημίωσης μέσω ΕΕ ή από άλλη πηγή.
(1025209/10343/B0012/ΠΟΛ 1052/8-6-2004)

Απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων επί μερικής εξοφλήσεως τιμολογίου αξίας άνω των 150 ευρώ (βάσει του ν. 3091/2002)

Στην περίπτωση αυτή αν η επιχείρηση δεν έχει ασκήσει ένδικα μέσα (γιατί δεν το έκρινε σκόπιμο), από το ανεξόφλητο υπόλοιπο ανάγνωρίζεται προς έκπτωση ποσό 150 ευρώ χωρίς καμία προϋπόθεση, εφόσον όμως ολόκληρο το ποσό της ανεξόφλητης απαίτησης διαγράφεται οριστικά, χωρίς να αναγνωρίζονται φορολογικά προς έκπτωση το μέρος της διαγραφείσας ανεξόφλητης απαίτησης που απομένει μετά την αφαίρεση των 150 ευρώ. (1062195/11052/B0012/27-9-2004)

ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ

1. Τα ασφάλιστρα που καταβάλλει ανώνυμη εταιρεία για ομαδική ασφάλιση ζωής στην οποία περιλαμβάνονται εκτός του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού της και όλα ή μερικά από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της, μόνο κατά το μέρος που αναλογεί στους ασφαλισμένους υπαλλήλους της, καθόσον τα μέλη του Δ.Σ. δεν περιλαμβάνονται στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό, αλλά θεωρούνται εντολοδόχοι της ανώνυμης εταιρείας.

(1059903/10474/B0012/7-6-1994), (1066625/10514/B0012/25-7-1994)

2. Τα ασφάλιστρα που καταβάλλει ανώνυμη εταιρεία για μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής λόγω συμμετοχής σε ομαδικό ασφαλιστήριο κατά το χρόνο που ήταν εργαζόμενοι (πριν από την εκλογή τους ως μελών του Δ.Σ.) , εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της χωρίς να απαιτείται προς τούτο προέγκριση από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της.
(1059763/10561/B0012/1-7-1993), (1059903/10474/B0012/7-6-1994),
(1066625/10514/B0012/25-7-1994)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

1. Από το εισόδημα του φορολογουμένου ελεύθερου επαγγελματία εκπίπτει η δαπάνη που καταβάλλεται ως ετήσια συνδρομή ή ως δικαίωμα

εγγραφής σε επαγγελματικούς συλλόγους και επιμελητήρια καθώς και η δαπάνη η οποία καταβάλλεται ως συνδρομή σε επαγγελματικά περιοδικά. (Μ. 2457/28-9-1987)

2. Εκπίπτουν οι τόκοι των δανείων που χορηγούνται στους συγγραφείς - καθηγητές ΑΕΙ για την έκδοση πανεπιστημιακών συγγραμμάτων. (Π.8904/1-2-1984)

3. Εκπίπτουν οι δαπάνες για την αποκατάσταση ζημιών στα μηχανήματα του οδοντιατρείου μετά από σεισμό. (Χ. 234/6-10-1983)

4. Εκπίπτουν οι τόκοι δανείων για την έκδοση διδακτικού βιβλίου, από συγγραφέα. (1215/18-5-1983 Δ' Δ.Ο.Υ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ)

5. Τα δικαιώματα που εισπράττονται από το συμβολαιογράφο υπέρ του ταμείου νομικών και του ταμείου ασφαλίσεως για τη σύνταξη πρωτοτύπου αναλογικών πράξεων και παγίων πράξεων και την έκδοση αντιγράφων αποτελούν ακαθάριστη αμοιβή του. Παράλληλα όμως, δεδομένου ότι τμήμα των ποσών αυτών αποδίδεται στο ταμείο νομικών και στο ταμείο ασφάλισης των συμβολαιογράφων θεωρείται επαγγελματική δαπάνη και συνεπώς εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα του επαγγελματία με την προϋπόθεση ότι έχει καταχωρηθεί ως έξοδο στα βιβλία του υπόχρεου. (1042837/1265/A0012/24-5-2004)

6. Μισθώματα που καταβάλλονται σε εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης για αυτοκίνητο που ανήκει κατά 50% σε δύο ελεύθερους επαγγελματίες (δικηγόρους) που το χρησιμοποιούν από κοινού για τις επαγγελματικές τους ανάγκες εκπίπτουν κατά ποσοστό 50% για τον καθένα σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου. (1021470/549/A0012/14-4-2004)

7. Οι δαπάνες για κάλυψη νομικής υποστήριξης και εκπροσώπησης ενώπιον των Διοικητικών δικαστηρίων που καταβάλλονται για τις ανάγκες του ελευθέριου επαγγέλματός (Δικηγόρου), αποτελούν λειτουργική δαπάνη, η οποία εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά του. (1001229/42/A0012/26-1-2001)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΚΛΠ.

Μισθώματα επιβατικών αυτοκινήτων Ι.Χ. σε εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων

1. Τα μισθώματα που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις σε εταιρείες ενοικίασης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων, εκπίπτουν εξ' ολοκλήρου από τα ακαθάριστα έσοδά τους, με την προϋπόθεση ότι τα αυτοκίνητα αυτά χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των ίδιων των επιχειρήσεων. (1086416/10796/B0012/4-11-2002), (1106868/11290/B0012/10-1-2001)

2. Τα μισθώματα που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις σε εταιρείες ενοικίασης

αυτοκινήτων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, μέχρι ποσοστό 60% για Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα μέχρι 1.400 κ.ε. και μέχρι 25% για Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα με μεγαλύτερο κυβισμό στις περιπτώσεις που από τη σύμβαση μίσθωσης με τις πιο πάνω επιχειρήσεις προβλέπεται η αγορά του αυτοκινήτου από τη μισθώτρια επιχείρηση σε προσυμφωνημένη τιμή (σύμβαση leasing εν τοις πράγμασι). Με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 3296/2004, αυξήθηκε από 1.400 σε 1.600 το ως άνω ανώτατο όριο των κυβικών εκατοστών των επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης. (1101708/10988 ΠΕ/Β0012/21-1-2003)

Συντήρηση και επισκευή μισθωμένων επιβατικών αυτοκινήτων Ι.Χ από εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων

1. Οι δαπάνες συντήρησης μισθωμένων Ε.Ι.Χ. οχημάτων από εταιρείες ενοικίασης, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, μέχρι ποσοστό 60% για Ε.Ι.Χ. μέχρι 1400 κ.ε. και 25% για Ε.Ι.Χ. με μεγαλύτερο κυβισμό. Με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 3296/2004, αυξήθηκε από 1.400 σε 1.600 το ως άνω ανώτατο όριο των κυβικών εκατοστών των επιβατικών αυτοκινήτων. (1086416/10796/Β0012/4-11-2002), (1106868/11290/Β0012/10-1-2001)
2. Οι δαπάνες επισκευής μισθωμένων Ε.Ι.Χ. οχημάτων από εταιρείες ενοικίασης, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, μέχρι ποσοστό 60% για Ε.Ι.Χ. μέχρι 1400 κ.ε. και 25% για Ε.Ι.Χ. με μεγαλύτερο κυβισμό. Με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 3296/2004, αυξήθηκε από 1.400 σε 1.600 το ως άνω ανώτατο όριο των κυβικών εκατοστών των επιβατικών αυτοκινήτων. (1086416/10796/Β0012/4-11-2002), (1106868/11290/Β0012/10-1-2001)
3. Οι δαπάνες συντήρησης Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων ιδιοκτησίας μετόχων ανώνυμης εταιρείας τα οποία χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής, εφόσον το δικαίωμα χρησιμοποίησής τους προκύπτει από έγγραφες συμβάσεις μίσθωσης αυτών και έχει συμφωνηθεί η καταβολή μισθώματος. Η έκπτωση και των δαπανών αυτών υπόκειται στον περιορισμό των ποσοστών που προβλέπονται από το νόμο ανάλογα με τον κυβισμό των αυτοκινήτων. (1065231/10473/Β0012/8-6-1994)

Συντήρηση και επισκευή μηχανημάτων και εγκαταστάσεων

Τα έξοδα συντήρησης μηχανημάτων και εγκαταστάσεων, αυτά δηλαδή που γίνονται με σκοπό τη διατήρησή τους σε καλή κατάσταση, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων. Επίσης, τα έξοδα επισκευής

μηχανημάτων και εγκαταστάσεων εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα ως αποβλέποντα στο να αποδώσουν στα μηχανήματα και τις εγκαταστάσεις την αρχική τους παραγωγικότητα. (1002281/10027/B0012/19-2-2003)

Δαπάνες λειτουργίας μοτοποδηλάτων

Οι δαπάνες λειτουργίας κλπ. που πραγματοποιούν επιχειρήσεις για δίκυκλα μοτοποδήλατα τους που χρησιμοποιούν για την εκτέλεση του σκοπού τους εκπίπτουν, στο σύνολό τους από τα ακαθάριστα έσοδά τους. (1066538/10516/B0012/20-7-1994)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΗΚΩΝ-ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ – ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

Δαπάνες επισκευής και συντήρησης

Η δαπάνη ελαιοχρωματισμού σε μισθωμένο ακίνητο, θεωρείται εργασία συντήρησης και εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της μισθώτριας επιχείρησης, κατά το χρόνο της πραγματοποίησής της. (1096966/10887/B0012/23-1-1998)

Δαπάνες βελτιώσεων και προσθηκών

1. Οι δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις σε μισθωμένα ακίνητα αποσβέννυνται ισόποσα, από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων που διαρκεί η μίσθωση, αρχής γενομένης της απόσβεσης από το χρόνο έναρξης της χρησιμοποίησης των πραγματοποιηθεισών προσθηκών και βελτιώσεων. Κατά το πρώτο έτος υπολογίζονται αποσβέσεις για τους μήνες χρησιμοποίησης των ακινήτων. (1119476/10030/B0012/4-4-2000), (1019284/10154/B0012/19-2-2001)

2. Οι δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις σε μισθωμένα ακίνητα αποσβέννυνται ισόποσα, από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων που διαρκεί η μίσθωση. Στη περίπτωση δε που η μίσθωση λυθεί πριν από το συμφωνημένο χρόνο, το αναπόσβεστο υπόλοιπο των πιο πάνω δαπανών εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης μέσα στην οποία λύθηκε αυτή. (1031863/10408/B0012/28-3-2000)

3. Οι δαπάνες βελτίωσης (γυψοσανίδες, ηλεκτρική εγκατάσταση κτλ.) που πραγματοποίησε επιχείρηση σε μισθωμένο ακίνητο, εκπίπτουν ισόποσα

από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων που διαρκεί η μίσθωση. Στη περίπτωση όμως που ο ετήσιος συντελεστής απόσβεσης ο οποίος προκύπτει με αυτόν τον τρόπο, είναι μικρότερος από αυτόν που ορίζεται με το π.δ. 299/2003 για το συγκεκριμένο πάγιο στοιχείο, τότε εφαρμόζονται τα οριζόμενα στο προεδρικό αυτό διάταγμα. (1097309/10832 ΠΕ/Β0012/7-3-2002)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά εξαγωγικών επιχειρήσεων

1. Οι δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά αναγνωρίζονται προς έκπτωση χωρίς να ερευνάται ο τρόπος διάθεσης των ποσών. (Ε.1887/ΠΟΛ 78/1974), (1018050/189/Α0012/ΠΟΛ 1042/8-2-1993)
2. Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδά τους, δαπανών χωρίς δικαιολογητικά, εφόσον τα προϊόντα που εξάγουν είναι εγχωρίου παραγωγής, άσχετα αν παρήχθησαν από τις πιο πάνω επιχειρήσεις ή από τρίτους. Εγχώριας παραγωγής θεωρούνται και τα προϊόντα προελεύσεως εξωτερικού, όταν αυτά επανεξάγονται μετά από προηγούμενη επεξεργασία ή κατεργασία ή μεταποίηση ή εξευγενισμό, ο οποίος προσδίδει σε αυτά την έννοια του νέου προϊόντος. (1055818/10526/Β0012/18-6-1999), (1110033/717/0015/4-6-1998), (1065187/10310/Β0012/4-6-1993)
3. Εξαγωγές που πραγματοποιούνται από εξαγωγική επιχείρηση για λογαριασμό τρίτων, στους οποίους ανήκουν τα εξαγόμενα προϊόντα (μέσω αντιπροσώπου). Το δικαίωμα έκπτωσης δαπανών χωρίς δικαιολογητικά έχει η εξαγωγική επιχείρηση. (Ν. 6127/2318/ΠΟΛ 215/10-7-1976)
4. Το προβλεπόμενο ποσοστό που αναγνωρίζεται για έκπτωση χωρίς δικαιολογητικά, από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων, ισχύει για κάθε προϊόν που εξάγεται, ανεξάρτητα αν αυτό είναι βιομηχανικό, βιοτεχνικό, χειροτεχνικό, γεωργικό, κτηνοτροφικό, οπωροκηπευτικό, προϊόν αλιείας, μεταλλευτικό, λατομικό ή επισκευή ή κατασκευή πλοίων υπό ελληνική ή ξένη σημαία. (1115226/10755/Β0012/18-6-1993)
5. Οι ναυτηγοεπισκευαστικές επιχειρήσεις εκπίπτουν δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά, που υπολογίζονται ως ποσοστό στα ακαθάριστα έσοδά τους από συνάλλαγμα, τα οποία προέρχονται από κατασκευές, μετασκευές ή επισκευές πλοίων, χωρίς να ερευνάται το είδος (εμπορικό, επιβατικό, πολεμικό, κλπ.) του κατασκευαζόμενου ή επισκευαζόμενου πλοίου ή η σημαία αυτού (ελληνική ή ξένη) ή οι πλόες που εκτελεί αυτό (εσωτερικού ή εξωτερικού). (1115226/10755/Β0012/18-6-1993),

(1120147/10421/B0012/29-3-1990)

6. Επιχειρήσεις (Νηογνώμονες) που παρέχουν υπηρεσίες (επιθεωρήσεις πλοίων με ελληνική και ξένη σημαία, σχετικά με την κατάσταση και φόρτωσή τους, καθώς και για την έκδοση πιστοποιητικών αξιοπλοϊας) στην αλλοδαπή, δικαιούνται γι' αυτές και μόνο τις υπηρεσίες, να εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά, οι οποίες θα υπολογίζονται με την εφαρμογή των ποσοστών που προβλέπονται για τους εξαγωγείς εγχωρίων προϊόντων, επί των ακαθαρίστων εσόδων τους που προέρχονται από τις προσφερόμενες στην αλλοδαπή υπηρεσίες.

(1072442/10444/B0012/16-11-1990)

7. Οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν με ΦΑΣΟΝ την κατασκευή βιοτεχνικών προϊόντων για λογαριασμό αλλοδαπών οίκων, εδικαιούντο σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 31 του Κ.Φ.Ε., να εκπίπτουν από τις αμοιβές που λαμβάνουν για την εργασία αυτή ποσοστό 3% χωρίς δικαιολογητικά. (Σημειώνεται, ότι η ισχύς των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 31 του Κ.Φ.Ε. έληξε στις 31-12-2001). (Π.2914/136/22-5-1987)

Δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων και περιοδικών

1. Οι επιχειρήσεις έκδοσης ημερησίων και εβδομαδιαίων πολιτικών, αθλητικών και οικονομικών εφημερίδων και περιοδικών εκπίπτουν ποσό χωρίς δικαιολογητικά που υπολογίζεται σε ποσοστό 2% επί των ακαθαρίστων εσόδων τους από την πώληση των πιο πάνω εντύπων, καθώς και από καταχωρήσεις σε αυτά και ανεξάρτητα από το ύψος τους.

(1101177/10926/B0012/ΠΟΛ 1279/17-12-2002),

(1097785/10531/B0012/19-9-1996)

2. Οι επιχειρήσεις έκδοσης περιοδικών τα οποία δεν είναι πολιτικού, αθλητικού ή οικονομικού περιεχομένου, εκπίπτουν ποσό χωρίς δικαιολογητικά που υπολογίζεται σε ποσοστό 1% και 0,5% σε ακαθάριστα έσοδά τους μέχρι 8.804.109 ευρώ και πάνω από 8.804.109 ευρώ, αντίστοιχα, από την πώληση των πιο πάνω περιοδικών καθώς και από τις καταχωρήσεις γενικά σε αυτά. (1089853/10856/B0012/17-12-2002)

3. Οι επιχειρήσεις έκδοσης μηνιαίων περιοδικών έστω και αν έχουν πολιτικό, αθλητικό ή οικονομικό περιεχόμενο εκπίπτουν ποσό χωρίς δικαιολογητικά που υπολογίζεται σε ποσοστό 1% και 0,5% σε ακαθάριστα έσοδά τους μέχρι 8.804.109 ευρώ και πάνω από 8.804.109 ευρώ, αντίστοιχα, από την πώληση των πιο πάνω περιοδικών καθώς και από τις καταχωρήσεις γενικά σε αυτά. (1097785/10531/B0012/19-9-1996)

Δαπάνες που αφορούν πωλήσεις εφοδίων και λιπαντικών σε πλοία

1. Επιχειρήσεις που πραγματοποιούν έσοδα από τον εφοδιασμό, με καύσιμα και λοιπά εφόδια πλοίων, που εκτελούν πλόες εξωτερικού ή μικτούς, δικαιούνται να εκπίπτουν δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά. (1042754/10335/B0012/14-5-1997), (1009637/10746 ΠΕ/B0012/21-1-1993)
2. Επιχειρήσεις που πραγματοποιούν έσοδα από πωλήσεις εφοδίων και τροφίμων εγχώριας παραγωγής, που τελούν κάτω από καθεστώς διαμετακόμισης (TRANSITO), σε πλοία και αεροσκάφη που εκτελούν πλόες ή πτήσεις εξωτερικού ή μικτούς, δικαιούνται να εκπίπτουν, δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά, εφόσον οι εκμεταλλευόμενες αυτά επιχειρήσεις έχουν την έδρα τους στην ημεδαπή. (Σ.3154/366/1986/21-7-1987)

ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

α) Εξαγωγικές επιχειρήσεις

Η έκπτωση υπολογιζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 2.201.027 ευρώ (750.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης δύο τοις εκατό (2%)
  - Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 2.201.027 ευρώ (750.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001) και μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
  - Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)
- Η έκπτωση υπολογιζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από εξαγωγές κάθε είδους ελληνικών προϊόντων.

β) Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και εργασιών στην αλλοδαπή

Η έκπτωση υπολογιζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
  - Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)
- Η έκπτωση υπολογιζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από υπηρεσίες και εργασίες τους που είχαν γίνει στην αλλοδαπή και από τις οποίες είχε εισαχθεί συνάλλαγμα.

γ) Επιχειρήσεις έκδοσης ημερησίων και εβδομαδιαίων πολιτικών,

αθλητικών και οικονομικών εφημερίδων και περιοδικών

Η έκπτωση υπολογίζεται για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2008, ανεξάρτητα από το ύψος των ακαθαρίστων εσόδων τους, σε ποσοστό δύο τοις εκατό (2%)

Η έκπτωση υπολογίζεται στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονται από την πώληση των εντύπων και από καταχωρήσεις γενικά σε αυτά.

δ) Επιχειρήσεις έκδοσης δεκαπενθήμερων και μηνιαίων πολιτικών, αθλητικών και οικονομικών εφημερίδων και περιοδικών

Η έκπτωση υπολογίζεται για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2008 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)

Η έκπτωση υπολογίζεται στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονται από την πώληση των εντύπων και από καταχωρήσεις γενικά σε αυτά.

ε) Επιχειρήσεις ραδιοφωνίας - τηλεόρασης

Η έκπτωση υπολογίζεται για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2008 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)

Η έκπτωση υπολογίζεται στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονται μόνο από διαφημίσεις.

στ) Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις

Η έκπτωση υπολογίζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 2.201.027 ευρώ (750.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης δύο τοις εκατό (2%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 2.201.027 ευρώ (750.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001) και μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)

Η έκπτωση υπολογίζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από αλλοδαπούς πελάτες, στα οποία, εκτός των εσόδων από διανυκτερεύσεις, περιλαμβάνοντο και αυτά του κυλικείου και εστιατορίου από αλλοδαπούς πελάτες.

ζ) Κατασκηνωτικά κέντρα (camping)

Η έκπτωση υπολογίζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 2.201.027 ευρώ (750.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης δύο τοις εκατό (2%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 2.201.027 ευρώ (750.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001) και μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)

Η έκπτωση υπολογίζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από αλλοδαπούς πελάτες, στα οποία, εκτός των εσόδων από διανυκτερεύσεις, περιλαμβάνοντο και αυτά του κυλικείου και εστιατορίου από αλλοδαπούς πελάτες.

η) Γραφεία Γενικού Τουρισμού v. 393/1976

Η έκπτωση υπολογίζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 με τα ακόλουθα ποσοστά:

- Σε ακαθάριστα έσοδα μέχρι 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης ένα τοις εκατό (1%)
- Σε ακαθάριστα έσοδα πάνω από 8.804.109 ευρώ (3.000.000.000 δρχ. μέχρι τη χρήση 2001), ποσοστό έκπτωσης μισό τοις εκατό (0,5%)

Η έκπτωση υπολογίζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από αλλοδαπούς πελάτες.

θ) Επιχειρήσεις εξαγωγής πετρελαιοειδών προϊόντων

Η έκπτωση υπολογίζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 σε ποσοστό μισό τοις εκατό (0,5%).

Η έκπτωση υπολογίζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από τις εξαγωγές πετρελαιοειδών προϊόντων.

ι) Μεταφορικές επιχειρήσεις διεθνών οδικών εμπορευματικών μεταφορών v. 383/1976

Η έκπτωση υπολογίζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2003 σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%).

Η έκπτωση υπολογίζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από τη διενέργεια διεθνών οδικών εμπορευματικών μεταφορών.

κ) Εμπορικές επιχειρήσεις που σε συνεργασία με αλλοδαπούς οίκους εξάγουν βιομηχανικά, βιοτεχνικά, χειροτεχνικά, γεωργικά, κτηνοτροφικά, οπωροκηπευτικά, μεταλλευτικά και λατομικά προϊόντα, καθώς και προϊόντα αλιείας με ανταλλαγή αγαθών από το εξωτερικό μετά από έγκριση του Ελληνικού Δημοσίου, όταν απαιτείται αυτή (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.4)

Η έκπτωση υπολογιζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2001 σε ποσοστό τρία τοις εκατό (3%).

Η έκπτωση υπολογιζόταν στο ποσό της προμήθειας που έπαιρναν.

λ) Βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις που ενεργούν για λογαριασμό αλλοδαπών οίκων βιομηχανοποίηση ή επεξεργασία πρώτων υλών που εισάγονται από την αλλοδαπή και επανεξάγονται τη μορφή έτοιμων ή ημιέτοιμων προϊόντων (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.5)

Η έκπτωση υπολογιζόταν για το χρονικό διάστημα από 1-1-1997 έως και 31-12-2001 σε ποσοστό τρία τοις εκατό (3%).

Η έκπτωση υπολογιζόταν στα ακαθάριστα έσοδα που προέρχονταν από την αμοιβή που έπαιρναν για τις υπηρεσίες τους.

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

1. Ο αντιπρόσωπος που εξάγει αγαθά τρίτων έναντι προμήθειας δικαιούται την έκπτωση δαπανών χωρίς δικαιολογητικά. (Σ.Τ.Ε.181/1985)
2. Ως ακαθάριστα έσοδα επί των οποίων υπολογίζεται η έκπτωση χωρίς δικαιολογητικά, λαμβάνονται τα ποσά που αποτελούν το χρηματικό αντάλλαγμα που συμφωνήθηκε για την πώληση των εξαχθέντων προϊόντων, δηλ. το τίμημα της πωλήσεως, χωρίς να αφαιρούνται οι συναφείς προς την εκπλήρωση των κυρίων ή παρεπομένων υποχρεώσεων του πωλητή δαπάνες, τις οποίες, κατά το νόμο ή τη σύμβαση φέρει ο πωλητής για τη μεταφορά του εμπορεύματος στον τόπο εκπληρώσεως της παροχής ή στον τόπο που ανέλαβε ειδικώς να το αποστείλει (τιμή πωλήσεως CIF), εκτός αν για την μεταφορά συμφωνήθηκε ιδιαίτερο, πέρα από το τίμημα αντάλλαγμα ή αν τις δαπάνες που ενήργησε ο πωλητής φέρει ο αγοραστής, υποχρεούμενος σε απόδοσή τους, πέρα από το τίμημα, οπότε το ιδιαίτερο αυτό αντάλλαγμα ή οι δαπάνες δεν περιλαμβάνονται στα ακαθάριστα έσοδα της εξαγωγικής επιχειρήσεως από την πώληση των εξαχθέντων προϊόντων, επί των οποίων υπολογίζεται η προβλεπόμενη ειδική έκπτωση χωρίς δικαιολογητικά. (Σ.Τ.Ε. 3254/92)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΓΑΘΩΝ, ΛΗΨΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΚΛΠ. ΑΠΟ ΕΞΩΧΩΡΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

1. Οι αγορές που πραγματοποιεί ημεδαπή επιχείρηση από επιχείρηση χώρας που αναγράφεται στο DAFFE/CFA/FHP(2000)/REV1/CONF έγγραφο του ΟΟΣΑ (Κράτη - φορολογικοί παράδεισοι) αναγνωρίζονται ως

κανονικές αγορές, εφόσον η αλλοδαπή επιχείρηση διαθέτει Α.Φ.Μ. της χώρας αυτής τον οποίο αναγράφει στα τιμολόγια πωλήσεώς της και δραστηριοποιείται στην ίδια χώρα χωρίς να τυχάνει ευνοϊκού φορολογικού καθεστώτος (μειωμένος συντελεστής φορολογίας των κερδών έναντι του ισχύοντος γενικά), καθόσον η αλλοδαπή αυτή εταιρεία δεν πληρεί τα γνωρίσματα που θέτει ο νόμος για τις εξωχώριες εταιρείες. Τα ανωτέρω ισχύουν με την προϋπόθεση ότι οι αγορές αγαθών από την πιο πάνω αλλοδαπή εταιρεία είναι πραγματικές και δεν αμφισβητείται η τιμολόγησή τους. (1079786/10819/B0012/1-10-2003)

2. Τα μισθώματα που καταβάλλει ελληνική αεροπορική εταιρεία σε εξωχώρια εταιρεία για την μίσθωση αεροσκαφών τα οποία είναι νηολογημένα στην Ελλάδα και εκτελούν δημόσιες αερομεταφορές στο εσωτερικό της χώρας και στο εξωτερικό, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της, καθόσον δεν αποτελούν δαπάνη που καταβάλλεται για λήψη υπηρεσιών, έστω και αν για τις ανάγκες του Φ.Π.Α. παροχή υπηρεσιών θεωρείται κάθε πράξη που δε συνιστά παράδοση αγαθών (άρθρο 8, ν.2859/2000). Τα ανωτέρω ισχύουν με την προϋπόθεση ότι η εκμισθώτρια αλλοδαπή επιχείρηση δεν προσφέρει υπηρεσίες στην ημεδαπή εταιρεία (π.χ. διάθεση προσωπικού, ιπταμένου ή μη, συντήρηση των αεροπλάνων, κλπ.) των οποίων η αμοιβή είναι ενσωματωμένη στα εν λόγω μισθώματα. (1070703/10743/B0012/30-7-2003), (1056182/10624/B0012/4-11-2003)
3. Οι δαπάνες μεταφοράς του φυσικού αερίου και επιθεώρησης φόρτωσης αυτού αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της έστω και αν οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από εξωχώριες εταιρείες. (1112224/11361ΠΕ/B0012/23-1-2004)

ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΛΠ

1. Οι διατάξεις του Κ.Φ.Ε. σχετικά με τη μείωση των εκπιπτόμενων δαπανών όταν στα ακαθάριστα έσοδα περιλαμβάνονται και απαλλασσόμενα του φόρου εισοδήματος ή φορολογούμενα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης έσοδα, ή έσοδα από μερίσματα και κέρδη από συμμετοχή σε ημεδαπές εταιρείες, δεν έχουν εφαρμογή επί της ωφέλειας που προκύπτει από την εφάπαξ καταβολή του φόρου, καθόσον η ωφέλεια αυτή δεν έχει τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά του εισοδήματος. Επίσης, δεν εφαρμόζονται και επί της υπεραξίας που προκύπτει από την πώληση μετοχών εισηγμένων στο ΧΑΑ σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης, καθόσον αυτή για να απαλλαγεί από το φόρο εισοδήματος πρέπει κατά ρητή διατύπωση του νόμου να εμφανιστεί σε αποθεματικό (Ν.Σ.Κ. 6387/1997). (1115606/11044/B0012/18-12-1997), (1115606/11044/B0012/ΠΟΛ1327/18-12-1997)

2. Το συνολικό ποσό των δαπανών των συνεταιρισμών τραπεζών του ν. 1667/1986 δεν μειώνεται με τα ποσά που αναφέρονται στην παράγραφο 8 του άρθρου 31 του Κ.Φ.Ε, όπως συμβαίνει και με τις λοιπές τράπεζες.
(1080609/11134/B0012/1-11-2004)

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Δαπάνες διαφήμισης γενικά

1. Τα ποσά των δαπανών διαφήμισης που βαρύνουν την επιχείρηση, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, κατά το έτος της έκδοσης του προβλεπόμενου φορολογικού στοιχείου. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.1, περ. Ιδ)

2. Η δαπάνη διαφήμισεως που καταβάλλει επιχείρηση εκπίπτει, από τα ακαθάριστα έσοδά της, εφόσον το σχετικό τέλος διαφήμισης έχει καταβληθεί το αργότερο μέχρι τη λήξη της προθεσμίας, εντός της οποίας πρέπει να υποβληθεί η δήλωση φόρου εισοδήματος για τη χρήση μέσα στην οποία πραγματοποιήθηκε η δαπάνη αυτή.
(1028226/10385/B0012/23-3-2000)

3. Κατά την ανάθεση σε διαφημιστική εταιρεία της από κοινού προβολής επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων μέσω του τύπου και των ραδιοηλεοπτικών μέσων και εφόσον δεν υπάρχει χωριστή συμφωνία της κάθε μιας επιχείρησης με τη διαφημιστική εταιρεία, κάθε μία από αυτές εκπίπτει, από τα ακαθάριστα έσοδά της, το μέρος της διαφημιστικής δαπάνης που συμβάλλει στη δημιουργία φορολογητέου εισοδήματος τους, εφόσον βέβαια έχει καταβληθεί το δημοτικό τέλος διαφήμισης. (1011989/10130/B0012/28-4-1999)

4. Οι δαπάνες διαφήμισης που πραγματοποιούν συνδρομητικοί τηλεοπτικοί σταθμοί μέσω των τηλεοπτικών σταθμών ή του γραπτού τύπου για τα κωδικοποιημένα προγράμματά τους εκπίπτουν εξ ολοκλήρου έστω και αν επωφελούνται εμμέσως και οι επιχειρήσεις (BBC, CNN, Filmnet, κ.α.) των οποίων τα προγράμματα προβάλλονται.
(1045593/10393/B0012/17-6-2002)

5. Η δαπάνη αγοράς υλικών συσκευασίας (τσάντες, χαρτί περιτυλίγματος) επί των οποίων αναγράφονται τα στοιχεία της επιχείρησης, καθώς και των πωλουμένων από αυτή προϊόντων, εκπίπτει χωρίς την αναζήτηση αποδεικτικού για την καταβολή δημοτικού τέλους διαφήμισης.
(1029358/10420/B0012/ΠΟΛ 1125/4-4-2000)

6. Ο τιμοκατάλογος που αποστέλλει επιχείρηση σε εμπόρους για την υποβολή των παραγγελιών τους και ο οποίος απεικονίζει τα πωλούμενα είδη της (βιβλία, CD), αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα χωρίς την αναζήτηση αποδεικτικού για την καταβολή δημοτικού

τέλους διαφήμισης. (άρθρο 9, παρ.6, ν. 2880/2001), (3611/8-2-2001 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών Δημ. Διοίκησης και Αποκέντρωσης) 7. Η δαπάνη με την οποία χρεώνει εμπορική επιχείρηση τους προμηθευτές της για την έκδοση τιμοκαταλόγου ή διαφημιστικού εντύπου που περιλαμβάνει τα προϊόντα τους δεν υπόκειται σε τέλος διαφήμισης, καθόσον με τα πιο πάνω έντυπα διαφημίζεται η εμπορική επιχείρηση που εκδίδει αυτά και όχι οι προμηθευτές και κατά συνέπεια εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα των προμηθευτών επιχειρήσεων χωρίς την αναζήτηση αποδεικτικού για την καταβολή δημοτικού τέλους διαφήμισης. (1076787/10710/B0012/25-7-1997)

8. Η διανομή CD, τα οποία είναι ένθετα σε περιοδικά, δεν είναι πράξη που υπόκειται σε τέλος διαφήμισης υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, και κατά συνέπεια η δαπάνη αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, χωρίς να αναζητείται η καταβολή του διαφημιστικού τέλους υπέρ των ΟΤΑ. (Α.Π. 14567/13-5-2002 Υπουργείο Ε.Δ.Δ.Α. Δ/νση Οικονομικών ΟΤΑ)

9. Οι διαφημιστικές δαπάνες αναγνωρίζονται ως εκπιπτόμενες από τα ακαθάριστα έσοδα και στην περίπτωση κατά την οποία έχει διακανονισθεί με τον οικείο Ασφαλιστικό Οργανισμό, πριν από την έναρξη του φορολογικού ελέγχου, η καταβολή του αναλογούντος αγγελιοσήμου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 61 του ν.2676/1999. (1101582/11006/B0012/13-11-2003)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

1. Δαπάνη διαφήμισης εισαγόμενων αγαθών που έγινε στο εσωτερικό, θεωρείται ως παραγωγική δαπάνη εξ ολοκλήρου της ελληνικής επιχείρησης, έστω και αν εμμέσως ωφελούνται και οι αλλοδαπές συγγενείς επιχειρήσεις που παράγουν και πωλούν τα αγαθά αυτά. (Σ.Τ.Ε.3735/1988)

2. Γενικά έξοδα και δαπάνες διαφήμισης εκπίπτουν από τη χρήση που πραγματοποιούνται έστω και αν η επιχείρηση ωφελείται από αυτή σε περισσότερες διαχειριστικές περιόδους. (Διαφήμιση ομολόγων τράπεζας) (Σ.Τ.Ε.3077/1995)

3. Οι δαπάνες κατασκευής διαφημιστικών πινακίδων και σημαιών που πραγματοποιεί εταιρεία πετρελαιοειδών και τοποθετεί στα πρατήρια τρίτων που εμπορεύονται δικά της προϊόντα δεν υπόκεινται σε δημοτικό τέλος διαφήμισης και εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα χωρίς την καταβολή δημοτικού τέλους διαφήμισης. (Σ.Τ.Ε. 4118/1997)

4. Τα ποσά που κατέβαλε επιχείρηση σε επιχείρηση SUPER MARKET για την τοποθέτηση των εμπορευμάτων σε εμφανή σημεία δεν υπόκεινται σε δημοτικό τέλος διαφήμισης και αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα χωρίς την καταβολή του σχετικού τέλους διαφήμισης. (Ισχύει για υποθέσεις πριν από την τροποποίηση που έγινε στο άρθρο 15

του από 24.9/20.10.1958 β.δ/τος με την παρ.6 του άρθρου 9 του ν.2880/2001. Μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού θα έχουν εφαρμογή οι περιπτώσεις διαφήμισης που ορίζονται ρητά σε αυτόν). (Σ.τ.Ε. 4222/1999 και 4443/2001).

ΔΩΡΕΕΣ

Δωρεές χρηματικών ποσών κλπ. δωρεών σε Ιερούς Ναούς, Ιερές Μονές Αγίου Όρους, Ιερές Μητροπόλεις, κλπ. Ν.Π.Δ.Δ.

1. Οι δωρεές χρηματικών ποσών των επιχειρήσεων προς τις Σχολικές Επιτροπές, εκπίπτουν από ακαθάριστα έσοδά τους, καθόσον οι επιτροπές αυτές αποτελούν, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ως δημοτικά και κοινωνικά νομικά πρόσωπα του άρθρου 203 του π.δ. 410/1995. (1055254/1149/A0012/10-7-2003)

2. Οι δωρεές σε χρήμα προς το Ελληνικό Δημόσιο και όλα τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, χωρίς τη διενέργεια παρακράτησης φόρου 10%, έστω και αν το ποσό της δωρεάς υπερβαίνει το ποσό των 2.950 ευρώ ετησίως. (ΚΦΕ, άρθρο 8, παρ.1, περ.δ')

3. Οι δωρεές σε χρήμα από επιχειρήσεις προς τις Ιερές Μητροπόλεις, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, χωρίς τη διενέργεια παρακράτησης φόρου εισοδήματος 10%, καθόσον οι Ιερές Μητροπόλεις αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

(1101110/10877/B0012/21-11-2001)

4. Οι χρηματικές δωρεές επιχειρήσεων προς τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, χωρίς την υποχρέωση παρακράτησης φόρου εισοδήματος 10%, καθόσον οι Μονές αυτές αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

(1059318/10640/B0012/24-6-2003)

5. Οι δωρεές σε χρήμα προς το Οικονομικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και τα Πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, χωρίς να απαιτείται η διενέργεια παρακράτησης φόρου εισοδήματος 10%.

(1057087/10374/B0012/ΠΟΛ 1191/5-7-2002), (1080499/10718 ΠΕ/B0012/17-4-2002)

Δωρεές χρηματικών ποσών σε κοινωφελή ιδρύματα, σωματεία, κλπ.

1. Οι δωρεές χρηματικών ποσών προς κοινωφελές ίδρυμα που έχει συσταθεί με τις διατάξεις του α.ν. 2039/1939 εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων με τους όρους και προϋποθέσεις που

αναφέρονται στις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. (Τα ποσά των δωρεών που υπερβαίνουν τα 290 ευρώ ετησίως να έχουν κατατεθεί στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε λογαριασμό του ιδρύματος που τηρείται σε τράπεζα. (1033431/10173/B0012/24-4-1996)

2. Για την έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα επιχείρησης, των χρηματικών δωρεών που καταβάλλει προς αθλητικό σωματείο με σκοπό την ανάπτυξη των ερασιτεχνικών του τμημάτων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του ν. 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών – Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 122Α'), από τις οποίες προκύπτει, ότι τα αθλητικά σωματεία τα οποία διατηρούν και Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών υποχρεούνται να έχουν διακεκριμένη διαχείριση από τα ερασιτεχνικά τμήματα που επίσης διατηρούν. (1118115/11066/B0012/3-12-1998)
3. Οι χρηματικές δωρεές προς την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις του Κ.Φ.Ε. για τα κοινωφελή ιδρύματα. (1014087/10094/B0012/ΠΟΛ 1045/10-2-2000)

4. Τα ποσά που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις λόγω δωρεάς στα ημεδαπά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, με τους όρους και προϋποθέσεις που αναφέρονται στις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. (ΚΦΕ, άρθρο 8, παρ.1, περ.δ')

5. Για την έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα επιχείρησης των χρηματικών δωρεών προς αθλητικό σωματείο απαιτείται η συνδρομή των εξής προϋποθέσεων:

α) παρακράτηση φόρου 10% για το ποσό πέραν των 2950 ευρώ β) κατάθεση του ποσού στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τραπεζικό λογαριασμό του σωματείου γ) ύπαρξη των δικαιολογητικών που ορίζονται στον νόμο δ) ότι μαζί οι δωρεές και χορηγίες της επιχείρησης υπερβαίνουν το ποσό των 100 ευρώ κατά διαχειρ. περίοδο ε) το συνολικό ποσό των οποιοδήποτε δωρεών (στις οποίες περιλαμβάνονται και αυτές προς τα αθλητικά σωματεία) που εκπίπτουν δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των καθαρών κερδών που προκύπτουν πριν από την αφάρεση αυτών των ποσών από τα ακαθ. έσοδα της οικείας διαχειρ. περιόδου και στ)η δωρεά να προορίζεται για την καλλιέργεια και ανάπτυξη ερασιτεχνικών τμημάτων. (1110895/11314 ΠΕ/B0012/20-2-2004)

6. Οι δωρεές σε χρήμα επιχείρησης προς Αστική ΜΗ Κερδοσκοπικού χαρακτήρα εταιρεία εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα με την προϋπόθεση ότι θα προσκομίζεται βεβαίωση της ΔΟΥ της αστικής εταιρείας με την οποία θα βεβαιώνεται ότι εκπληρούνται οι μη

κερδοσκοπικού χαρακτήρα σκοποί, οι οποίοι αναφέρονται στο καταστατικό και παράλληλα, θα τηρούνται οι όροι και προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο. (1016972/529/A0012/16-4-2004)

Σημείωση: Με βάση τις διατάξεις του ν. 3296/2004, από 1.1.2005 δεν ισχύει η προϋπόθεση της παρακράτησης του φόρου, με εξαίρεση τα αθλητικά σωματεία.

Χορηγίες

Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις μέχρι το ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού καθαρού εισοδήματος ή των κερδών που προκύπτουν από ισολογισμούς, λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υπάρχουν ή συνιστώνται, τα οποία επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς και ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους. Μέχρι σήμερα έχουν υπαχθεί τα ακόλουθα:

- Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία
- Εθνική Λυρική Σκηνή (Ε.Λ.Σ.)
- Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής (Κ.Ο.Ε.Μ.)
- Ορχήστρα των Χρωμάτων (Ο.Χ.)
- Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Ε.Κ.Ε.Β.)
- Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Ο.Π.Ι.)
- Οργανισμός Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης (Ο.Α.Ν.Μ.Α.)
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου (Μ.Φ.Ι.Α.Δ.Λ.)
- Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων
- Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Θεσ/νίκης
- Μουσικός και Εκπαιδευτικός Οργανισμός Ελλάδος
- Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
- Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
- Φεστιβάλ Κιν/φου Θεσ/νίκης
- Ειδικό Ταμείο Οργανώσεως Συναυλιών (ΕΤΟΣ) Κ.Ο.Α.
- Ειδικό Ταμείο Οργανώσεως Συναυλιών (ΕΤΟΣ) Κ.Ο.Θ.
- Ανώνυμη Εταιρεία Προβολής της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων
- Λογοτεχνικό Αρχείο Θεσ/νίκης
- Ίδρυμα «Μελίνα Μερκούρη»
- Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού
- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού
- Οι φίλοι της Σχολής Καλών Τεχνών
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βόλου

- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Λάρισας
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Β. Αιγαίου
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βέροιας
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Αγρινίου
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καβάλας
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κέρκυρας
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κοζάνης
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κομοτηνής
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Σερρών
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κρήτης
- Θέατρο του Νότου
- Ελληνικό Τμήμα Διεθνού Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS)
- Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία
- Μουσείο Ζυγομαλά
- Σωματείο «Οι φίλοι του Βυζαντινού Μουσείου Ιωαννίνων»
- Ινστιτούτο Εναλίων Αρχαιολογικών Ερευνών
- Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου
- Εθνικό Θέατρο
- Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ)
- Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών
- Μουσείο Μπενάκη
- Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής Αθηνών
- Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου
- Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας
- Μακεδονικό Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης
- Ίδρυμα Γουλανδρή – Χορν
- Ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη
- Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων
- Κέντρο Σύγχρονης Μουσικής Έρευνας
- Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
- Οι φίλοι του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης
- Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών
- Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
- Ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο
- Λύκειο των Ελληνίδων
- Σωματείο «Οι φίλοι της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης».
- Σύλλογος «Οι φίλοι της Μουσικής Θεσ/νίκης»
- Ίδρυμα Παναγιώτου (Τάκη) Αθαν. Βασιλάκη-Κέντρο Ερευνών για Τέχνη και Επιστήμες
- Μουσείο Τέχνης του Σύγχρονου Κοσμήματος Ηλία Λαλαούνη
- Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος
- Ίδρυμα Φάνη Μπουτάρη

- Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης
- Μουσείο Βορρέ
- Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
- Ίδρυμα οικογένειας Γεωργίου Ψαροπούλου-Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμεικής
- Τεχνικό Μουσείο Θεσ/νίκης
- Ινστιτούτο 'Ερευνας Μουσικής και Ακουστικής
- Σύλλογος Φίλων Γενναδίου Βιβλιοθήκης
- Ίδρυμα Νικ. Π. Γουλανδρή-Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης
- Οι φίλοι του Βυζαντινού Μουσείου Θεσ/νίκης
- Αρχεία Ταινιών της Ελλάδος-Ταινιοθήκη της Ελλάδος
- Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου
- Οργανισμός Φεστιβάλ Κασσάνδρας Χαλκιδικής
- Κέντρο Εφαρμοσμένων Τεχνών Θεάματος και Ακροάματος
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Ιωαννίνων
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Ρόδου
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Ρούμελης
- Ελληνική Εταιρεία Θεάτρου-Θέατρο Τέχνης
- Θεατρικός Οργανισμός-Τα Δρώμενα
- Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα Ελληνικής Τραπέζης Βιομηχανικής Αναπτύξεως
- Σύλλογος Φίλων Μουσείου Παύλου Βρέλλη
- Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής
- Πινακοθήκη Κουβουρτσάκη-Χώρος Δράσης Τεχνών
- Οι φίλοι του Μουσείου Μηλεών Πηλίου και του Μουσείου Ελληνικής Παιδικής Τέχνης
- Ελληνική Επιτροπή Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης
- 'Ομιλος Ενίσχυσης Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (ΟΜΕΠΟ)
- Νέο Θέατρο Θεσ/νίκης
- Εταιρία Φίλων του ΑΜΦΙ-ΘΕΑΤΡΟΥ
- Κέντρο Πολιτισμού Δημήτρης Γληνός
- «Τέχνη» Μακεδονική Καλλιτεχνική Εταιρεία
- Σύλλογος Ελλήνων Συλλεκτών Ορυκτών και Απολιθωμάτων (ΣΕΣΟΑ) — —
- Ελληνικοί Χοροί Δώρα Στράτου
- Εταιρεία Εικαστικών Τεχνών Α. Τάσσος
- Οι Φίλοι των Ελληνικών Μαριονεττών
- Μορφωτικός και Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κύμης
- Πολιτιστικό Κέντρο Πατρών-Μουσείο Λαϊκής Τέχνης
- Εταιρεία Ίδρυσης Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών
- Σωματείο «Οι φίλοι του Μουσείου του Μακεδονικού Αγώνα»
- Ένωση Φίλων της Ακρόπολης
- Πνευματικό Κέντρο Τσακάλωφ-Πανηπειρωτικός Μουσικός Σύλλογος

- Αστική Μορφωτική Πολιτιστική Εταιρεία «Άλσος Γραμμάτων και Τεχνών»
- Ελληνική Εταιρεία Λαογραφικής Μουσειολογίας
- Πολιτιστική και Φιλοδασική Ένωση Αθηνών
- Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας
- Ένωσης Κωνσταντινουπολίτων
- Χορωδία Πρεβέζης «Αρμονία»
- Χορωδία Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Καρύτση
- Σύλλογος Γλυπτών Ελλάδος
- Εταιρεία Μελέτης και Έρευνας της Ιστορίας των Σερρών
- Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού
- Οδύσσεια-Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Νέα Σκηνή Τέχνης
- Θεατρικός Οργανισμός Πολιτεία
- Ίδρυμα Πιερίδη
- Κινηματογραφική Λέσχη Καλαμάτας
- Επίλογος
- Θεατρική Εταιρεία Στοά
- Εταιρεία Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων
- Θέατρο Κωφών Ελλάδος
- Θίασος 81
- Κέντρο για τη διάδοση των ελληνικών γαστρονομικών παραδόσεων «Αρχέστρατος»
- Σύλλογος Φίλων Κινηματογράφου Ναυπλίου «ΣΙΝΕΦΙΛΟΙ»
- Σύλλογος Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών Σερρών
- Πολιτιστική Στέγη Ν. Καρβάλης
- Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM)
- Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου-Δωρεά Σπύρου και Ευρυδίκης Κωστόπουλου
- Πολιτιστικός Οργανισμός Χορικά 7ο Θέατρο
- Μορφωτικό ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης
- Σύλλογος «Οι Φίλοι της Μουσικής»
- Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα
- Πολιτιστική Εταιρεία «ΕΥΡΩΠΗ»
- Ελληνικό Κέντρο Φωτογραφίας και Οπτικών Μέσων
- Ανώνυμος Εταιρεία Ανάπτυξης Πολιτισμού-Τουρισμού Αξιούπολης
- Σύλλογος Φίλων του Μουσείου Ωτορινολαρυγγολογίας
- Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών
- Κέντρο Παράδοσης Φώτης Κόντογλου
- Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννίτων
- Εκπολιτιστικός-Εξωραϊστικός Σύλλογος Κάστρου Ν. Βοιωτίας
- Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Αγρινίου
- Φιλοπρόδοος Σύλλογος Κοζάνης
- Ορχήστρα Δωματίου Αθηνών

- Κέντρο Ελληνικού Ντοκιμαντέρ
- Διεθνές Ίδρυμα Γιάννη Κουτσοχέρα και Λένας Στρέφη-Κουτσοχέρα
- Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση
- Καλλιτεχνική Εταιρεία «ΑΡΓΩ»
- Ένωσις Μουσικοσυνθετών Στιχουργών Ελλάδος
- Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών
- Ελληνικό Παιδικό Μουσείο
- Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία
- Εταιρεία Φίλων Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Ασκληπείου Επιδαύρου
- Όμιλος Ουνέσκο Δωδεκανήσου
- Ινστιτούτο Ερευνών Επικοινωνίας ΣΠΙΜΙΤΕΚ
- Θεατρικός Οργανισμός «ΣΤΙΓΜΗ»
- «PRO-EUROPA» Εθνικό Τμήμα Ελλάδος
- Σύλλογος Αμαριωτών Ηρακλείου Κρήτης
- «ΟΔΥΣΣΕΙΑ» Δίκτυο-Πολιτιστική Αναπτυξιακή Εταιρεία
- Ελληνικό Δελφικό Συμβούλιο
- Συνεδριακό Κέντρο Μήλου «Γεώργιος Ηλιόπουλος»
- Μουσικοφιλολογικός Σύλλογος «ΣΚΟΥΦΑΣ»
- Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση
- Λύκειο Ελληνίδων Ξάνθης
- Εταιρεία Μελετών Λαυρεωτικής
- Εν χορδές
- Κέντρο Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ζωγραφικής-Μουσείο Φρυσίρα
- Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόβου «Ο ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ»
- Ίδρυμα Κων/νος Κ. Μητσοτάκης
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
- ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ «ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΑΣ»
- ΚΑΙΡΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
(Ε.Ο.Σ.Φ.Ι.Μ.)
- ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΑΜΠΟΣ ΔΗΜΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
- «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ» ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
- ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΓΑΙΑΚΩΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟ-ΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ-ΧΟΡΩΔΙΑ ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΙΓΑΙΟΥ
- «ΑΤΗΝΑΕΥΜ» ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
- «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΕ»
- ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- «ΑΛΕΚΤΟΝ» ΕΝΩΣΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ, ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

- ΚΕΝΤΡΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
- ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ» «DE FACTO»
- ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ (ΦΙΛ. Π.Α.).

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

Τα λόγω δωρεάς καταβαλλόμενα ποσά προς ημεδαπά νομικά πρόσωπα τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, ανεξάρτητα από το αν αυτά έχουν ή όχι τη νομική μορφή του ιδρύματος, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα. (Σ.Τ.Ε. 6004/96)

ΕΞΟΔΑ Α' ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Ποσά που καταβάλλονται ως «αέρας» - Αποζημιώσεις σε μισθωτές ακινήτων

1. Τα ποσά που καταβάλλονται από επιχειρήσεις σε ιδιοκτήτες ακινήτων ως «αέρας», ως αποβλέποντα στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων αυτών, θεωρούνται έξοδα πρώτης εγκατάστασης και υπόκεινται σε εφάπταξ απόσβεση κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία, αρχής γενομένης από το έτος πραγματοποίησής τους. (1081201/10735/B0012/24-10-2002), (1069701/10641/B0012/26-9-2002), (1082567/10756/B0012/24-10-2002), (1117620/11115 ΠΕ/B0012/21-4-2000)

2. Τα ποσά που καταβάλλει επιχείρηση με σκοπό την ίδρυση νέων υποκαταστημάτων σε μισθωτές ακινήτων προκειμένου να παραιτηθούν από τα μισθωτικά τους δικαιώματα, ή σε ιδιοκτήτες ακινήτων, ως «αέρα», εκπίπτουν, ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης, είτε εφάπταξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία. (1117620/11115 ΠΕ/B0012/21-4-2000)

Έξοδα ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων

Τα έξοδα που πραγματοποίησε σε μία δεδομένη διαχειριστική περίοδο επιχείρηση, για την ίδρυση νέων υποκαταστημάτων και τα οποία παρακολουθεί αυτή στο λογαριασμό «έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης», εκπίπτουν, είτε εφάπταξ κατά το έτος πραγματοποίησής

τους είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία, δηλαδή από τα ακαθάριστα έσοδα της υπόψη χρήσης και των τεσσάρων επόμενων χρήσεων. (1096191/10915 ΠΕ/B0012/11-4-2000)

Τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου

1. Σε περίπτωση που ο χρόνος πραγματοποίησης της επένδυσης (κατασκευαστική περίοδος) διαρκεί πέραν του έτους, οι τόκοι δανείων οι οποίοι λογίζονται ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης, είναι αυτοί που αφορούν συνολικά όλες τις χρήσεις μέχρι τη λήξη της χρήσης εντός της οποίας αρχίζει η παραγωγική δράση της επιχείρησης και υπόκεινται είτε σε εφάπταξ απόσβεσή τους κατά την ανωτέρω χρήση, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία αρχής γενομένης από τη χρήση αυτή. (1116233/11377/B0012/27-3-2001)
2. Οι τόκοι δανείου, το οποίο σύναψε επιχείρηση προκειμένου να υλοποιήσει επένδυση η οποία αναφέρεται στην επέκταση των εγκαταστάσεων υφιστάμενου εργοστασίου της (κατασκευή εμφιαλωτηρίου ζύθου και των αναγκαίων δεξαμενών κλπ.), είναι δυνατόν για το χρονικό διάστημα μέχρι την έναρξη της παραγωγικής δράσης των νέων έργων, να θεωρηθούν έξοδα πρώτης εγκατάστασης και να αποσβεστούν είτε εφάπταξ είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία, αρχής γενομένης από τη χρήση που άρχισε η παραγωγική λειτουργία της νέας επένδυσης. (Ε. 6422/896/29-6-1982)

Δαπάνες εισαγωγής στο Χ.Α.Α.

1. Οι δαπάνες διαφήμισης που πραγματοποιήθηκαν για την επιτυχή αύξηση, μέσω του Χρηματιστηρίου, του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης, υπόκεινται είτε σε εφάπταξ απόσβεση, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία. (1127319/11062/B0012/18-11-1998)
2. Οι δαπάνες (εκτύπωση-ενημερωτικών-φυλλαδίων, καταχωρήσεις στον τύπο, έξοδα δημοσίευσης, κλπ.) στις οποίες προβαίνει επιχείρηση για την επιτυχή αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, εκπίπτουν, ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης, από τα ακαθάριστα έσοδά της, είτε εφάπταξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία. (1127319/11062/B0012/18-11-1998), (1024538/10120/B0012/31-5-2003), (1020966/10093/B0012/27-5-2003)
3. Οι δαπάνες που πραγματοποίησε ανώνυμη εταιρία, προκειμένου οι μετοχές της να εισαχθούν στο Χρηματιστήριο για διαπραγμάτευση καθώς και αυτές που αφορούν στην απορρόφηση άλλης ανώνυμης εταιρείας,

δύνανται ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης να αποσβεσθούν, είτε εφάπαξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία, καθόσον θα συμβάλλουν στην απόκτηση εισοδήματος από την απορροφώσα εταιρία για περισσότερες από μία διαχειριστικές χρήσεις. (1007945/10029/B0012/2-2-1996)

Απόσβεση δαπάνης αγοράς νέου σήματος

Η δαπάνη αγοράς από επιχειρήσεις νέου σήματος, αποσβένυται ισόποσα, σε δέκα (10) ισόποσες ετήσιες χρήσεις, αρχής γενομένης από αυτή μέσα στο μήνα της οποίας άρχισε η εκμετάλλευση ή η χρήση του σήματος. (1010046/10928/B0012/ΠΟΛ 1047/4-2-2002)

Διάφορα έξοδα

1. Τα έξοδα που πραγματοποιεί επιχείρηση για την αγορά διαμερισμάτων (φόρος μεταβιβάσεως, δικαιώματα συμβολαιογράφων και τέλη του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου) αποσβένυνται, είτε εφάπαξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία. (1064310/10559/B0012/4-9-2001)
2. Οι δαπάνες μισθοδοσίας και διαφήμισης που πραγματοποιεί εκδοτική εταιρεία για τη σύνταξη μελέτης για την έκδοση ενός νέου περιοδικού, αποτελούν έξοδα πρώτης εγκατάστασης και αποσβένυνται είτε εφάπαξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία. (1011989/10130/B0012/28-4-1999)
3. Τα έξοδα στα οποία προβαίνει εκδοτική επιχείρηση για το λανσάρισμα νέου περιοδικού και τα οποία αφορούν μελέτη για την κυκλοφορία αυτού, εκπίπτουν, ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης, από τα ακαθάριστα έσοδά της, είτε εφάπαξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία. (1011989/10130/B0012/28-4-1999)
4. Τους τόκους δανείων, που έχει συνάψει ανώνυμη εταιρεία προκειμένου να καταβάλλει στο Ελληνικό Δημόσιο το συμφωνηθέν εφάπαξ ποσό για την απόκτηση άδειας εκμετάλλευσης κινητής τηλεφωνίας 20ετούς διάρκειας αλλά και για την προμήθεια του απαιτούμενού, για την κινητή τηλεφωνία, πάγιου μηχανολογικού εξοπλισμού, και τους οποίους κατέβαλε αυτή μέχρι τη λήξη της χρήσης μέσα στην οποία άρχισε η παραγωγική δράση της, δικαιούται να τους εκπέσει, είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε πέντε χρήσεις, ως έξοδα πρώτης εγκατάστασης. (1097861/10469/1993/B0012/9-2-1994)
5. Η δαπάνη τράπεζας για την κατάρτιση τεχνικοοικονομικών μελετών που

Θα αποτελέσουν πηγή πληροφοριών για το μέλλον και για την αξιοποίηση κτιρίων και οικοπέδων ιδιοκτησίας της, αποτελούν έξοδα πρώτης εγκατάστασης και υπόκεινται είτε σε εφάπαξ απόσβεση, είτε σε μια πενταετία. (Τ. 339/30/19-3-1984)

Εκπτώσεις

Σε πελάτες λόγω πραγματοποίησης πωλήσεων πάνω από ένα συγκεκριμένο ελάχιστο όριο

Αποτελούν μειωτικό στοιχείο των ακαθαρίστων εσόδων της χρήσεως εντός της οποίας πραγματοποιήθηκαν οι πωλήσεις για τις οποίες χορηγήθηκαν οι εκπτώσεις, καθόσον η παροχή τους δεν τελεί υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία. (1047625/370/0015/15-7-1999)

Εκκοκκιστηρίων βάμβακος προς αγρότες επί της τιμής του βαμβακόσπορου που πωλούν σε αυτούς.

Η έκπτωση αυτή χορηγείται με την προϋπόθεση ότι την επόμενη χρονιά οι αγρότες θα πωλήσουν στο εκκοκκιστήριο το σύσπορο βαμβάκι που παρήγαγαν. Επειδή η δαπάνη αυτή καθίσταται βέβαιη και εκκαθαρισμένη μέσα στη χρήση που παραδίδεται το σύσπορο βαμβάκι στο εκκοκκιστήριο εκτίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά του της χρήσης αυτής και όχι από τα έσοδα της χρήσης που πωλήθηκε ο βαμβακόσπορος. (1025593/10873/B0012/16-7-2004)

ΜΙΣΘΟΙ

Μισθοί γενικά

1. Τα έξοδα μισθοδοσίας και αμοιβής προσωπικού εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, εφόσον έχουν καταβληθεί ή βεβαιωθεί οι ασφαλιστικές εισφορές όχι μόνο υπέρ του ΙΚΑ, αλλά και οποιουδήποτε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού, όπως Τ.Σ.Α. κλπ., και εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις αναγνώρισης των δαπανών (ύπαρξη σχέσης μίσθωσης εργασίας, προσφορά πραγματικής υπηρεσίας, ανάλογο ύψος αμοιβής με τις προσφερόμενες υπηρεσίες). (15671/ΠΟΛ 64/1976), (1032451/10209/B0012/29-9-1992), (Στε 3296/1981, 802/1982)
2. Οι αποδοχές του προσωπικού (μισθοί, ημερομίσθια, κλπ.), εκπίπτουν

από τα ακαθάριστα έσοδα επιχείρησης και όταν έχει γίνει βεβαίωση ή καταλογισμός των αναλογουσών επί αυτών ασφαλιστικών εισφορών από τους δικαιούχους ασφαλιστικούς οργανισμούς, πριν από την έναρξη του φορολογικού ελέγχου. (Ε. 15671/4385/ΠΟΔ 64/1976)

3. Τα ποσά που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις σε υπαλλήλους τους για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών τους, θεωρούμενα αυτά ως πρόσθετη αμοιβή, αποτελούν εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και επομένως εκπίπτουν, ως γενικά έξοδα μισθοδοσίας και αμοιβής προσωπικού, από τα ακαθάριστα έσοδά τους. (1008579/231/A0012/18-2-2003)

4. Οι δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού που απασχολεί επιχείρηση - υπεργολάβος, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της, εφόσον έχουν καταβληθεί οι σχετικές ασφαλιστικές εισφορές, ανεξάρτητα αν η καταβολή τους έγινε κατόπιν συμφωνίας από τον εργολάβο (αρχικό ανάδοχο). (1054601/923/A0012/30-7-1999)

5. Όταν μια εταιρεία με μετοχές εισηγμένες στο ΧΑΑ προβαίνει στην αγορά ιδίων μετοχών, τις οποίες στη συνέχεια διαθέτει στο προσωπικό της σε ευνοϊκή τιμή (χαμηλότερη της τρέχουσας χρηματιστηριακής), στα πλαίσια του προγράμματος διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (stock options), κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ.2 του άρθρου 1 του Π.Δ.30/88, έχουν εφαρμογή τα ακόλουθα:

α) Η «ωφέλεια» που αποκτούν οι εργαζόμενοι κατά την άσκηση του δικαιώματος αγοράς των μετοχών σε μειωμένη τιμή (θετική διαφορά μεταξύ της τρέχουσας κατά την ημερομηνία ενάσκησης του δικαιώματος χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής και της τιμής ενάσκησης του δικαιώματος αγοράς μετοχών, καθώς και της τιμής απόκτησης του δικαιώματος αυτού, αν υπάρχει) αποτελεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε., εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες για τους δικαιούχους.

β) Η απώλεια της εταιρείας από τη διάθεση των μετοχών στο προσωπικό της σε μειωμένη τιμή αποτελεί για την εταιρεία δαπάνη μισθοδοσίας και ως τοιαύτη εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. (εφόσον έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες εισφορές).

γ) Κατά τη χορήγηση των αποκτηθεισών από την ανώνυμη εταιρεία μετοχών στο προσωπικό της, κατά την υλοποίηση προγράμματος stock options, οφείλεται φόρος με συντελεστή 3%. (1085145/11088 ΠΕ/B0012/28-1-2002)

Μισθοί που καταβάλλει υποκατάστημα αλλοδαπής εταιρείας σε αλλοδαπούς εργαζόμενους

Οι μισθοί που καταβάλλει εγκατεστημένο στη χώρα μας υποκατάστημα αλλοδαπής εταιρείας σε αλλοδαπούς εργαζόμενους που προσλαμβάνονται από Κράτος – Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπίπτουν από τα

ακαθάριστα έσοδά του, έστω και αν δεν έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές στην Ελλάδα με την προϋπόθεση ότι υπάρχει έγγραφη απαλλαγή του Ι.Κ.Α. από την υποχρέωση ασφάλισής τους στη χώρα μας. (1092855/10880/B0012/4-12-2002)

Αποζημίωση για δαπάνες ανατεθείσας υπηρεσίας

Η αποζημίωση που καταβάλει επιχείρηση σε υπάλληλό της για δαπάνες υπηρεσίας που του έχουν ανατεθεί, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της, κατά το μέρος που καλύπτεται με δικαιολογητικά του ΚΒΣ ως γενικό έξοδο διαχείρισης και κατά το μέρος που δεν καλύπτεται με δικαιολογητικά του ΚΒΣ ως δαπάνη μισθοδοσίας. Στη δεύτερη περίπτωση, η αποζημίωση φορολογείται στο όνομα του μισθωτού ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες. (1067765/10615/B0012/31-8-1999)

ΜΙΣΘΟΙ

1. Οι αποδοχές προσωπικού, εκπίπτουν εφόσον έχουν καταβληθεί ή βεβαιώθει οι υπέρ του ΙΚΑ ή άλλου ασφαλιστικού οργανισμού, ασφαλιστικές εισφορές. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.1, περ.α', υποπ. αα')
2. Οι αποδοχές προσωπικού, που επιδοτούνται από τον Ο.Α.Ε.Δ. κλπ., αναγνωρίζονται κατά το μέρος που δεν επιδοτούνται.
(1094516/11355/B0012/16-12-2004)
3. Οι εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ και λοιπών ταμείων κύριας ή επικουρικής ασφάλισης εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα.
(1007318/10108/B0012/23-6-2000)
4. Οι δαπάνες μισθοδοσίας που καταβάλλονται στο προσωπικό που απασχολούνται ως μισθωτοί αποτελούν εκπεστέα δαπάνη εφόσον καταβληθούν οι ασφαλιστικές εισφορές τους έστω και από τρίτο πρόσωπο, χωρίς υποχρεωτικά να βαρύνεται γι' αυτό από σχετική διάταξη νόμου.
(1094124/2002/A0012/31-10-2003)
5. Το ποσοστό του φιλοδωρήματος σερβιτόρων, συμπεριλαμβάνεται στα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης και αφαιρείται απ' αυτά ως έξοδο μισθοδοσίας, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 31 του ν.2238/1994. (1073832/1507/A0012/31-8-2000)
6. Η επιχορήγηση από ΟΑΕΔ για νέες θέσεις εργασίας, συνιστά ως ποσό αφαιρετικό στοιχείο της δαπάνης για αμοιβές προσωπικού των επιχειρήσεων που επιδοτούνται. (1075188/1354/A0012/24-7-1997)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

1. Έξοδα μισθοδοσίας συζύγου, όταν εργάζεται ως υπάλληλος σε ατομική επιχείρηση του άλλου συζύγου, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, όταν ο/η σύζυγος προσφέρει στην επιχείρηση πραγματική υπηρεσία μίσθωσης εργασίας. (Σ.τ.Ε.195/56), (Σ.τ.Ε.666/1985)
2. Μισθός επί του οποίου οφείλονται οι κατά νόμο ασφαλιστικές εισφορές, αποτελεί και οποιαδήποτε παροχή που χορηγείται από τον εργοδότη προς τους εργαζομένους εκτάκτως και οικειοθελώς, έστω και αν με την παροχή αυτή σκοπεύται η επιβράβευση της εξαιρετικής απόδοσης των εργαζομένων και κατά συνέπεια, η παροχή αυτή δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έγινε για πληρέστερη εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών της εργασίας ή της επιχείρησης του εργοδότου. (Σ.τ.Ε. 1516/91, 1083/98)

ΜΙΣΘΟΙ, ΑΠΟΛΑΒΕΣ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ. ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΩΝ Ε.Π.Ε.

Αμοιβές εταίρων Ε.Π.Ε.

Οι μισθοί ή αμοιβές που καταβάλλουν οι Ε.Π.Ε. στους εταίρους τους και βαρύνουν διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1-1-2003 και μετά, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, εφόσον οι εταίροι είναι ασφαλισμένοι σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΤΑΕ, κλπ.) για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες που παρέχουν στις εν λόγω εταιρείες. (1016656/10090/B0012/20-2-2003),
(1030296/10312/B0012/5-5-2003), (1094778/10904/B0012/5-12-2002),
(1111266/11343/B0012/15-5-2001), (1078552/10722/B0012/21-9-1999),
(1000472/10012/B0012/20-3-2003)

Αμοιβές γενικά

Οι αμοιβές που καταβάλλει Ανώνυμη Εταιρεία Λήψης Διαβίβασης Εντολών-- ---(ΑΕΛΔΕ) σε ανεξάρτητα φυσικά πρόσωπα που διαμεσολαβούν για την εξεύρεση νέων πελατών και τα οποία δεν έχουν κάποια άλλη σχέση με τη δραστηριότητα της εταιρείας, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της, καθόσον συμβάλλουν στη δημιουργία φορολογητέου εισοδήματος για την ΑΕΛΔΕ και περαιτέρω επειδή οι πιο πάνω υπηρεσίες δεν διαφέρουν από εκείνες που προσφέρουν επίσης τρίτα πρόσωπα προς τις ΑΕ Διαχειρίσεως για τη διάθεση μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων (τα κεφάλαια των οποίων είναι επενδυμένα σε μετοχές εισηγμένες στο Χ.Α.Α.).
(1056824/10531/B0012/15-7-2002), (1108474/10944/B0012/3-12-2001)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

Αμοιβές μελών Δ.Σ. ανώνυμης εταιρείας

Οι μισθοί που καταβάλλει ανώνυμη εταιρεία στα μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου, για εξαρτημένη εργασία που παρέχουν προς την εταιρεία πέραν των καθηκόντων τους που απορρέουν από την ιδιότητά τους ως μέλη του Δ.Σ., εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της, χωρίς να εξετάζεται η ύπαρξη προέγκρισης από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της. (Σ.Τ.Ε.3242/1990), (Σ.Τ.Ε.4039/1999), (Σ.Τ.Ε.3897/1989).

ΜΙΣΘΩΜΑΤΑ ΣΕ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ LEASING

Μισθώματα για ακίνητα

1. Τα μισθώματα ακινήτου που καταβάλλει επιχείρηση σε εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης του ν. 1665/1986, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της και όταν έχει υπεκμισθώσει το ακίνητο σε τρίτο, με την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος είναι επιτηδευματίας (διαφορετικά θα πρόκειται για καταστρατήγηση του ν. 1665/1986) και ότι η μισθώτρια θα αναμορφώσει τα αποτελέσματά της με το μέρος των μισθωμάτων που αντιστοιχεί στην αξία του οικοπέδου. (1076561/10661 ΠΕ/Β0012/13-6-2002), (1085337/10783/Β0012/24-9-1999)
2. Τα μισθώματα που καταβάλλει επιχείρηση σε εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης του ν. 1665/1986, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης εντός της οποίας καταβάλλει αυτά με βάση τη συναφθείσα σύμβαση, όπως αυτό επιβάλλεται από την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων που καθιερώνεται με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε., με βάση την οποία οι δαπάνες κατατάσσονται στη χρήση την οποία βαρύνουν. Επομένως, σε περίπτωση που από τη συναφθείσα σύμβαση προβλέπεται περίοδος χάριτος για κάποιο χρονικό διάστημα και τα μισθώματα που αντιστοιχούν στην περίοδο αυτή θα καταβάλλονται στην επόμενη χρήση, εκπίπτουν κατά το χρόνο καταβολής τους σύμφωνα με τη σύμβαση. (1111504/10972 ΠΕ/Β0012/7-3-2002)

Μισθώματα για κινητά

Τα μισθώματα που καταβάλλει επιχείρηση σε εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης για τη μίσθωση πιεστηρίου (κινητό πράγμα), εκπίπτουν από τα

ακαθάριστα έσοδά της. (1038679/10131/B0012/31-3-1989)

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Συναλλαγματικές διαφορές δανείου για την εξόφληση του οποίου πραγματοποιήθηκε προαγορά συναλλάγματος

Από την επιβάρυνση που προκύπτει, σε επιχείρηση που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ., από την προαγορά συναλλάγματος με καθορισμένη και αμετάβλητη νομισματική αξία που πραγματοποιήθηκε για την εξόφληση δανείου σε συνάλλαγμα, εντός της ίδιας χρήσης που λήφθηκε το δάνειο το οποίο υποχρεούται η επιχείρηση να εξοφλήσει εντός της επόμενης διαχειριστικής περιόδου από εκείνη κατά την οποία το έλαβε, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της, μόνο το τμήμα της χρεωστικής διαφοράς που προκύπτει και αναλογεί στο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία προαγοράς συναλλάγματος μέχρι και την ημερομηνία λήξης της κλειομένης διαχειριστικής περιόδου της, καθόσον σύμφωνα με την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, σε αποτελεσματικό λογαριασμό μεταφέρεται μόνο το τμήμα της επιβάρυνσης που βαρύνει την κλειόμενη διαχειριστική της περίοδο. (1079370/10435/B0012/ΠΟΛ 1200/9-7-1996), (1024028/201/A0015/24-5-1996)

Απόσβεση χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν από την εφαρμογή του ευρώ

Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, αποσβένονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν. 2842/2000, είτε εφάπαξ είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις.

Για το χρεωστικό υπόλοιπο των συναλλαγματικών διαφορών που απομένει μετά το συμψηφισμό χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών με τυχόν πιστωτικές, κατά την πληρωμή και την αποτίμηση των υποχρεώσεων, από πιστώσεις ή δάνεια σε νόμισμα εκτός ζώνης ΟΝΕ ή τρίτων χωρών, καθώς και νομισμάτων ζώνης ΟΝΕ, αποσβένυται ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια της πίστωσης ή δανείου, με περαιτέρω δυνατότητα απόσβεσης του ποσού που βαρύνει τα αποτελέσματα κάθε χρήσης, ισόποσα σε τρεις συνεχόμενες χρήσεις. Επισημαίνεται, ότι τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή για τις επιχειρήσεις με

διαχειριστική περίοδο που λήγει στις 31.12.2000 ή άλλη ημερομηνία μέσα στο έτος 2001. (1011848/104/0015/ΠΟΛ 1087/28-3-2001)

Απόσβεση χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν κατά την είσπραξη ή αποτίμηση απαιτήσεων σε δολάρια ΗΠΑ

Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν, είτε κατά την είσπραξη απαιτήσεων σε δολάριο ΗΠΑ στο διάστημα από 1 Ιανουαρίου 2002 μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου (31.12.2002), είτε κατά την αποτίμηση στο τέλος της χρήσης 2002, μπορούν να αποσβεστούν, είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση που αφορά ισολογισμούς που κλείνουν με 31 Δεκεμβρίου 2002 και μετά. (1028357/10287/B0012/29-4-2003)

Τα παραπάνω έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις επιχειρήσεις που έκλεισαν ισολογισμό με 30 Ιουνίου 2003. Δηλαδή, οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προέκυψαν είτε κατά την είσπραξη απαιτήσεων σε δολάριο ΗΠΑ στο διάστημα από 1 Ιουλίου 2002 μέχρι 30 Ιουνίου 2003, είτε προκύπτουν από την αποτίμηση στο τέλος της χρήσης (30.6.2003), θα αποσβεσθούν από τις πιο πάνω επιχειρήσεις είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις αρχής γενομένης από τη χρήση της οποίας η διαχειριστική περίοδος κλείνει στις 30 Ιουνίου 2003. Τα ανωτέρω έχουν ανάλογη εφαρμογή και σε όλες τις επιχειρήσεις, των οποίων ο ισολογισμός κλείνει μετά την 31 Δεκεμβρίου 2002 και αφορά τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2003. (1061083/10567/B0012/30-6-2003)

Απόσβεση χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν κατά την εξόφληση ή αποτίμηση υποχρεώσεων σε δολάρια ΗΠΑ ή σε ΓΙΕΝ Ιαπωνίας

1. Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές οι οποίες προέκυψαν είτε κατά την εξόφληση υποχρεώσεων σε Γιέν Ιαπωνίας ή σε δολάριο ΗΠΑ στο διάστημα από 1.1.2000 μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, είτε κατά την αποτίμηση τέλους χρήσης και οι υποχρεώσεις αυτές προέρχονταν από πράξεις που έλαβαν χώρα μέχρι και την 31.12.1999, μπορούσαν να αποσβεστούν είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση που αφορούσε ισολογισμούς που έκλεισαν με 31.12.2000 και μετά. Τα ανωτέρω είχαν ανάλογη εφαρμογή και για τις επιχειρήσεις που έκλεισαν διαχειριστική περίοδο με 30-6-2001. (1112072/11332/B0012/ΠΟΛ 1294/8-12-2000)
2. Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν, είτε κατά την

εξόφληση υποχρεώσεων σε Γιέν Ιαπωνίας, στο διάστημα από 1.1.1999 μέχρι 31.12.1999, είτε κατά την αποτίμηση τέλους χρήσης (31.12.1999) και οι υποχρεώσεις αυτές προέρχονταν από πράξεις που έλαβαν χώρα μέχρι και τις 31.12.1998, μπορούσαν να αποσβεστούν, είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση που αφορούσε ισολογισμούς, που έκλεισαν με 31.12.1999 και μετά. (1113835/11076/B0012/ΠΟΛ 1263/24-12-1999)

Στην πιο πάνω ρύθμιση περιλαμβάνονται και οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν από υποχρεώσεις σε Ιαπωνικό νόμισμα Γιέν, που γεννήθηκαν από 1.1.1999 μέχρι 31.12.1999. (1121374/11157/B0012/ΠΟΛ 1268/29-12-1999)

Τα παραπάνω έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις επιχειρήσεις που έκλεισαν ισολογισμό με 30.6.2000. Δηλαδή, οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προέκυψαν είτε κατά την εξόφληση υποχρεώσεων σε Ιαπωνικό νόμισμα Γιέν στο διάστημα από 1.7.1999 μέχρι 30.6.2000, είτε κατά την αποτίμηση τέλους χρήσης (30.6.2000) και οι υποχρεώσεις αυτές προέρχονταν από πράξεις που έλαβαν χώρα μέχρι και τις 30.6.2000, αποσβένονταν από τις πιο πάνω επιχειρήσεις είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις αρχής γενομένης από τη χρήση της οποίας η διαχειριστική περιόδος έκλεισε στις 30.6.2000.

Τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή και σε όλες τις επιχειρήσεις, των οποίων ο ισολογισμός έκλεινε μετά την 31.12.1999 και αφορούσε τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2000. (1054141/10714/B0012/ΠΟΛ 1212/18-7-2000)

Απόσβεση χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν είτε κατά την εξόφληση υποχρεώσεων από 13/3/1998 μέχρι 31/12/1998, είτε κατά την αποτίμηση τέλους χρήσης (31/12/1998)

Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προέκυψαν λόγω της προσαρμογής της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής (13-3-1998), είτε κατά την εξόφληση υποχρεώσεων στο διάστημα από 13 Μαρτίου 1998 μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, είτε κατά την αποτίμηση τέλους χρήσης και οι υποχρεώσεις αυτές γεννήθηκαν πριν από την 13η Μαρτίου 1998, μπορούσαν να αποσβεστούν, είτε εφάπαξ, είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις αρχής γενομένης από τη χρήση που αφορούσε ισολογισμούς που έκλεισαν μετά την 31.12.1997. (1095950/10341/B0012/ΠΟΛ 1224/20-8-1998)

Απόσβεση χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών, που προέκυψαν στην χρήση 2003, από την αποτίμηση των απαιτήσεων σε Δολάρια ΗΠΑ

Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές οι οποίες προέκυψαν σε βάρος

εξαγωγικών επιχειρήσεων, είτε κατά την είσπραξη απαιτήσεων σε δολάρια ΗΠΑ στο διάστημα 1/1/2003-31/12/2003, είτε κατά την αποτίμηση τέλους χρήσης για απαιτήσεις οι οποίες είχαν προέλθει από πράξεις που είχαν λάβει χώρα μέχρι την 31-12-2003 μπορούν να αποσβεσθούν είτε εφάπαξ είτε ισόποσα σε τρεις συνεχόμενες χρήσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση που αφορά ισολογισμούς που κλείνουν με 31 Δεκεμβρίου 2003 και μετά. (1052923/10707/B0012/24-6-2004)

ΤΟΚΟΙ

1. Οι καταβαλλόμενοι από τις επιχειρήσεις τόκοι δανείων ή πιστώσεων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους της χρήσης εκείνης, εντός της οποίας καθίστανται ληξιπρόθεσμοι και απαιτητοί και με την προϋπόθεση ότι τα δάνεια χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των επιχειρήσεων αυτών. (Π. 17200/Εγκ. 129/1955), (Π. 6012/7-4-1962)
2. Οι δεδουλευμένοι τόκοι δανείου, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα επιχείρησης, ανεξάρτητα εάν το δάνειο έχει ληφθεί από ημεδαπή ή αλλοδαπή τράπεζα. (1004479/10038/B0012/4-6-2002), (1118568/10643 ΠΕ/B0012/18-3-1997)
3. Οι δεδουλευμένοι τόκοι δανείου, το οποίο λαμβάνει ημεδαπή ανώνυμη εταιρεία για τη σύσταση θυγατρικής εταιρείας στην αλλοδαπή καθώς και για την εξαγορά ημεδαπών ή αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (1113883/10984/B0012/19-12-2001), (1083023/10759/B0012/14-9-1999), (1050359/10420/B0012/12-9-1994)
4. Τα ποσά των δεδουλευμένων τόκων δανείου, που λαμβάνει επιχείρηση για την αγορά και επισκευή ακινήτου το οποίο χρησιμοποιεί για την άσκηση της δραστηριότητάς της, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (1107925/11292/B0012/2-1-2001)
5. Οι δεδουλευμένοι τόκοι δανείου το οποίο λαμβάνει επιχείρηση για την αγορά των μετοχών ημεδαπής ανώνυμης εταιρείας, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (1046514/10252/B0012/1-7-1996)
6. Οι τόκοι υπερημερίας που προέρχονται από καθυστέρηση οφειλής δανείου ή πίστωσης, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων, εφόσον το δάνειο χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της επιχείρησης, καθόσον στις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. δεν γίνεται διάκριση ως προς το είδος των τόκων (συμβατικοί ή υπερημερίας). (1137797/10950/B0012/8-12-1994)
7. Οι τόκοι δανείου που συνομολογήθηκε με σκοπό την επέκταση εγκαταστάσεων λειτουργούσας επιχείρησης (αγορά μηχανημάτων από το εξωτερικό για τη δημιουργία δεύτερου εργοστασίου), εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων εντός των οποίων καθίστανται δεδουλευμένοι, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η πιο πάνω επένδυση δεν

πραγματοποιήθηκε τελικά. (Ε. 1628/35/10-3-1986)

8. Οι τόκοι δανείου που συνομολογήθηκε με σκοπό την επέκταση εγκαταστάσεων λειτουργούσας επιχείρησης (κατασκευή νέου εργοστασίου), δύνανται να εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων που καθίστανται δεδουλευμένοι, ανεξάρτητα από το χρόνο λειτουργίας του νέου εργοστασίου, καθόσον η εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 7 του ν.4171/1961 είναι δυνητική. (Κ. 5286/254/18-7-1986)

9. Οι τόκοι δανείων για αγορά ακινήτων από τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101 του Κ.Φ.Ε. (Α.Ε., ΕΠΕ, συνεταιρισμοί, υποκ/τα αλλοδαπών επιχειρήσεων, δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις), εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, καθόσον πρόκειται για απόκτηση περιουσιακού στοιχείου της επιχείρησης, ανεξαρτήτως του τρόπου χρησιμοποίησης του ακινήτου, αφού το εισόδημα αυτών των νομικών πρόσωπων σε κάθε περίπτωση θεωρείται προερχόμενο από εμπορικές επιχειρήσεις. (1024463/10195/B0012/ΠΟΛ 1058/7-3-2001)

10. Οι τόκοι δανείου για αγορά ακινήτου δεν εκπίπτουν από το εισόδημα ατομικής επιχείρησης καθώς και των νομικών πρόσωπων της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2238/1994 με αποκλειστική δραστηριότητα την εκμίσθωση ακινήτων, δεδομένου ότι το εισόδημά τους υπάγεται στην Α' κατηγορία (από ακίνητα), ενώ εκπίπτουν μόνο από το εισόδημα Δ' κατηγορίας (από εμπορικές επιχειρήσεις), αν η επιχείρηση είναι μεικτή και αποκτά συγχρόνως εισόδημα από οικοδομές και εμπορικές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα αν το αγοραζόμενο ακίνητο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες των ίδιων των επιχειρήσεων. (1014005/248/A0012/ΠΟΛ 1039/8-2-2001)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

1. Η έκπτωση των τόκων δανείων επιτρέπεται μόνο εφόσον τα δάνεια διατίθενται για τις ανάγκες της επιχειρήσεως και όχι για τη θεραπεία προσωπικών αναγκών του επιχειρηματία ή των προσώπων που μετέχουν στην επιχείρηση ή για την εξυπηρέτηση αναγκών τρίτων. (Σ.Τ.Ε. 3404/95), (Σ.Τ.Ε.1577/1985)

2. Η έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως των δεδουλευμένων τόκων των συναφθέντων από αυτήν δανείων είναι επιτρεπτή, μόνο εάν τα δάνεια διετέθησαν για τις ανάγκες της, δεν αίρεται δε η κατά τ' ανωτέρω δυνατότητα εκπτώσεως εκ μόνου του λόγου ότι η επιχείρηση διέκοψε την παραγωγική της δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της χρήσεως, στα αποτελέσματα της οποίας ανάγονται προς έκπτωση οι τόκοι. (Σ.Τ.Ε. 2522/91)

3. Τόκοι κατόχων προνομιούχων μετοχών επιχείρησης, σε περίπτωση

ανυπαρξίας κερδών, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. (Σ.τ.Ε.3662/1989)

4. Οι τόκοι δανείων για απόκτηση παγίων εκπίπτουν στη χρήση που προέκυψαν και δεν προσαυξάνουν το κόστος των παγίων. (Σ.τ.Ε.2876/1984)

5. Τόκοι δανείων προηγούμενης χρήσης το ακριβές ύψος των οποίων προέκυψε στην επόμενη χρήση εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης χρήσης. (Διαφορές τόκων τραπεζικών δανείων που προέκυψαν λόγω αντιλογισμού των ποσών των προβλέψεων που είχε σχηματίσει επιχείρηση την προηγούμενη χρήση, με τα ποσά της τραπεζικής εκκαθάρισης η οποία προσκομίσθηκε την επόμενη χρήση, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης αυτής χρήσης). (Σ.τ.Ε.4118/1997)

ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Αναπόσβεστη	αξία	κατεδαφισθέντος	κτιρίου
-------------	------	-----------------	---------

Η αναπόσβεστη αξία κτιρίου επιχείρησης που κατεδαφίστηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ λόγω του χαρακτηρισμού του ως «κατεδαφιστέου» μετά από σεισμό, συνιστά απώλεια κεφαλαίου εκπιπτόμενη, από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, με την προϋπόθεση ότι έχουν ακολουθηθεί οι νόμιμες διαδικασίες και επί πλέον η επιχείρηση δεν δικαιούται για το λόγο αυτό αποζημίωσης ασφαλιστικής ή οποιασδήποτε άλλης μορφής. (1012758/10121/B0012/ΠΟΛ 1093/28-3-2001)

Ζημία από συμμετοχή σε εκκαθαρισθείσα επιχείρηση

1. Η ζημία που προκύπτει σε βάρος ανώνυμης εταιρείας από την εκκαθάριση ομόρρυθμης εταιρείας που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του ΚΒΣ της οποίας κατείχε μερίδια, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής, καθόσον η συγκεκριμένη ζημία αποτελεί απώλεια κεφαλαίου οριστική και εκκαθαρισμένη. (1100750/11235 ΠΕ/B0012/2-2-2001)

2. Η ζημία επιχείρησης η οποία προέρχεται από την εκκαθάριση ανώνυμης εταιρείας της οποίας κατείχε μετοχές, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα αυτής, καθόσον η συγκεκριμένη ζημία αποτελεί απώλεια κεφαλαίου οριστική και εκκαθαρισμένη. (1021445/10262/B0012/ΠΟΛ 1168/25-5-2000)

Ζημία από πώληση ή αποτίμηση μετοχών

1. Η ζημία που προέκυψε ειδικά κατά τη διαχειριστική περίοδο 2000 (οικον. έτος 2001) σε βάρος των επιχειρήσεων που τηρούσαν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και προήλθε, είτε από πώληση μετοχών εισηγμένων

στο Χ.Α.Α., είτε από την αποτίμησή τους στο τέλος της ίδιας χρήσης, κατά το μέρος που υπερβαίνει το ποσό των αποθεματικών του άρθρου 38 του Κ.Φ.Ε. ή ολόκληρο το ποσό αυτής όταν δεν υπάρχουν τέτοια αποθεματικά, μεταφέρεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 37 του ν. 2874/2000, σε ειδικό λογαριασμό του ενεργητικού και δύναται να εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης 2000 και των τεσσάρων επομένων αυτής, μη εφαρμοζόμενων των διατάξεων του άρθρου 38 του Κ.Φ.Ε. (1020641/10123/B0012/ΠΟΛ 1048/27-2-2001)

2. Η ζημία από πώληση μετοχών ή αποτίμηση χρεογράφων (μετοχών, ομολογιών, κλπ.), κατά το μέρος που απομένει μετά το συμψηφισμό της με κέρδη από πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α., δεν μπορεί να μεταφερθεί σε λογαριασμό ενεργητικού και να αποσβεσθεί λογιστικά, καθόσον θα πρέπει να εμφανίζεται, κατά ρητή διατύπωσή της παρ.3 του άρθρου 38 του Κ.Φ.Ε., σε χρέωση λογαριασμού αποθεματικού (τακτικού αποθεματικού, κλπ.), προκειμένου να συμψηφισθεί με κέρδη που θα προκύψουν στο μέλλον από την ίδια αιτία. (1079362/10724/B0012/24-10-2002)

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

1. Η ζημία που προκύπτει από τη διαγραφή άχρηστων αποθεμάτων, αναγνωρίζεται προς έκπτωση, εφόσον η διαγραφή στηρίζεται σε σύνταξη πρωτοκόλλου καταστροφής του οποίου δεν αμφισβητείται η ακρίβεια. (Σ.Τ.Ε. 3455-6/1995).
2. Η πρόβλεψη επαυξήσεως των υποχρεώσεων της εταιρείας προς απόδοση εγγυήσεων ειδών συσκευασίας, κατ' εφαρμογή σχετικής Υπουργικής Αποφάσεως, συνιστούσε κατ' αρχήν πρόβλεψη υπερτιμήσεως στοιχείων του παθητικού της, εμπίπτουσα στη διάταξη του άρθρου 35 παρ. 1 περ. η' του ν.δ. 3323/55. Δεν ήταν δε επιτρεπτή η απόρριψη της αφαιρέσεως του σχετικού ποσού από τα ακαθάριστα έσοδα της με τη σκέψη ότι η εν λόγω υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού θα καλυφθεί από τις νέες πωλήσεις κατά τις οποίες τα επιστραφέντα στην εταιρεία είδη συσκευασίας θα διατεθούν στους πελάτες της έναντι αυξημένης εγγυήσεως, δεδομένου ότι η είσπραξη αυξημένης εγγυήσεως από την εταιρεία κατά τον επόμενο κύκλο πωλήσεων δημιουργεί αντίστοιχη υποχρέωσή της για απόδοση ισόποσης (αυξημένης) εγγυήσεως. (Σ.Τ.Ε. 592/98)
3. Από την διάταξη του άρθρου 41 παρ. 1 του ΚΦΣ (π.δ. 99/77), η οποία ορίζει ότι τα εμπορεύσιμα στοιχεία της επιχειρήσεως αποτιμώνται κατά την απογραφή στην μικρότερη τιμή (είτε είναι η τρέχουσα, είτε η τιμή κτήσεως) σαφώς συνάγεται, ότι αν τα εμπορεύματα των επιχειρήσεων, δι' ειδικούς πραγματικούς ή οικονομικούς λόγους λ.χ. λόγω παρελεύσεως του συρμού (μόδας), παλαιότητας, ελαττωματικότητας κ.λπ., υφίστανται σοβαρά

μείωση της αξίας τους, η αποτίμηση των κατά την απογραφή, πρέπει να γίνει στην πιθανή τιμή πωλήσεως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο επιχειρηματίας φέρει το βάρος της αποδείξεως της απαξίωσης. (Σ.τ.Ε. 3355/90) Τα ανωτέρω ισχύουν και με το καθεστώς του π.δ.186/1992, άρθρο 28, παρ.1.

ΦΟΡΟΙ – ΤΕΛΗ – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Σήμα τελών κυκλοφορίας έτους 2002

Χρόνος έκπτωσης των φόρων, τελών ή δικαιωμάτων που βαρύνουν την επιχείρηση (π.χ. τέλη κυκλοφορίας) από τα ακαθάριστα έσοδα είναι ο χρόνος καταβολής τους υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων, ανεξάρτητα αν αφορούν δαπάνες προηγούμενης ή επόμενης χρήσης. Εξαιρετικά, η δαπάνη για την προμήθεια του ειδικού σήματος τελών κυκλοφορίας έτους 2002 που κατέβαλαν οι επιχειρήσεις εντός του έτους 2001 κατ'εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 20 του ν. 2948/2001, συνιστά δαπάνη επόμενης χρήσης και βαρύνει τα αποτελέσματα της διαχειριστικής περιόδου 2002 (οικον. έτους 2003).
(1111138/10960/B0012/ΠΟΛ 1272/30-11-2001),
(1146329/10691/B0012/9-12-2003)

Τέλη

1. Τα ανταποδοτικά τέλη που επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών σε βάρος επιχειρήσεων υπέρ της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών (ΕΕΤ), εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, και ειδικότερα αυτά της χρήσης μέσα στην οποία καταβάλλονται, έστω και αν επιβάλλονται στα ακαθάριστα έσοδα της προηγούμενης χρήσης. (1030889/10266/B0012/25-9-1998)
2. Τα καταλογισθέντα από τον έλεγχο τέλη χαρτοσήμου εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης μέσα στην οποία καταβάλλονται, ενώ οι προσαυξήσεις δεν αναγνωρίζονται ως εκπεστέα δαπάνη.
(1021172/10273/B0012/17-3-2004)
3. Εκπίπτει ως δαπάνη το τέλος διενέργειας ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων κατά το χρόνο καταβολής του στο Δημόσιο.
(1126691/2206/A0012/22-12-1997)

Φ.Π.Α. εισροών

1. Ο Φ.Π.Α. εισροών μιας επιχείρησης εφόσον σύμφωνα με το νόμο, δεν εκπίπτει από τον Φ.Π.Α. των εκροών της, αποτελεί δαπάνη και ειδικότερα φόρο υπέρ του Δημοσίου ο οποίος κατά νόμο βαρύνει αυτήν και κατά συνέπεια, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδά της. Σε περίπτωση δε μετασχηματισμού της σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2166/1993 και δεδομένου, ότι όλες οι πράξεις τις οποίες διενήργησε η μετασχηματισθείσα επιχείρηση από τον ισολογισμό μετασχηματισμού της και μέχρι την ολοκλήρωσή του, θεωρούνται ότι έγιναν για λογαριασμό της νέας επιχείρησης, το πιο πάνω δικαίωμα έκπτωσης θα ασκηθεί από τη νέα αυτή επιχείρηση. (1048520/10444/B0012/8-5-1998)
2. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) των δαπανών που αφορούν την επέκταση, προσθήκη ή βελτίωση κτισμάτων τα οποία εκμισθώνει επιχείρηση (έσοδα μη υποκείμενα σε Φ.Π.Α.), προσαυξάνει την αξία κτήσης των πιο πάνω κτισμάτων, η οποία υπόκειται σε απόσβεση κατά τα οριζόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις, καθόσον ο φόρος αυτός αφενός δεν εκπίπτει ούτε επιστρέφεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1642/1986 (νυν ν. 2859/2000) και αφετέρου βαρύνει τις δαπάνες αυτές, οι οποίες περαιτέρω βαρύνουν την αξία κτήσης των εν λόγω κτισμάτων. Ο Φ.Π.Α. των δαπανών για την επισκευή ή συντήρηση των υπόψη κτισμάτων (εκμισθούμενων), εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης κατά το χρόνο που καταβάλλεται. (1015039/10921 ΠΕ/B0012/12-2-1996)
3. Το ποσό του Φ.Π.Α. που αναλογεί στο ύψος αποζημίωσης που λαμβάνει επιχείρηση για αγαθά που καταστράφηκαν από πυρκαϊά και για το οποίο υπάρχει υποχρέωση διακανονισμού, δηλαδή επιστροφής στο δημόσιο του φόρου που συμψηφίστηκε, χωρίς να παρέχεται δυνατότητα περαιτέρω συμψηφισμού του με φόρο εκροών επόμενης φορολογικής περιόδου, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης που καταβάλλεται στο δημόσιο. (1032724/10329/B0012/21-4-1994)

Φ.Π.Α. εισροών τραπεζών

Οι τράπεζες που δεν επιθυμούν να εκπίπτουν σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1° του άρθρου 23 του ν.1642/1986 το φόρο εισροών τους από το φόρο εκροών, λόγω του αυξημένου κόστους που δημιουργεί σε αυτές ο προσδιορισμός του εκπιπτόμενου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 1642/1986 (νυν ν. 2859/2000), ποσοστού Φ.Π.Α. με τον οποίο επιβαρύνθηκαν οι εισροές τους, δικαιούνται να εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, το συνολικό ποσό του Φ.Π.Α. εισροών.

ΦΟΡΟΙ, ΤΕΛΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το χαρτόσημο κερδών για προσωπικές εταιρείες, ΕΠΕ, κλπ, εκπίπτει κατά το χρόνο καταβολής μέχρι και τη χρήση 2004. (ΚΦΕ, άρθρο 31, παρ.1, περ. ε') Το χαρτόσημο μισθωμάτων, εκπίπτει σύμφωνα με την υποχρέωση καταβολής από το συμφωνητικό.

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Τ.Ε.

Επί μετατροπής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ή ομόρρυθμης εταιρείας σε ανώνυμη εταιρεία, καθώς και επί συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών με βάση τις διατάξεις του ν.δ.1297/1972, οι εκπιπτόμενοι από τα ακαθάριστα έσοδα φόροι που θα προκύψουν κατά τον έλεγχο από τη Φορολογούσα Αρχή, σε βάρος της μετατραπέσας ή συγχωνευθείσας εταιρείας οι οποίοι αφορούσαν τη μετατραπείσα ή συγχωνευθείσα επιχείρηση, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της νέας ανώνυμης εταιρείας που προήλθε από τη μετατροπή ή τη συγχώνευση, της χρήσης μέσα στην οποία καταβλήθηκαν. (Σ.Τ.Ε. 3486/1986)

Powered by: Tax-Heaven^{TM}

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Α) Διακρίσεις εξόδων:

1. Ως προς τη σχέση τους με τις δαπάνες

α) Σκόπιμα έξοδα ή βασικές δαπάνες:

Τα σκόπιμα έξοδα είναι εκείνα τα οποία είναι εννοιολογικά ταυτόσημα των δαπανών. Είναι δηλαδή τα έξοδα=δαπάνες. Τα έξοδα αυτά καλούνται σκόπιμα γιατί γίνονται χάρη της παραγωγής. Τα σκόπιμα έξοδα καλούνται και "βασικές δαπάνες" καθώς αποτελούν το βασικό στοιχείο διαμορφώσεως του κόστους των αγαθών. Οι βασικές δαπάνες δεν έχουν καμία σχέση με τις σταθερές δαπάνες. Καλούνται βασικές γιατί αποτελούν την σπονδυλική στήλη του κόστους και όχι υπό την έννοια της μεταβλητικότητας τους ανάλογα με τον βαθμό απασχολήσεως.

Τα σκόπιμα έξοδα (βασικές δαπάνες) απαρτίζονται ή μπορεί να απαρτίζονται απ' όλα τα καθ' είδος έξοδα όπως έξοδα προσωπικού, αναλώσεις υλικών, έξοδα κεφαλαίου, κοινωνικά έξοδα κλπ. Τα έξοδα=δαπάνες αποτελούν το κυρίως ή το πρωτογενές κόστος (Cost Prime) ενός αγαθού.

β) Ουδέτερα ή ανόργανα έξοδα:

Τα έξοδα τα οποία δεν αποτελούν στοιχείο του κόστους καλούνται ουδέτερα ή ανόργανα ή εξωεπιχειρησιακά έξοδα. Τα έξοδα αυτά δεν συμμετέχουν στο κόστος των παραγόμενων αγαθών γιατί η δημιουργία τους δεν είναι απαραίτητη, είναι ακούσια και άσκοπη για την παραγωγική διαδικασία. Τέτοια έξοδα είναι:

- Τα πρόστιμα κάθε είδους και οι προσαυξήσεις φόρων.
- Οι τόκοι υπερημερίας.
- Οι ποινικές ρήτρες.
- Οι ζημιές από καταστροφές.
- Οι υποτιμήσεις των στοιχείων του ενεργητικού.
- Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές.
- Οι κλοπές και οι υπεξαιρέσεις.
- Οι υπερβολικές φύρες αποθήκευσης, μεταφοράς και βιομηχανοποίησης υλικών κλπ.

Τα ανόργανα έξοδα μεταφέρονται απ' ευθείας στη χρέωση του λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης". Επειδή τα έξοδα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα τη μείωση των καθαρών εσόδων καλούνται και «αφαιρετικό στοιχείο των εσόδων» ή καλύτερα «ΕΚ των κερδών καλυπτόμενα έξοδα».

Τα έξοδα αυτά μπορεί να είναι είτε άσχετα προς την ομαλή παραγωγική διαδικασία είτε σχετικά και να γεννιούνται ως διαφορά μεταξύ των πραγματοποιηθέντων εξόδων και των σκόπιμων.

Με βάση την παραπάνω διάκριση έχουμε τις παρακάτω κατηγορίες:

B1) Λειτουργικώς σχετικά ανόργανα έξοδα:

Τα έξοδα αυτά ουσιαστικά αποτελούν τη διαφορά μεγέθους μεταξύ της πραγματικής αναλωθείσας αξίας (πραγματοποιηθέντα έξοδα) και της παραγωγικώς αναγκαίας. Οι διαφορές αυτές εμφανίζονται πάντα στις οικονομικές μονάδες για διάφορους λόγους όπως :η υποαπασχόληση του παραγωγικού δυναμικού της, η κακή οργάνωση, η μη ορθολογική διάθεση και αξιοποίηση των παραγωγικών συντελεστών κλπ.

B2) Λειτουργικώς άσχετα ανόργανα έξοδα:

Τα έξοδα αυτά είναι τελείως άσχετα με την παραγωγική διαδικασία. Οφείλονται σε τυχαία, ανώμαλα, έκτακτα, ενδογενή και εξωγενή γεγονότα (πυρκαιές, πτοινές, πρόστιμα, εργατικά ατυχήματα κλπ.)

γ) Δαπάνες μη έξοδα ή πρόσθετες δαπάνες

Οι δαπάνες μη έξοδα αποτελούν στοιχείο του κόστους και επιδρούν στη διαμόρφωση του, δεν αποτελούν όμως ούτε αποτέλεσαν έξοδο με την έννοια που αναλύθηκε παραπάνω. Τέτοιες δαπάνες είναι:

- οι τόκοι του ιδίου κεφαλαίου
- το τεκμαρτό ενοίκιο
- η αμοιβή του επιχειρηματία
- η ιδιοκατανάλωση αγαθών

2. Με βάση το σκοπό για τον οποίο πραγματοποιούνται

α) Οργανικό κόστος-έξοδο είναι εκείνο που αναφέρεται στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως και συσχετίζεται με τα οργανικά έσοδα για τον προσδιορισμό του οργανικού αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως της οικονομικής μονάδας.

β) Ανόργανο κόστος- έξοδο είναι εκείνο που αναφέρεται στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως και δε συσχετίζεται με τα οργανικά έσοδα για τον προσδιορισμό του οργανικού αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως. Στην κατηγορία των ανόργανων εξόδων περιλαμβάνονται και τα έκτακτα έξοδα που αν και έχουν σχέση με τη βασική και ενδεχόμενα τις δευτερεύουσες δραστηριότητες που αναπτύσσει η οικονομική μονάδα, η πραγματοποίησή τους οφείλεται σε έκτακτα γεγονότα και περιστατικά π.χ. ευκαιριακή αγορά ακινήτου με σκοπό την άμεση πώληση.

3. Με βάση την ενσωμάτωση τους ή μη στο λειτουργικό κόστος

α) ομαλό κόστος - έξοδο είναι εκείνο που ενσωματώνεται στο κόστος των διάφορων λειτουργιών της οικονομικής μονάδας με τη μορφή που προυπάρχει, δηλαδή τη μορφή του κόστους, επειδή βρίσκεται σε ομαλή σχέση με το έργο που παράγεται από τις λειτουργίες αυτές. Η ενσωμάτωση δηλαδή αυτή εξαρτάται από την ομαλότητα ή μη της σχέσεως που υπάρχει μεταξύ του έργου που παράγεται από μια δραστηριότητα ή λειτουργία και του κόστους αυτής.

β) Ανώμαλο κόστος - έξοδο είναι εκείνο που δεν ενσωματώνεται στο λειτουργικό κόστος, επειδή κρίνεται ότι δε βρίσκεται σε ομαλή σχέση με το έργο που αντίστοιχα παράγεται. Αυτό το κόστος - έξοδο εμφανίζει έντονα τα χαρακτηριστικά της έκτακτης μη οργανικής ζημίας, όπως π.χ. στην περίπτωση υποαπασχολήσεως της οικονομικής μονάδας ή τμημάτων αυτής, το κόστος των σταθερών εξόδων που αντιστοιχεί στο βαθμό υποαπασχολήσεως.

Β) Διακρίσεις Δαπανών:

1. Λογ/σμός 20: Εμπορεύματα

Στο λογαριασμό 20 καταχωρούνται υποχρεωτικά τα αρχικά αποθέματα, οι αγορές της χρήσεως και τα τελικά αποθέματα, καθώς και οι επιστροφές και εκπτώσεις αγορών. Άκομη και τα ειδικά έξοδα (δαπάνες) των αγορών.

Οι αγορές αποθεμάτων που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της χρήσεως καταχωρούνται με την τιμολογιακή τους μειωμένη κατά τις ενδεχόμενες εκπτώσεις που αναγράφονται στο τιμολόγιο και προσαυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγορών (μεταφορικά, ασφάλιστρα, φορτωεκφορτωτικά, ναύλοι κ.λ.π.) που πραγματοποιούνται μέχρι την παραλαβή και αποθήκευσή τους. Στην αξία με την οποία χρεώνεται ο λογαριασμός αγορές, δεν περιλαμβάνεται ο Φ.Π.Α ο οποίος καταβάλλεται ή οφείλεται στον προμηθευτή. Με το φόρο αυτό θα χρεωθεί το δημόσιο.

2. Λογ/σμός 24: Πρώτες και βιοθητικές ύλες - υλικά συσκευασίας

Εδώ οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με μεταποίηση καταχωρούν όλα τα τιμολόγια αγοράς που αφορούν Α' και Β' ύλες.

3. Λογ/σμός 60: Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

Στο λογαριασμό 60 καταχωρούνται όλα τα έξοδα της οικον.μονάδας που προκύπτουν από την απασχόληση του προσωπικού της, το οποίο συνδέεται με αυτή με σύμβαση μισθώσεως εργασίας.

α) Λογ/σμοί 60.00: Αμοιβές έμμισθου προσωπικού 60.01: Αμοιβές ημερομίσθιου προσ/κού

Στους λ/σμούς αυτούς καταχωρούνται οι κάθε είδους αμοιβές του έμμισθου και ημερομίσθιου προσωπικού, αντίστοιχα. Οι λογ/σμοί αυτοί, στην περίπτωση που η μισθοδοτική κατάσταση λογιστικοποιείται με συμψηφιστική εγγραφή, χρεώνονται, με βάση μισθοδοτικές καταστάσεις ή ατομικές εκκαθαρίσεις, με τις ονομαστικές (μικτές) αποδοχές του προσωπικού, με πίστωση:

- των λ/σμών 33.00, 33.01 και 33.02, με τα ποσά που ενδεχόμενα παρακρατούνται για την εξόφληση προκαταβολών, χρηματικών διευκολύνσεων και δανείων.

- των οικείων υπολ/σμών των λ/σμών 54 και 55, με τα ποσά που παρακρατούνται από τις αποδοχές του προσωπικού για φόρους, χαρτόσημο και εισφορές υπέρ των ασφαλιστικών οργανισμών.

- του λ/σμού 53.00 με τα καθαρά ποσά που καταβάλλονται στο προσωπικό, με χρέωση του λ/σμού αυτού.

Στην περίπτωση που η μισθοδοτική κατάσταση λογιστικοποιείται ταμειακά, ο λ/σμός 53.00 δε χρησιμοποιείται.

Στο λ/σμό 60.00 καταχωρούνται και οι αποδοχές που καταβάλλονται σε διευθυντές, γενικούς διευθυντές και μέλη του διοικητικού συμβουλίου ανωνύμων εταιριών, για υπηρεσίες που παρέχουν στην οικονομία. Μονάδα με βάση σύμβαση μισθώσεως εργασίας, όπως για το λοιπό έμμισθο προσωπικό.

Σε περίπτωση που η οικονομική μονάδα αδυνατεί ή δε θέλει να παρακολουθεί χωριστά τα οικογενειακά επιδόματα και τις αμοιβές μαθητευομένων στους προαιρετικούς τριτοβάθμιους λ/σμούς 60.00.01, 60.00.12, 60.01.01 και 60.01.12, έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί τις κατηγορίες αυτές αμοιβών προσωπικού, μαζί με τις τακτικές αποδοχές, στους λ/σμούς 60.00.00 και 60.01.00, κατά περίπτωση.

β) Λογαριασμός 60.02: Παρεπόμενες παροχές και έξοδα προσωπικού

Σ' αυτόν καταχωρούνται τα ποσά που αντιπροσωπεύουν, εκτός από τις αμοιβές και εργοδοτικές εισφορές (που καταχωρούνται στους λ/σμούς 60.00, 60.03 και 60.04), παροχές και έξοδα που πραγματοποιούνται για το προσωπικό της οικονομίας. Στις περιπτώσεις εκείνες που η οικονομία κρίνει σκόπιμο να παρακολουθεί τα διάφορα είδη που προορίζονται για το προσωπικό της (π.χ. είδη ενδύσεως ή φάρμακα) σε λ/σμούς αποθεμάτων, κατά την αγορά των ειδών αυτών χρεώνονται οι οικείοι υπολ/σμοί του λ/σμού 25 «αναλώσιμα υλικά».

Τα ποσά που ενδεχόμενα εισπράττονται από το προσωπικό ή λογίζονται σε βάρος του για συμμετοχή στα παραπάνω έξοδα,

φέρονται σε πίστωση του λ/σμου 75.01 «έσοδα από παροχή υπηρεσιών στο προσωπικό».

γ) Λ/σμοί: 60.03: Εργοδοτικές εισφορές και επιβαρύνσεις
έμμισθου προσωπικού

60.04: Εργοδοτικές εισφορές και επιβαρύνσεις
ημερομίσθιου προσωπικού

Στους λ/σμούς αυτούς καταχωρούνται τα ποσά των εργοδοτικών εισφορών και λοιπών επιβαρύνσεων (χαρτόσημο, κ.λ.π.) που αναλογούν στις αποδοχές που καταβάλλονται στο έμμισθο (60.03) και ημερομίσθιο (60.04) προσωπικό της οικον.μονάδας, με αντίστοιχη πίστωση των οικείων υπολ/σμών των λ/σμών 54 και 55.

Τα ποσά προστίμων και προσαυξήσεων που ενδεχόμενα επιβάλλονται στις εισφορές, π.χ. λόγω καθυστερημένης καταβολής τους, καταχωρούνται, αν αφορούν τη χρήση στο λογ/σμό 81.00 «έκτακτα και ανόργανα έξοδα», αν όμως αφορούν προηγούμενες χρήσεις, έστω και αν βεβαιώνονται μέσα στη χρήση, στο λ/σμό 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων».

δ) Λ/σμός 60.05: Αποζημιώσεις απολύσεως ή εξόδου από την υπηρεσία

Σ'αυτόν καταχωρούνται οι αποζημιώσεις που καταβάλλονται από την οικον.μονάδα στο προσωπικό της που αποχωρεί από την υπηρεσία, είτε λόγω καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, είτε λόγω συμπληρώσεως του χρόνου συνταξιοδοτήσεως, στις περιπτώσεις που οι αποζημιώσεις αυτές δεν καταχωρούνται στη χρέωση του οικείου λ/σμού προβλέψεως 44.00 «προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία».

3. Λογαριασμός 61: Αμοιβές και έξοδα τρίτων

Στους υπολ/σμούς του 61 καταχωρούνται οι αμοιβές που καταβάλλονται από την οικον.μοναδα για εργασίες τρίτων, οι οποίοι δε συνδέονται με αυτή με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Οι αμοιβές τρίτων που δεν περιλαμβάνονται στους υπολ/σμους 61.00-61.03 καταχωρούνται στον υπολ/σμο 61.98 «λοιπές αμοιβές τρίτων».

Στον υπολ/σμό 61.98 καταχωρούνται επίσης και τα ποσά που καταβάλλονται ή λογίζονται υπέρ τρίτων κάθε χρόνο για την παραχώρηση της χρήσεως δικαιωμάτων και προνομίων (π.χ. σημάτων, μεθόδων παραγωγής ή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας). Αν τα ποσά αυτά προκαταβάλλονται για τη χρήση τέτοιων δικαιωμάτων και προνομίων για περισσότερα χρόνια, καταχωρούνται στη χρέωση των οικείων υπολ/σμών του λ/σμού 16 και αποσβένονται σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται πιο πάνω.

4. Λογαριασμός 62: Παροχές τρίτων

Στους υπολ/σμούς του 62 καταχωρούνται:

- Το αντίτιμο των παροχών κοινής ωφέλειας (ηλεκτρικό ρεύμα, φωταέριο παραγωγικής διαδικασίας, τηλεπικοινωνίες).
- Τα ενοίκια μισθώσεως πάγιων στοιχείων, εκτός από εκείνα που αφορούν στέγαση προσωπικού, τα οποία καταχωρούνται στο λ/σμό 60.02.01 «έξοδα στεγάσεως».
- Τα κάθε μορφής ασφάλιστρα, εκτός από εκείνα που αφορούν ασφάλειες προσωπικού και καταχωρούνται στο λ/σμό 60.02.06 «ασφάλιστρα προσωπικού», καθώς και εκείνα που αφορούν ασφάλειες μεταφοράς των αγοραζόμενων ειδών, τα οποία καταχωρούνται στους οικείους υπολ/σμούς του 32 «παραγγελίες στο εξωτερικό» ή σε λ/σμούς αποθεμάτων της ομάδας 2 ή παγίων στοιχείων της ομάδας 1.
- Τα κάθε είδους αποθήκευτρα.
- Το κόστος επισκευής και συντηρήσεως παγίων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού, που γίνονται από τρίτους
- Οι κάθε είδους παροχές τρίτων που δεν υπάγονται σε έναν από τους υπολ/σμούς του σχολιαζόμενου λ/σμού 62.

5. Λογαριασμός 63: Φόροι - Τέλη

Στους υπολ/σμούς του 63 καταχωρούνται όλοι οι φόροι και τα τέλη που βαρύνουν την οικον. μονάδα,εκτός από:

- Το φόρο εισοδήματος,ο οποίος ,σαν αφαιρετικό στοιχείο των ετήσιων κερδών,καταχωρείται στο λογ/σμό 88.08 «φόρος εισοδήματος»,εκτός αν πρόκειται για ποσά παρακρατημένου και μη συμψηφιζόμενου φόρου εισοδήματος,τα οποία καταχωρούνται στον υπολ/σμό του σχολιαζόμενου λογ/σμού 63.00 «φόρος εισοδήματος μη συμψηφιζόμενος».

- Τους φόρους προηγούμενων χρήσεων,οι οποίοι καταχωρούνται στο λογ/σμό 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων».

- Τις φορολογικές ποινές και τα πρόστιμα,που καταχωρούνται στο λογ/σμό 81.00.00 «φορολογικά πρόστιμα και προσαυξήσεις».

- Το χαρτόσημο μισθοδοσίας, που καταχωρείται στους οικείους υπολ/σμούς του 60.

- Το χαρτόσημο συμβάσεων, δανείων και χρηματοδοτήσεων,που καταχωρείται στο λογ/σμό 65.07 «χαρτόσημο συμβάσεων,δανείων και χρηματοδοτήσεων».

- Τους δασμούς και γενικά τους φόρους επί των αγορών,οι οποίοι καταχωρούνται στους λογ/σμούς των αποθεμάτων της ομάδας 2,όταν αφορούν αγορές αποθεμάτων,και στους λογ/σμούς της ομάδας 1,όταν αφορούν αγορές παγίων στοιχείων.

6. Λογαριασμός 64: Διάφορα έξοδα

Στους υπολ/σμούς του 64 καταχωρούνται όλα τα κατ'είδος οργανικά έξοδα που δεν καταχωρούνται σε οποιοδήποτε άλλο λογ/σμό της ομάδας 6.

Το Ε.Γ.Λ.Σ προβλέπει την τήρηση των υπολ/σμών,που σχολιάζονται αμέσως παρακάτω:

α) Λογ/σμός 64.00: Έξοδα μεταφορών

Σχετικά με το περιεχόμενο των υπολ/σμών του λογ/σμού αυτού διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

- Στο λογ/σμό 64.00.00 καταχωρούνται τα έξοδα κινήσεως(καύσιμα,λιπαντικά,διόδια) των μεταφορικών μέσων που ανήκουν κατά κυριότητα στην οικονομική μονάδα.

Αν τα μεταφορικά μέσα ανήκουν σε τρίτους και είναι μισθωμένα από την οικονομική μονάδα, τα ενοίκια που καταβάλλονται η λογίζονται δεν καταχωρούνται στο σχολιαζόμενο λογ/σμό 64.00, αλλά στο λογ/σμό 62.04.03 «ενοίκια μεταφορικών μέσων». Η αυτή λογιστική αντιμετώπιση των μισθωμάτων μεταφορικών μέσων τρίτων γίνεται και προκειμένου περί εξόδων μεταφοράς που παρακολουθούνται στους επόμενους υπολ/σμούς 64.00.02, 64.00.03 και 64.00.04.

- Στο λογ/σμό 64.00.02 καταχωρούνται τα έξοδα (καύσιμα, λιπαντικά, διόδια) που πραγματοποιούνται για τη μεταφορά των διαφόρων υλικών-αγαθών που αγοράζονται από την οικονομική μονάδα, όταν η μεταφορά γίνεται με μεταφορικά μέσα που ανήκουν σε τρίτους.

- Στο λογ/σμό 64.00.03 καταχωρούνται τα έξοδα (καύσιμα, λιπαντικά, διόδια) που πραγματοποιούνται για τη μεταφορά των διαφόρων υλικών-αγαθών που πωλούνται από την οικονομική μονάδα, όταν η μεταφορά γίνεται με μεταφορικά μέσα που ανήκουν σε τρίτους.

- Στο λογ/σμό 64.00.04 καταχωρούνται τα έξοδα εσωτερικής διακινήσεως των υλικών-αγαθών της οικονομικής μονάδας, όταν η διακίνηση αυτή, από τη μία εγκατάσταση στην άλλη γίνεται με μεταφορικά μέσα που ανήκουν σε τρίτους.

β) Λογ/σμός 64.01: Έξοδα ταξιδιών

Διευκρινίζεται ότι, στις περιπτώσεις που οι λογ/σμοί εξόδων ταξιδιών περιλαμβάνουν και αμοιβές πέρα από εκείνες που καλύπτουν τα έξοδα π.χ κινήσεως, διατροφής ή διανυκτερεύσεως, οι επιπλέον αμοιβές διαχωρίζονται και καταχωρούνται στο λογ/σμό 60.00.11 « αμοιβές εκτός έδρας », όταν πρόκειται για ωρομίσθιο προσωπικό ή μέλη της διοικήσεως, ή στο λογ/σμό 60.00.11 « αμοιβές εκτός έδρας », όταν πρόκειται για ημερομίσθιο προσωπικό.

γ) Λογ/σμός 64.02: Έξοδα προβολής και διαφημίσεως

Σχετικά με το περιεχόμενο των υπολ/σμών του 64.02 ορίζονται τα ακόλουθα:

- Στο λογ/σμό 64.02.04 «έξοδα λειτουργίας φωτεινών επιγραφών» καταχωρούνται έξοδα συντηρήσεως, επισκευών και άλλα των φωτεινών επιγραφών της

οικονομικής μονάδας. Σε περίπτωση μισθώσεως δικαιωμάτων εγκαταστάσεως και λειτουργίας φωτεινών επιγραφών, τα ενοίκια καταχωρούνται στο λογ/σμό 62.04.08 «ενοίκια φωτεινών επιγραφών». Τα αρχικά έξοδα κατασκευής και εγκαταστάσεως των φωτεινών επιγραφών, όταν πρόκειται για περιπτώσεις αποσβέσεως τους σε περισσότερες από μια χρήσεις, καταχωρούνται στον οικείο υπολ/σμό του 14.09 «λοιπός εξοπλισμός».

- Στο λ/σμό 64.02.08 «έξοδα λόγω εγγυήσεως πωλήσεων» καταχωρούνται τα έξοδα που καταβάλλονται από την οικονομ.μονάδα σε πελάτες της με βάση τις εγγυήσεις που δίνονται σ'αυτούς για τα πωλημένα αγαθά. Στον ίδιο λ/σμό καταχωρούνται οι διαφορές από την ενεργοποίηση των εγγυήσεων προμηθευτών, δηλαδή οι διαφορές μεταξύ κόστους αποκαταστάσεως, από την οικον.μονάδα , ζημιών πελατών της και ποσών που καταβάλλουν οι προμηθευτές της για συμμετοχή στις ζημιές αυτές.

- Στο λογ/σμό 64.02.09 «έξοδα αποστολής δειγμάτων καταχωρούνται τα έξοδα αποστολής, σε πελάτες ή υποψήφιους πελάτες, δειγμάτων από τα προς πώληση αποθέματα.

- Στο λογ/σμό 64.02.99 «διάφορα έξοδα προβολής και διαφημίσεως» καταχωρούνται όλα τα παρόμοιας φύσεως έξοδα που δεν εντάσσονται σε οποιαδήποτε κατηγορία των λ/σμών 64.02.00-64.02.98.

δ) Λ/σμός 64.03: Έξοδα εκθέσεων - επιδείξεων

Στους υπολ/σμούς του 64.03 καταχωρούνται τα κάθε είδους έξοδα συμμετοχής σε εκθέσεις εμπορικές και άλλες, όπου εκθέτονται τα αγαθά που προορίζονται για πώληση (λ/σμοί 64.03.00 και 64.03.01), και τα κάθε είδους έξοδα που πραγματοποιούνται κατά την επίδειξη με οποιαδήποτε τρόπο των αγαθών που προορίζονται για πώληση (λ/σμός 64.03.02).

ε) Λ/σμός 64.04: Ειδικά έξοδα πρωθήσεως εξαγωγών

Στους υπολ/σμούς του 64.04 καταχωρούνται τα ποσά που καταβάλλονται από την οικον.μονάδα σύμφωνα με ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας που ισχύει κάθε φορά.

στ) Λ/σμός 64.07: Έντυπα και γραφική ύλη

Στους υπολ/σμούς του 64.07 καταχωρούνται τα έξοδα που πραγματοποιούνται από την οικον.μονάδα για εκτύπωση και αγορά εντύπων «λ/σμός 64.07.00), για υλικά (π.χ. χαρτί) που προορίζονται για πολλαπλές εκτυπώσεις, είτε στις εγκαταστάσεις της οικον. μονάδας , είτε σε τρίτους (λ/σμός 64.07.01), για έξοδα πολλαπλων εκτυπώσεων όταν αυτές γίνονται από

τρίτους με υλικά που προέρχονται από την οικον.μονάδα (λ/σμός 64.07.02) και για γραφική ύλη και λοιπά υλικά γραφείων (λ/σμός 64.07.03).

ζ) Λ/σμός 64.08: Υλικά άμεσης αναλώσεως

Στους υπολ/σμούς του Λ/σμού αυτού καταχωρούνται τα διάφορα αναλώσιμα υλικά, τα οποία κατά την αγορά τους δεν εισάγονται στις αποθήκες των Λ/σμών αποθεμάτων της ομάδας 2. Δηλαδή, στους υπολ/σμούς του παρόντος Λ/σμού καταχωρούνται τα υλικά που, λόγω της σύντομης ανάλωσης τους ή της ασήμαντης αξίας τους, δεν είναι αναγκαίο να παρακολουθούνται με τη μέθοδο της διαρκούς απογραφής(βιβλία αποθήκης). Σε αντίθετη περίπτωση, τα υλικά πρέπει να καταχωρούνται στην ομάδα 2.

η) Λ/σμός 64.10: Έξοδα συμμετοχών κ' χρεογράφων

Στους υπολ/σμούς του λογ/σμού αυτού καταχωρούνται τα κάθε είδους και μορφής έξοδα που πραγματοποιούνται από την οικον.μονάδα για την αγορά, πώληση και, γενικά, διαχείριση των συμμετοχών και των χρεογράφων.

θ) Λ/σμός 64.11: Διαφορές αποτιμήσεως συμμετοχών και χρεογράφων

Στο Λ/σμό αυτόν καταχωρούνται οι διαφορές μεταξύ της συνολικής τιμής κτήσεως των συμμετοχών και χρεογράφων και συνολικής τρέχουσας τιμής αυτών, σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται πιο πάνω.Το υπόλοιπο του Λ/σμού εμφανίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως με ομώνυμο τίτλο.

Ι) Λογ/σμός 64.12: Διαφορές από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων

Στο λογ/σμό αυτόν καταχωρούνται οι ζημιές που πραγματοποιούνται από την πώληση συμμετοχών και χρεογράφων.

Το υπόλοιπο του λογ/σμού εμφανίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως με τον τίτλο «έξοδα και ζημιές συμμετοχών και χρεογράφων».

ια) Λογ/σμός 64.98: Διάφορα έξοδα

Σχετικά με το περιεχόμενο του λογ/σμού 64.98 ορίζονται τα ακόλουθα:

- Στο λογ/σμό αυτόν καταχωρούνται τα έξοδα που δεν είναι δυνατό να ενταχθούν σε οποιοδήποτε άλλο δευτεροβάθμιο λογ/σμό του 64.
- Στους υπολ/σμούς 64.98.03, 64.98.04 και 64.98.05 καταχωρούνται έξοδα τα οποία καταβάλλονται σε συμβολαιογράφους, σε λοιπούς ελεύθερους επαγγελματίες και σε διάφορους τρίτους, όταν για τα έξοδα αυτά δεν γίνεται παρακράτηση φόρου εισοδήματος. Στις περιπτώσεις που γίνεται παρακράτηση φόρου εισοδήματος, τα έξοδα αυτά καταχωρούνται, μαζί με τις αμοιβές τριτων, στους οικείους υπολ/σμούς του 61.

7. Λογαριασμός 65: Τόκοι και συναφή έξοδα

Ο λογ/σμός περιλαμβάνει όλα τα έξοδα με τα οποία επιβαρύνεται η οικονομική μονάδα λόγω χρησιμοποιήσεως δανειακών τοκοφόρων κεφαλαίων.

α) Λογ/σμοί 65.00-65.06: Τόκοι και έξοδα δανείων-υποχρεώσεων και χρηματοδοτήσεων (τίτλοι υπολ/σμών σύμφωνα με το Σχέδιο Λογ/σμών)

Στους λογ/σμούς αυτούς καταχωρούνται οι Τόκοι και τα συναφή με αυτούς έξοδα που αναφέρονται στο χρηματοοικονομικό κύκλωμα της οικονομικής μονάδας.

Στους λογ/σμούς αυτούς καταχωρούνται, εκτός από τους τόκους, και οι προμήθειες που συνυπολογίζονται με αυτούς, καθώς και τα κάθε είδους παρεπόμενα με αυτούς έξοδα (π.χ. Φ.Π.Α., χαρτόσημο τόκων).

β) Λογ/σμός 65.09: Παροχές σε ομολογιούχους επιπλέον τόκου

Στο λογ/σμό αυτόν καταχωρούνται οι τυχόν πρόσθετες Παροχές που δίνονται σε κατόχους ομολογιών εκδόσεως της οικονομικής μονάδας επιπλέον των τοκομεριδίων.

γ) Λογ/σμός 65.98: Λοιπά συναφή με τις χρηματοδοτήσεις έξοδα

Στο λογ/σμό αυτόν καταχωρούνται όλα τα έξοδα που αφορούν το χρηματοοικονομικό κύκλωμα και δεν εντάσσονται σε οποιοδήποτε από τους λοιπούς δευτεροβάθμιους λογ/σμούς του 65. Εξαίρεση αποτελούν τα έξοδα που έχουν σχέση με τις συμμετοχές και τα χρεόγραφα, τα οποία καταχωρούνται στον υπόλογ/σμό 64.10.

8. Λογ/σμός 66: Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος

Στο λογ/σμό 66 καταχωρούνται οι αποσβέσεις στοιχείων του πάγιου ενεργητικού που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος της οικονομικής μονάδας, δηλαδή στο λογ/σμό αυτό καταχωρούνται οι τακτικές αποσβέσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά.

Οι δευτεροβάθμιοι λογ/σμοί του 66 χρεώνονται με πίστωση των αντίστοιχων λογ/σμών της ομάδας 1 (10.99, 11.99, 12.99, 13.99, 14.99 και 16.99).

Οι αποσβέσεις που δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος της οικονομικής μονάδας (πρόσθετες) καταχωρούνται στους αντίστοιχους δευτεροβάθμιους λογ/σμούς του 85 «μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεις παγίων», με πίστωση των αυτών αντίστοιχων λογ/σμών της ομάδας 1 (10.99, 11.99, 12.99, 13.99, 14.99 και 16.99).

9. Λογ/σμός 67:.....

Ο λογ/σμός 67 είναι κενός. Η συμπλήρωση του είναι δυνατή μόνο μετά από απόφαση του κατά νόμο αρμοδίου οργάνου.

10. Λογ/σμός 68: Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως

Στους υπολογ/σμούς του 68 καταχωρούνται οι προβλέψεις που γίνονται από την οικονομική μονάδα για κινδύνους εκμεταλλεύσεως.

11. Όμιλος λογαριασμών 69: Οργανικά έξοδα κατ' είδος υποκαταστημάτων ή άλλων κέντρων. (όμιλος λογ/σμών προαιρετικής χρήσεως)

12. Λογαριασμός 81: Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται κατ' είδος τα έκτακτα και ανόργανα έξοδα και έσοδα της χρήσεως, καθώς και τα αποτελέσματα που πραγματοποιούνται από εξαιρετικές και έκτακτες πράξεις και εργασίες.

α) Στο λογαριασμό 81.00 «έκτακτα και ανόργανα έξοδα» καταχωρούνται κατ' είδος τα έκτακτα και ανόργανα έξοδα που αφορούν την χρήση. Στο λογαριασμό αυτό δεν καταχωρούνται έξοδα που αφορούν προηγούμενες χρήσεις. Τα τελευταία αυτά έξοδα καταχωρούνται στο λογαριασμό 82.00.

β) Στο λογαριασμό 81.01 «έκτακτα και ανόργανα έσοδα» καταχωρούνται κατ' είδος, τα έκτακτα και ανόργανα έσοδα που αφορούν τη χρήση. Στο λογαριασμό αυτό δεν καταχωρούνται έσοδα που αφορούν προηγούμενες χρήσεις. Τα τελευταία αυτά έσοδα καταχωρούνται στο λογαριασμό 82.01.

Ειδικά για τις πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, που καταχωρούνται στον υπολογαριασμό 81.01.04, ισχύουν ανάλογα όσα αναφέρονται στην αμέσως προηγούμενη περίπτωση 2.

γ) Στους λογαριασμούς 81.02 «έκτακτες ζημίες» και 81.03 «έκτακτα κέρδη» καταχωρούνται τα αποτελέσματα – ζημιές ή κέρδη – που προκύπτουν από εξαιρετικές και έκτακτες πράξεις και εργασίες, όπως π.χ. από εκποίηση παγίων στοιχείων, από μεταβίβαση δικαιωμάτων και

λοιπών ασώματων ακινητοποιήσεων, από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις ή από λαχνούς ομολογιακών δανείων.

δ) Κατά το κλείσιμο του ισολογισμού τα υπόλοιπα των υπολογαριασμών του 81 μεταφέρονται στους αντίστοιχους υπολογαριασμούς του 86.02 «έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα», έτσι ώστε ο λογαριασμός 81 να εξισώνεται.

13. Λογαριασμός 82: Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων

Στο λογαριασμό 82 καταχωρούνται κατ' είδος τα έξοδα και έσοδα που πραγματοποιούνται μεν μέσα στη χρήση, ο χρόνος όμως και τα αιτία δημιουργίας τους ανάγονται σε δραστηριότητες προηγούμενων χρήσεων.

Η ανάλυση του λογαριασμού 82 σε δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους λογαριασμούς, κυρίως υποχρεωτικούς, περιλαμβάνει τις κυριότερες γνωστές κατηγορίες εξόδων και εσόδων προηγούμενων χρήσεων. Η οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί και άλλους τριτοβάθμιους λογαριασμούς για την ιδιαίτερη παρακολούθηση των περιπτώσεων που παρουσιάζονται, οπότε περιορίζεται το περιεχόμενο των προαιρετικών τριτοβάθμιων λογαριασμών 82.00.99 και 82.01.99.

α) Στο λογαριασμό 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων» καταχωρούνται κατ' είδος τα έξοδα προηγούμενων χρήσεων, όπως οι φόροι και τα τέλη που επιβάλλονται για φορολογικές υποχρεώσεις που δημιουργούνται από πράξεις ή παραλείψεις προηγούμενων χρήσεων, αλλά η αποδοχή της υποχρεώσεως για πληρωμή τους γίνεται μέσα στη χρήση που τρέχει, χωρίς να προηγηθεί άσκηση προσφυγής στα αρμόδια δικαστήρια. Στον ίδιο λογαριασμό καταχωρούνται φόροι και τέλη που βεβαιώνονται μετά από οριστικοποίηση αποφάσεων των αρμόδιων δικαστηρίων.

Στους παραπάνω φόρους δεν περιλαμβάνεται ο φόρος εισοδήματος που αφορά προηγούμενες χρήσεις. Ο φόρος αυτός καταχωρείται στο λογαριασμό 42.04.

β) Στο λογαριασμό 82.01 « έσοδα προηγούμενων χρήσεων » καταχωρούνται κατ' είδος τα έσοδα προηγούμενων χρήσεων, όπως οι εισπράξεις από αποσβεσμένες απαιτήσεις, οι επιστροφές αχρεωστήτως καταβλημένων σε προηγούμενες χρήσεις φόρων και τελων, εκτός από τις επιστροφές φόρου εισοδήματος που καταχωρούνται στο λογαριασμό 42.04.

Κατά το κλείσιμο του ισολογισμού τα υπόλοιπα των υπολογαριασμών του 82 μεταφέρονται στους αντιστοίχους υπολογαριασμούς του 86.02 « έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα », έτσι ώστε ο λογαριασμός 82 να εξισώνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Βασική αρχή ύπαρξης δικαιολογητικών στοιχείων δαπανών κατά Κ.Β.Σ

Για να αναγνωρισθούν οι εκπτώσεις των δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα πρέπει να έχουν αναγραφεί στα βιβλία (άρθρο 31&16 v. 2238/1994)

- Κάθε εγγραφή στα βιβλία που αφορά συναλλαγή ή άλλη πράξη του υπόχρεου πρέπει να στηρίζεται :

- α) Σε στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. ή
  - β) σε δημόσια έγγραφα ή
  - γ) σε άλλα πρόσφορα αποδεικτικά στοιχεία (άρθρο 18&2 Κ.Β.Σ.)
- Επί πλέον από το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπεται, ότι για την ενημέρωση των λογαριασμών ισχύει η βασική αρχή της ύπαρξης παραστατικού-δικαιολογητικού πραγματοποιήσεως του εσόδου, εξόδου κ.λ.π. (&1.103 και 5.1.600 Γ.Λ.Σ.)

Βασική αρχή ύπαρξης δικαιολογητικών στοιχείων κατά το Γ.Λ.Σ.

A. Γενικές αρχές τηρήσεως των λογαριασμών Γ.Λ.Σ& 1.103

1. Για την ενημέρωση των λογαριασμών ισχύει η βασική αρχή της υπάρξεως παραστατικού(δικαιολογητικού), δηλαδή αποδεικτικού πραγματοποιήσεως του εξόδου, του εσόδου, της εισπράξεως ή πληρωμής, όπως π.χ. τιμολογίου, πιστωτικού σημειώματος, δελτίου λιανικής πωλήσεως, αποδείξεως παροχής υπηρεσιών ή αποδείξεως επαγγελματικής δαπάνης, που προβλέπεται σε κάθε περίπτωση. Με βάση τα δικαιολογητικά αυτά λογιστικοποιούνται τα έξοδα και τα έσοδα.

2. Στους αναλυτικούς λογαριασμούς της τελευταίας βαθμίδας καταχωρούνται και τα εξής τουλάχιστον στοιχεία:

α) Ο αύξοντας αριθμός του παραστατικού, με τον οποίο γίνεται η λογιστικοποίηση και καταχώρηση στο λογαριασμό αυτό του σχετικού ποσού.

β) Σύντομη αιτιολογία για κάθε εγγραφή, δηλαδή για κάθε ποσό που καταχωρείται στη χρέωση ή την πίστωση του λογαριασμού.

3. Για τους αναλυτικούς λογαριασμούς της τελευταίας βαθμίδας της γενικής λογιστικής και των λογαριασμών τάξεως είναι

υποχρεωτική η τήρηση αναλυτικών μερίδων σε καρτέλες ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο. Για τους ίδιους λογαριασμούς της αναλυτικής λογιστικής ισχύουν δσα ορίζονται στην περίπτωση 7 της 5.210.

4. Παρέχεται η ευχέρεια στις οικονομικές μονάδες να ενημερώνουν τους λογαριασμούς της προτελευταίας βαθμίδας (περιληπτικούς) μόνο με τη συνολική κίνηση, τόσο της χρεώσεως όσο και της πιστώσεως, των αντίστοιχων λογαριασμών τους της τελευταίας βαθμίδας(αναλυτικών) με την προυπόθεση,ότι η ενημέρωση αυτή θα γίνει κατά οποιοδήποτε τρόπο τουλάχιστο στο τέλος κάθε μήνα.

Β.Γ.Λ.Σ.(&5.1.600 ΠΕΡ.3)

Κάθε στοιχείο του κόστους (δαπάνη), είτε πρόκειται για έξοδο της ομάδας 6, είτε πρόκειται για υλικό της ομάδας 2,καταχωρείται πρωταρχικά στον οικείο λογαριασμό των ομάδων αυτών,αρκεί να είναι οριστικό και βέβαιο.

Για να χαρακτηριστεί ένα στοιχείο κόστους σαν οριστικό, είναι απαραίτητη η ύπαρξη του παραστατικού(π.χ.πιμολογίου, φορτωτικής, αποδείξεως παροχής υπηρεσιών ή αποδείξεως επαγγελματικής δαπάνης) που προβλέπεται σε κάθε περίπτωση.

Με βάση το δικαιολογητικό αυτό λογιστικοποιείται κάθε στοιχείο κόστους.

Απόκλιση στη βασική αρχή της υπάρξεως παραστατικού, αποδεικτικού πραγματοποιήσεως του κόστους, αποτελούν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α. Όταν το παραστατικό εκδίδεται με χρονική καθυστέρηση, όπως π.χ. στην περίπτωση λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος ή τηλεφώνου κλπ., που τα παραστατικά εκδίδονται κάθε δύο μήνες, ή στην περίπτωση τόκων τραπεζικών χρηματοδοτήσεων που υπολογίζονται στο τέλος κάθε τριμήνου ή εξαμήνου.

β. Όταν μολονότι η έκδοση του παραστατικού γίνεται κανονικά, καθυστερεί να φτάσει στα χέρια του ενδιαφερομένου όπως π.χ. στην περίπτωση που εκδότης το στείλει σε λανθασμένη διεύθυνση ή το παραστατικό χαθεί κατά τη διακίνησή του.

γ. Όταν καθυστερεί η έκδοση του παραστατικού επειδή το ύψος του κόστους δεν είναι απόλυτα προσδιορισμένο..

δ. Όταν το κόστος δεν είναι κατά προσέγγιση γνωστό, αλλά απλώς πιθανολογείται κάποιο αριθμητικό του μέγεθος, όπως π.χ. στις περιπτώσεις που γίνονται προβλέψεις για την πραγματοποίηση κόστους που πιθανολογείται ότι θα πραγματοποιηθεί.

Ποια στοιχεία προβλέπονται από τον ΚΒΣ και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δικαιολογητικά εγγραφών

Τα στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του ΚΒΣ, θεωρούνται επαρκή για την απόδειξη μιας δαπάνης, εφόσον περιέχουν περιγραφή του είδους των αγαθών ή υπηρεσιών και έχουν εκδοθεί για πραγματικές και όχι εικονικές συναλλαγές.

Τα στοιχεία που προβλέπονται από τον Κ.Β.Σ και χρησιμεύουν ως δικαιολογητικά δαπανών είναι τα εξής:

1. Τιμολόγιο – Δελτίο Αποστολής.
2. Τιμολόγιο(εφόσον υπάρχει και το προβλεπόμενο δελτίο αποστολής που εκδόθηκε για την διακίνηση των αγαθών).
3. Τιμολόγιο τεχνικών έργων.
4. Τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών.
5. Τιμολόγιο προμήθειας αντιπροσώπου.
6. Απόδειξη παροχής υπηρεσιών ελευθέρων επαγγελματιών (λογιστές, δικηγόροι, σύμβουλοι επιχειρήσεων, μηχανικοί).
7. Απόδειξη παροχής υπηρεσιών από επιχειρήσεις, οι οποίες τηρούν πρόσθετα κλαδικά βιβλία(ξενοδοχεία, εκπαιδευτήρια, ασφαλιστικές επιχειρήσεις, κέντρα αισθητικής κλπ).
8. Το συμβόλαιο, όταν αναγράφεται σε αυτό η αμοιβή του συμβολαιογράφου ή Α.Π.Υ. του συμβολαιογράφου.
9. Τιμολόγιο αγοράς αγαθών από ιδιώτες.
10. Τιμολόγιο αγοράς, όταν ο υπόχρεος αρνήθηκε να εκδώσει τιμολόγιο πώλησης ή εξέδωσε ανακριβές.
11. Εκκαθάριση πώλησης για λογαριασμό τρίτου.
12. Εκκαθάριση αγοράς αγαθών ή λήψης υπηρεσιών.
13. Εκκαθάριση για επεξεργασία αγαθών.
14. Εκκαθάριση μεταφορικών επιχειρήσεων.
15. Φορτωτική. Μόνο το τρίτο αντίγραφο της φορτωτικής το οποίο αναγράφει << αποδεικτικό δαπάνης >>. Το πρώτο αντίτυπο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε καμία περίπτωση ως αποδεικτικό δαπάνης, γιατί στην περίπτωση αυτή ο νομοθέτης θα έδινε πιθανόν την δυνατότητα να εκπέσουν τα έξοδα της μεταφοράς και ο αποστολέας καταχωρώντας το πρωτότυπο, καθώς και ο παραλήπτης καταχωρώντας το τρίτο αντίτυπο της φορτωτικής.
16. Απόδειξη δαπάνης για αμοιβές σε μη επιτηδευματίες.
  - Καταβολή εξόδων κίνησης και παραμονής εκτός έδρας.

- Δαπάνες για τις οποίες δεν προβλέπεται έκδοση ίδιου στοιχείου.
17. Απόδειξη λιανικής πώλησης εφόσον αφορά αγορά μη εμπορευσίμων αγαθών και η αξία κάθε μίας είναι μέχρι 50 ευρώ.
18. Τιμολόγια αλλοδαπών επιχειρήσεων.

Κατηγορίες δαπανών για τις οποίες εκδίδεται απόδειξη δαπάνης:

1. Αμοιβές σε μη επιτηδευματίες.
2. Έξοδα κίνησης και έξοδα παραμονής εκτός έδρας προσωπικού επιχειρήσεων.
3. Δαπάνες για τις οποίες ο δικαιούχος δεν έχει υποχρέωση έκδοσης στοιχείου.
4. Αντί στοιχείου αυτοπαράδοσης.
5. Καταβολή μισθών και ημερομισθίων. Αντί απόδειξης δαπάνης επιτρέπεται η κατάρτιση ονομαστικής κατάστασης.
6. Χορήγηση δώρων και δειγμάτων.

Τι αναγράφεται στην απόδειξη δαπάνης:

Σύμφωνα με τις ισχύουσες και διατηρούμενες σε ισχύ διατάξεις(άρθρο 15 και άρθρο 39 & 12γ) στις αποδείξεις δαπανών αναγράφονται:

1. Ο τόπος και η ημερομηνία έκδοσης.
2. Το ονοματεπώνυμο.
3. Το επάγγελμα.
4. Η διεύθυνση.
5. Ο ΑΦΜ ή αν στερείται ΑΦΜ ο δικαιούχος της δαπάνης, ο αριθμός ταυτότητας.
6. Η αρμόδια ΔΥΟ του δικαιούχου.
7. Η αιτιολογία της δαπάνης.
8. Το ποσό αυτής αριθμητικώς και ολογράφως όταν εκδίδεται χειρόγραφα.
9. Ο παρακρατούμενος φόρος για αμοιβές.
10. Το χαρτόσημο.
11. Υπογραφή του εκδότη.
12. Υπογραφή του λήπτη και στα δύο αντίτυπα.

Αν εκδοθεί ως απόδειξη αυτοπαράδοσης αναγράφονται σ' αυτήν η τρέχουσα αξία αγοράς ή κόστους των παραδιδομένων αγαθών ή το κόστος των υπηρεσιών και ο Φ.Π.Α. που αναλογεί.

Έξοδα που αναγνωρίζονται με Δημόσια Έγγραφα.

Δημόσια έγγραφα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 438 της Πολιτικής Δικονομίας είναι τα έγγραφα εκείνα που συντάσσονται κατά τους νομίμους τύπους, από δημοσίους υπαλλήλους ή λειτουργούς ή πρόσωπα που ασκούν δημόσια υπηρεσία ή λειτουργία. Δημόσια έγγραφα δικαιολογητικά δαπάνης μπορούμε να αναφέρουμε την έκθεση της πυροσβεστικής για πυρκαγιά, για πλημμύρα, την έκθεση αστυνομίας για κλοπή. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να συντάσσονται και πρωτόκολλα διαπίστωσης καταμέτρησης των απωλειών.

Δαπάνες οι οποίες δικαιολογούνται με επικυρωμένα φωτοαντίγραφα.

Οι διατάξεις του άρθρου 18 παρ. 2 του ΚΒΣ ορίζουν ότι : << Κάθε εγγραφή στα βιβλία, που αφορά συναλλαγή ή άλλη πράξη του υπόχρεου, πρέπει να στηρίζεται σε στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα αυτού ή σε δημόσια έγγραφα ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία>>.

Από τις διατάξεις του ΚΒΣ δεν παρέχεται η δυνατότητα να εκδοθεί νέο στοιχείο, στις περιπτώσεις απώλειας πρωτοτύπων φορολογικών στοιχείων. Σε περίπτωση απώλειας των πρωτοτύπων φορολογικών στοιχείων, ο αποδέκτης αυτών μπορεί να καταχωρήσει τη σχετική συναλλαγή στα τηρούμενα βιβλία, με βάση φωτοτυπίες των παραστατικών αυτών εκ των στελεχών τους, με την προϋπόθεση ότι θα φέρουν επικύρωση του εκδότη τους, θεωρούμενα ως πρόσφορα αποδεικτικά στοιχεία των συναλλαγών που απεικονίζονταν στα πρωτότυπα.

Ειδικές περιπτώσεις δαπανών για τις οποίες απαιτείται τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών

1. Καταβολή ποσών σε συγγενική επιχείρηση για απασχόληση προσωπικού της.
2. Αμοιβή για αποδοχή υπηρεσιών λόγω συστέγασης
3. Δαπάνες για καταχώρηση δημοσιευμάτων.
4. Χορηγίες σε συνέδρια, εκδηλώσεις, εκδόσεις, αγώνες
5. Δαπάνες που καταβάλλονται όχι μόνο για απλή μεταφορά αγαθών, αλλά όταν πέρα της απλής μεταφοράς προσφέρονται και άλλες υπηρεσίες(φορτοεκφόρτωση,ασφάλιση)
6. Αμοιβή σε αντιπρόσωπο μεταφοράς.
7. Αναλογία συμμετοχής σε έξοδα τρίτης συγγενικής επιχείρησης ή αντιπροσώπου.
8. Αγορά άυλου δικαιώματος, άδειας εκμετάλλευσης, σήματος, ευρεσιτεχνίας.
9. Λήψη δικαιώματος για χρήση στοιχείων πνευματικής ιδιοκτησίας.
10. Καταβολή αποζημίωσης σε εμπορικό αντιπρόσωπο για λύση της εμπορικής αντιπροσωπείας.
11. Αγορά προγράμματος Η/Υ που παράγεται ή ολοκληρώνεται κατόπιν παραγγελίας.

Ειδικές περιπτώσεις δαπανών όπου δεν απαιτείται τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών

1. Καταβολή ενοικίων για μίσθωση ακινήτων.Δικαιολογητικό στοιχείο η απόδειξη είσπραξης του εκμισθώτη.Αν δεν παραδοθεί απόδειξη, εκδίδεται απόδειξη δαπάνης.
2. Καταβολή ενοικίων για μίσθωση Βιομηχανοστασίου ή αίθουσας θεάματος ή ξενοδοχείου χωρίς παράλληλα να προσφέρονται υπηρεσίες μέσω του προσωπικού.
3. Ασφαλιστρα. Δικαιολογητικό στοιχείο η απόδειξη των ασφαλιστικών εταιρειών σε συνδυασμό με το ασφαλιστήριο συμβόλαιο.
4. Συμβολαιογραφικά έξοδα. Δικαιολογητικό στοιχείο η απόδειξη παροχής υπηρεσιών του συμβολαιογράφου.
5. Καταβολή αποζημίωσης προς αποκατάσταση βλάβης σε επιτηδευματία.Δικαιολογητικό στοιχείο το τιμολόγιο αποζημιώσεων της.

6. Αμοιβές για τραπεζικές, τατυδρομικές, χρηματιστηριακές, υπηρεσίες. Δικαιολογητικό στοιχείο είναι το έγγραφο που εκδίδεται από τους φορείς αυτούς.
7. Καταβολή τόκων για εξόφληση δανείου. Δικαιολογητικό στοιχείο είναι το στοιχείο που εκδίδει η τράπεζα. Αν το δάνειο έχει ληφθεί από άλλη εταιρεία δικαιολογητικό στοιχείο καταβολής των τόκων αποτελεί η απόδειξη δαπάνης.
8. Αγορά μη εμπορευσίμων αγαθών, η αξία των οποίων για κάθε συναλλαγή είναι μέχρι 50 ευρώ. Δικαιολογητικό στοιχείο είναι η απόδειξη λιανικής πώλησης.
9. Οι συμβάσεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων του Ν.1905/90 θεωρούνται ως χρηματοδοτικές εργασίες και ως εκ τούτου δικαιολογητικό στοιχείο είναι το έγγραφο που εκδίδει ή επιχείρηση που λαμβάνει το έσοδο, το οποίο όμως πρέπει να περιέχει να δεδομένα του τιμολογίου.

Έξοδα για τα οποία δικαιολογητικό στοιχείο είναι η απόδειξη επαγγελματικής δαπάνης.

1. Διάθεση δειγμάτων χωρίς αντάλλαγμα στο καταναλωτικό κοινό.
2. Αμοιβές σε αλλοδαπούς επιστήμονες.
3. Αγορά ενσήμων, χαρτοσήμων
4. Αμοιβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου.
5. Αμοιβές μελών ΕΣ Αστικών Συνεταιρισμών.
6. Καταβολή χρηματικών ποσών ως δωρεές.

Δικαιολογητικά στοιχεία που απαιτούνται σε ειδικές περιπτώσεις.

❖ Μισθοί-αμοιβές μελών Δ.Σ.Ανωνύμου εταιρείας.

Οι μισθοί που καταβάλλονται στα μέλη του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρείας κατά πάγια διοικητική νομολογία, αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της εταιρείας ως δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού, ανεξάρτητα αν οι μισθοί αυτοί αποτελούν για τους δικαιούχους εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες ή από εμπορικές επιχειρήσεις, εφόσον βεβαίως συντρέχουν και οι προβλεπόμενες από το νόμο λοιπές προϋποθέσεις αναγνώρισης της σχετικής δαπάνης. Επίσης απαραίτητη προϋπόθεση για να αναγνωρισθούν προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της ΑΕ, είναι η προέγκριση της σχετικής

σύμβασης μίσθωσης εργασίας ή εντολής από τη γενική συνέλευση των μετοχών.

Κατά την καταβολή των μισθών στα μέλη του ΕΣ πρέπει να εκδίδεται απόδειξη δαπάνης (άρθρο 15) ή να περιλαμβάνονται στην κατάσταση μισθοδοσίας δεδομένου ότι θεωρούνται δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού. Διευκρινίζεται ότι στις περιπτώσεις που ελεύθεροι επαγγελματίες συμμετέχουν στο ΔΣ ανωνύμου εταιρείας που προσφέρουν υπηρεσίες στην εταιρεία πέρα της συμμετοχής τους στις συνεδριάσεις του ΔΣ, αμοιβόμενοι ιδιαιτέρως για τις υπηρεσίες αυτές, οφείλουν να εκδίδουν απόδειξη παροχής υπηρεσιών.

Τα ποσά που καταβάλλονται στα μέλη του ΔΣ για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του ΔΣ βαρύνουν την εταιρεία εφόσον εγκριθούν από την τακτική γενική συνέλευση (άρθρο 24§2 Ν.2190/20) και για την καταβολή τους εκδίδεται απόδειξη δαπάνης. Αντίθετα εάν προέρχονται από τα κέρδη της ΑΕ δεν απαιτείται έκδοση απόδειξης δαπάνης και αρκεί η απόδειξη πληρωμής για την διαχειριστική τακτοποίηση.

❖ Τρόπος καταβολής των εξόδων κίνησης.

Τα έξοδα κίνησης πρέπει να καλύπτονται με παραστατικά στοιχεία του ΚΒΣ γιατί διαφορετικά θεωρούνται ως προσαύξηση του μισθού των δικαιούχων υπαλλήλων. Το προσωπικό για κάθε δαπάνη που πραγματοποιεί πρέπει να ζητά και να λαμβάνει τα αντίστοιχα φορολογικά στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να εκδίδονται είτε στο όνομα των υπαλλήλων είτε στο όνομα της επιχείρησης.

Στη συνέχεια αυτά παραδίδονται στην επιχείρηση η οποία πρέπει να εκδώσει απόδειξη δαπάνης σε κάθε δικαιούχο υπάλληλο το ποσό της οποίας θα αντιστοιχεί στα δικαιολογητικά που προσκομίστηκαν όταν τα δικαιολογητικά αυτά έχουν εκδοθεί στο όνομα του υπαλλήλου ή είναι ανώνυμες απόδειξης λιανικής πώλησης.

Αντίθετα όταν τα παραστατικά δαπανών έχουν εκδοθεί απ'ευθείας στο όνομα της επιχείρησης τότε αρκεί η έκδοση απόδειξης πληρωμής (σε βιβλία Γ' κατηγορίας) δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή τα έξοδα καταχωρούνται στα βιβλία από τα στοιχεία των τρίτων. Στην τελευταία περίπτωση όπου τα παραστατικά έχουν εκδοθεί στο όνομα της επιχείρησης θα συμπεριληφθούν στις συγκεντρωτικές καταστάσεις.

❖ Χορηγίες σε συνέδρια, εκδηλώσεις, εκδόσεις, αγώνες.

Το ερώτημα που τίθεται στις περιπτώσεις αυτές είναι αν πρόκειται για δωρεά προς τους οργανωτές των εκδηλώσεων, συνήθως μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα πρόσωπα ή αμοιβή έναντι των προσφερομένων υπηρεσιών προβολής και διαφήμισης. Όταν δεν συνομολογείται η δεν υποκρύπτεται καμιά υποχρέωση αντιπαροχής εκ μέρους του δεδομένου την οικονομική παροχή τότε πρόκειται για δωρεά (άρθρο 34).

Όταν όμως προσφέρονται υπηρεσίες προβολής και διαφήμισης προς τον χορηγό άμεσες ή έμμεσες τότε πρόκειται για παροχή υπηρεσίας και πρέπει να εκδοθεί τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών από το πρόσωπο το οποίο λαμβάνει την χορηγία.

Δηλαδή ο κανόνας είναι η χορηγία είναι πράξη που πραγματοποιείται έναντι συμφωνημένων και προκαθορισμένων άμεσων ή έμμεσων υπηρεσιών προβολής και διαφήμισης του χορηγού μέσω των εκδηλώσεων, συνέδριων, που οργανώνει το χορηγούμενο πρόσωπο. Υποχρέωση έκδοσης τιμολογίου παροχής υπηρεσιών έχει κάθε πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες, έστω κι αν επιδιώκει εν γένει μη κερδοσκοπικούς σκοπούς.

19 Aug 05 13:30

Ciospe

210 9962211

P-9

62050556000

ΔΟΠΙΣΤΗΡΙΚ.

Ασφαλιζόμενος :
 Σπύρος Ε.Π.Ε.
 ΑΓΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ 1
 GR-164 51 ΑΓΓΥΡΟΥΠΟΛΗ

Συνεργάτης : 01624
 ΗΙΓΡΑΛΙΖΙΩΝΗ ΕΓΓΙΣ Ε.Π.Ε.
 ΛΕΩΦ. ΣΤΥΓΓΡΟΥ 179
 GR-171 21 ΗΓΑΝΘΗΝΗ

ΑΦΗ/ΔΔΤ 095600666/ΔΟΥ ΦΛΕΞ ΛΕΒΕΝΟΥ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΡΑΞΗ

Διπλός ο πινακας ασφαλίστης συντικαθίσταται όπουδήποτε προηγούμενο και
 αποτελεί αναποσταστικό μέρος αυτού του ασφαλιστηρίου διμερούλου.

Κωδικός Πελάτη : ATE-10561198	Δριθ. Συμβολαίου : ATE-10340736
Ημ/νίο Ετ. Επετείου: 31/12	Δριθ. Προσθετης Πράξης : 001034585
Ετήσιο Ασφαλίστηρο : Ευρώ 133,26	

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ : ΑΠΟ 31/12/2004 (12ης μεσοπρόθρηνος)-
 έως 30/06/2005 (12ης μεσοπρόθρηνος).

ΣΙΛΕΥΝΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ : ΑΓΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ 1 & ΧΙΛΙΟΥ
 GR-164 51 ΑΓΓΥΡΟΥΠΟΛΗ

ΟΣΙΑ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΡΕ	: Για εμπατέκες βλόβες και	
ΕΤΑΙΡΙΑΣ	γάλικες αμύγδες κατά περιστατικό	Ευρώ 75.000,00
	επίπλο ορού Ευθυνής	Ευρώ 150.000,00

ΓΕΝΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΠΙΑ : ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ : Διαδοχες άσυν. καθοριζόντων στο σύμβολο

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ : Διαδοχες άσυν. καθερίζονται στο σύμβολο

ΑΙΓΑΙΟΛΙΣΤΗΡΑ	: Αιγαιολιστηρά 31/12/2004-30/06/2005	Ευρώ 65,58
Φ.Κ.Ε.: 108		Ευρώ 6,66
Χαρτόδαρμος		Ευρώ 1,76
		Ευρώ 75,00

ΤΟ ΗΛΑΡΝ ΕΧΕΙ ΘΕΣΗ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ ΔΑΠΟΧΕΣ ΥΠΕΡΕΓΓΙΩΝ:

Συνεχίζεται : Σελ. 2

GRGDROU

GENERALI HELLAS

ΑΝΤΙΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΗ ΑΓΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΑΕΓΑΙΟΛΙΣΤΗΡΑ - ΛΟΥΤΣΑ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΑΙΓΑΙΟ 101 000 012

19 Aug 05 13:28

Giospe

210 9963211

P. 7

ΠΕΛΤΗΣ: SPESSEAN EPE

А.Ф.М.: 095600666

ЕПАГРЕМА ΕΙΝΩ ή ΕΡΕΞ ΗΡΕΑΤΩΝ)

ДОЧЕКИВАНИЯ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΒΓΥΡΙΔΕΩΣ Ε.Θ. ΔΥΠΡΟΥ

пом: аргумент

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΕΚΝ/ΠΑ ΣΤΟ
ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΟΥΓΓΕΙΟΥ SELF-SERVICE.
ΕΛΛΑΣΤΟΥΔΙΩΝΕΡΩΝ).

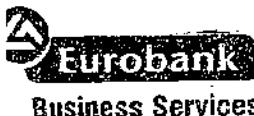
Dr. 67070552022

GALLERIE

ΑΣΙΑ	ΕΛΛΑΣ	ΕΥΝΟΙΑ
ΣΠΟΡΑΔΙΚΑ ΝΗΣΙΑ	ΕΛΛΑΣ	7.0.00
ΣΠΟΡΑΔΙΚΑ ΝΗΣΙΑ	ΕΛΛΑΣ	33.30
ΣΠΟΡΑΔΙΚΑ ΝΗΣΙΑ	ΕΛΛΑΣ	33.30

EFG Business Services A.E.
EFG A.E. Κογκόνια Εισηγητής
Μισθωτής σε Συμβασιακών Υπηρεσ-
τικών Τ.Θ. 10, 11F 42 Αθηνών
Τηλ.: 210 866500 - Fax: 210 866500
A.D.M.: 095730713 - D.O.Y. CAEE AΩΗ
ΑΡΚΑΔΙΑ: +30210/200042

φυλάργυρο (Υπερβασία)				ΤΥΠΟΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ			
8639				ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΗΜΕΡΑ 15-7-05 ΩΡΑ 11:30			
ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΕΛΛΑΣ				ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΕΛΛΑΣ			
SPESSEN ΕΠΕ Αργυρουπόλεως 1 & Κύπρου				SPESSEN ΕΠΕ Αργυρουπόλεως 1 & Κύπρου			
-164 51 Αργυρουπόλειη 210 99 63 210 FAX: ΕΔΙΚΕΠΟΜΗ ΤΑΦΑΣΚ.ΕΜΠΟΡ. ΕΤΟΙΜΩΝ ΦΑΓΗΤΩΝ Α.Ε.Μ. 095600666 ΔΩΣΗ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΕ ΤΑΦΑΣΚΟΥ ΛΙΑΝΟΥ				-164 51 Αργυρουπόλειη ΤΟΧΙΚΟ ΠΟΡΤΟΝΙ ΤΖΙΦΑΙΩΝ 8-10 ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΧΟΛΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ			
				ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΑ 15-7-05			
ΑΡΙΘΜΗΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Η.Η.	ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗ	ΟΠΗ ΜΗΜΑΤΩΝ	ΣΥΝ. ΗΜΑΤΙΑ ΠΡΟ ΕΠΙΛ.	ΚΑΒΑΡΗ ΑΞΙΑ ΖΥΓΩ	
01-00-0000	συργ/ον Must/ore Standard Temp.	ΣΤΟΙΧΙΑ	13,00	5,00 0,00	65,00	65,00 1	
	<i>40gr / 110gr</i>						
	<i>Sx 61.03 03.00.00=</i>						
ΥΔΑΙΟΤΗΤΑ		ΣΚΑΦΗΝΗΣΗ ΚΑΙ ΗΛΙΑΣ		ΣΥΝΟΨΗ ΑΞΙΩΝ		ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΖΥΓΩΝ	
0,00		65,00	19,00	12,35	77,35	ΚΑΒΑΡΗ ΑΞΙΑ ΖΥΓΩΝ	
77,35						65,00	12,35
Αρ. ΕΠΙΛΕΞΙΑ : 003340 Αντικείμενο Διεύθυνσης : ΙΩΑΝΝΙΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ				ΣΥΝΔΑΣΗ EUR		77,35	
FCE4C345320DC3ACC443E5D3B6E6E47C11D46C21 01.04 00008756				ΕΦΕΔΡΑ		0567181130 EX16300291 ΤΑΦΑΣΚΟΥ	

ΑΤΤΙΚΗ ΟΔΟΣ Α.Ε.
ΑΝΩΓΕΙΑΝΗ ΕΛΑΡΙΑ ΠΑΡΑΞΟΡΗΜΗΣ
Ε.Λ.Β. 2,1 ΓΡ. Λ.Π.Α.Τ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΤΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ
ΒΕΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΗ ΑΤΤΙΚΗΣ ΟΔΟΣ
15002 ΠΑΤΡΙΚΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΑΙΓΑΙΟΝ ΩΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ ΑΙΓΑΙΟΝ ΩΣ
ΑΡ.Π.Δ.Ε.: 257117048136743 102

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΔΙΕΛΕΥΣΕΩΝ

FRIENDLY PASS
Από 01/07/2005 έως 31/7/2005

Αριθμός Λογαριασμού	100021	ΣΦΕΣΣΕΝ Ε/Π.Ε.
Ημέρα έκδοσης	31/7/2005	ΑΓΓΛΟΥΠΟΛΕΣ 16 ΚΥΠΡΟΥ
Κωδικός Πιστώτη	10810920	
ΑΦΜ	095600666	16651 ΕΛΛΑΣ
ΔΟΥ	ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΑΓΓΛΟΥΠΟΛΗ - ΑΘΗΝΑ
Επάγγελμα	ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	

1.729

Δχ 640005022

ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

(39,32€)

ΔΙΕΛΕΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	123,94€
ΕΚΠΤΩΣΗ ΔΙΕΛΕΥΣΕΩΝ	(26,15€)
ΔΙΕΛΕΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΤΩΣΗΝ	95,79€
ΠΙΣΤΑ ΤΕΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	2,97€
ΧΡΕΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	98,76€
ΦΠΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	18,78€
ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	117,54€
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	(100,00€)
ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	€

ΝΕΟ ΠΩΣΤΩΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ

(21,73 €)

Σημείωση: Η σειρά σε παραθύρη περιορίζεται σε 2 πασα χωρίς παρενθήσιμη αφορμή για μεταφορές.
Ο λιανικισμός, αυτές αποτελούν επίσημη περιορίζουμενη λύγαρη δαπάνης, αναμένεται με το οριζόμενο στην Βιβλίο Φ.Κ.Τ. των προθυμ. 12 παρ 16β' - παρ 2 και 13 παρ 4 του ΚΕΣ (n.ο. 186/92) [Αλέξανδρος Υπουργός των Οικονομικών Αρ. Πρατ. : 1037084/285/0015/29-4-2004]

N° 48869

NIKOS K. ZANNIS

**ΤΑΞΙΔΙΟΣ ΕΥΠΗΓΡΗΣΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΝΤΩΝ
ΓΡΑ ΚΑΥΣΙΜΑ - ΠΛΑΥΤΗΡΙΑ - ΛΙΔΩΝΗΡΙΑ
Λ. ΚΗΦΙΣΟΥ & Δ. ΟΡΑΖΙΝΗΣ 2
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ ΤΗΑ: 210 57.11.131
Α.Φ.Μ.: 0272-19550 - Α.Ο.Υ.: B. ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ**

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΗ

卷之三

Reprinté le 29-6-2005

ΔΕΑΤΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ - ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ

Հայոց գովածքները՝ Session One

Female Great horned owl by Amy Goldsmith

Acrylamide + H₂O₂ *Acrylamide*

Digitized by srujanika@gmail.com

ПРЕДІМНА ФОТОГРАФІЯ

ΑΞΙΑ ΠΛΟΥΤΑΦΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Αναγνώριση Απόρριψη Δαπανών

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις αναγνώρισης επιχειρηματικής δαπάνης:

Σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους, οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση μιας επιχειρηματικής δαπάνης, είναι οι παρακάτω, που πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά:

α. Η δαπάνη να είναι πραγματική και όχι εικονική ή πλασματική π.χ. η διπλή καταχώρηση μιας δαπάνης δεν είναι κατά το ½ πραγματική ή η καταχώρηση στα βιβλία μιας δαπάνης που δεν πραγματοποιήθηκε, δεν είναι πραγματική στο σύνολό της.

β. Η δαπάνη να είναι παραγωγική δηλαδή να αφορά την επιχείρηση και όχι τον επιχειρηματία, να συμβάλει στην απόκτηση φορολογούμενου εισοδήματος, χωρίς να εξετάζεται αν κατά τη χρήση που πραγματοποιήθηκε συνέβαλε ή όχι στην απόκτηση τέτοιου εισοδήματος, π.χ. έξοδα διαφήμισης που θα αποδώσουν μελλοντικά, έξοδα ταξιδιού του επιχειρηματία για αγορές από το εξωτερικό που τελικά δεν πραγματοποιήθηκαν, γιατί κρίθηκαν ασύμφορες. Αντίθετα δαπάνη για δεξίωση, με την ευκαιρία γάμου του επιχειρηματία, δεν είναι παραγωγική, γιατί δεν συμβάλλει στην απόκτηση φορολογητέου εισοδήματος, αλλά στην ικανοποίηση προσωπικών αναγκών, επιδιώξεων ή κοινωνικών υποχρεώσεων.

γ. Η δαπάνη να προβλέπεται από διάταξη νόμου. Οι διατάξεις του ν.2238/94(άρθρο 31) κατονομάζει τις κατηγορίες των δαπανών που αναγνωρίζονται και αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα που υπόκεινται σε φορολογία.

δ. Η δαπάνη να είναι βέβαιη, δεδουλευμένη και εκκαθαρισμένη. Δηλαδή να μην είναι αμφισβητούμενη, να αναφέρεται στα χρονικά δρια της διαχειριστικής περιόδου και να είναι πιστοκά καθορισμένη.

ε. Η δαπάνη να έχει σαν σκοπό την απόκτηση εισοδήματος και όχι την απόκτηση κεφαλαίου.

στ. Η δαπάνη να συμβάλει στην απόκτηση φορολογητέου εισοδήματος και όχι απαλλασσόμενου (π.χ. δαπάνες για έσοδα από τόκους τραπεζών δεν αναγνωρίζονται, επειδή οι τόκοι αυτοί δεν αποτελούν φορολογητέο εισόδημα) ή εισοδήματος που φορολογείται με ειδικό τρόπο (π.χ. δαπάνες εκμετάλλευσης πλοίου που τα έσοδά του φορολογούνται με ειδικό τρόπο)

- ζ. Η πραγματοποίηση της δαπάνης να προκύπτει από έγγραφα δικαιολογητικά (π.χ. τιμολόγιο, αποδείξεις κ.λ.π.)
η. Η δαπάνη να έχει καταχωρηθεί στα βιβλία με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία ή υπολογιστικά (π.χ. αποσβέσεις).

Δαπάνες Γενικές Αρχές:

1. Οι εκπτώσεις αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα της που λαμβάνουν χώρα.
2. Εκπτώσεις για προηγούμενης χρήσης. Αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων.
3. Φορολογική εγγραφή που αφορά δαπάνη προηγούμενου έτους.
4. Μη βέβαιες και μη εκκαθαρισμένες δαπάνες δεν εκπίπτονται.
5. Για να εκπέσει δαπάνη πρέπει να είναι βέβαιη, δεδουλευμένη, εκκαθαρισμένη και να καλύπτεται από δικαιολογητικό στοιχείο. Δεν είναι δυνατόν να αναγνωριστεί με τη μορφή πρόβλεψης πριν την πραγματοποίηση της.
6. Για να αναγνωριστεί δαπάνη πρέπει να είναι εκκαθαρισμένη και δεν απαιτείται ως αναγκαία προϋπόθεση και η καταβολή αυτής στην υπόλογη χρήση.
7. Ο έλεγχος πρέπει να κρίνει την παραγωγικότητα μιας δαπάνης και αν αυτή καλύπτεται από νόμιμα δικαιολογητικά στοιχεία.
8. Διαφορά μισθού υπαλλήλου αφαιρείται από τα ακαθάριστα ες οδα στη χρήση που θεωρείται βεβαία και εκκαθαρισμένη, έστω και αν αφορά διαφορά για παρελθόντα έτη.
9. Γενικό έξοδο διαχείρισης θεωρείται η δαπάνη που μπορεί να συμβάλλει στην απόκτηση εισοδήματος. Αναγνωρίζεται αμοιβή που καταβάλλεται σε αλλοδαπούς ελεγκτές.
10. Λογιστικά μη ορθή εγγραφή δαπανών δεν συνεπάγεται και μη αναγνώριση της.
11. Ως ακαθάριστα έσοδα λαμβάνονται υπόψη τα ποσά που πράγματι μια επιχείρηση απαίτησε από τους πελάτες της και όχι τα ποσά που θα μπορούσε να συμφωνήσει. Το ίδιο ισχύει αναλόγως και ως προς τις δαπάνες αγοράς πρώτων και λοιπών υλών, όπου εκπεστέο ποσό δαπάνης θεωρείται το πράγματι καταβληθέν από την επιχείρηση.
12. Δεν επιτρέπεται στη φορολογική αρχή και στα διοικητικά δικαστήρια να ελέγχουν τη σκοπιμότητα των δαπανών.
13. Απόρριψη μέρους τόκων ως δαπάνη, με την αιτιολογία ότι το επιτόκιο ήταν υπερβολικό, δεν επιτρέπεται, δεδομένου ότι η

φορολογική αρχή δεν δικαιούται να ελέγχει το προσήκον μέτρο της δαπάνης.

14. Μη αναγνώριση δαπάνης συνολικά ή εν μέρει. Όταν η φορολογική αρχή με συγκεκριμένα στοιχεία αποδεικνύει, ότι η δαπάνη δεν πραγματοποιήθηκε ή δεν είναι παραγωγική όλη ή εν μέρει.

15. Ωφέλεια από προεξόφληση τίτλων θεωρείται ως έσοδο της χρήσης που λήγουν οι τίτλοι της χρήσης που προεξοφλούνται.

Γενικοί κανόνες για δαπάνες που αναγνωρίζονται ή που δεν αναγνωρίζονται φορολογικά-παραγωγικές δαπάνες:

Για να εκπέσει μια δαπάνης ως φορολογικά αναγνωρίσιμη από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, θα πρέπει η δαπάνη αυτή να είναι όχι μόνο παραγωγική, αλλά να έχει εκδοθεί και το νόμιμο στοιχείο που προβλέπει ο Κ.Β.Σ. Για να απορρίψει ο φορολογικός ελεγκτής μια δαπάνη ως λογιστική διαφορά με το αιτιολογικό ότι δεν έχει εκδοθεί το νόμιμο στοιχείο του Κ.Β.Σ., θα πρέπει συγχρόνως να αναφέρει στην έκθεση και ποια είναι τα νόμιμα φορολογικά στοιχεία που θα έπρεπε να εκδόσει, αλλιώς η δαπάνη αυτή δεν απορρίπτεται και γίνεται φορολογικά αποδεκτή από τα φορολογικά δικαστήρια.

2. Όταν κάποιος εταίρος εισφέρει αγαθά αντί μετρητά για συμμετοχή του στο κεφάλαιο της εταιρίας, τότε για την εισφορά αυτή δεν εκδίδεται κανένα στοιχείο και ούτε θεωρείται η εισφορά αυτή ως πώληση ή ως δαπάνη.

3. Όταν είναι πραγματική η δαπάνη, αλλά το τιμολόγιο όμως εκδόθηκε από άλλη επιχείρηση, τότε δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση, διότι το φορολογικό στοιχείο θεωρείται ως εικονικό και διότι δεν έγινε πραγματική συναλλαγή με την επιχείρηση που εξέδωσε το φορολογικό στοιχείο, αρκεί μόνο να υπάρχει η σχετική απόδειξη για την εικονική αυτή συναλλαγή.

4. Το τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών για να αποτελεί το νόμιμο δικαιολογητικό στοιχείο και να εκπέσει η σχετική δαπάνη, θα πρέπει να περιλαμβάνει εκτός των άλλων και επαρκή προσδιορισμό των υπηρεσιών που έχουν παρασχεθεί και για ποιες πωλήσεις ή συναλλαγές αφορούν, χωρίς να είναι απαραίτητο να γράφονται και οι αριθμοί των τιμολογίων πώλησης. Απορρίπτεται δηλαδή ως φορολογικά μη αγνωρίσιμη η δαπάνη από το φορολογικό ελεγκτή, όταν στο αντίστοιχο Τ.Π.Υ. δεν γράφεται επαρκής προσδιορισμός των υπηρεσιών που παράσχονται αλλά ένας γενικός και αόριστος προσδιορισμός, με

το αιτιολογικό ότι δεν μπορεί να διαπιστωθεί η συμβολή της δαπάνης αυτής στην αύξηση των εσόδων της επιχείρησης αλλά ούτε και το ύψος της δαπάνης αυτής. Όταν όμως πρόκειται για πολλαπλές συναφείς υπηρεσίες, τότε δεν χρειάζεται να γράφεται στο Τ.Π.Υ. επαρκής προσδιορισμός των υπηρεσιών που παράσχονται, αλλά θα πρέπει όμως στις περιπτώσεις αυτές, να αναγράφεται στο Τ.Π.Υ. και η σχετική σύμβαση. Δεν απορρίπτεται η δαπάνη ως φορολογικά μη αναγνωρίσιμη με το αιτιολογικό ότι δεν εκδόθηκε και η σχετική φορτωτική, αρκεί όπως προαναφέρεται να υπάρχει στο Τ.Π.Υ. επαρκής προσδιορισμός των υπηρεσιών που έχουν παρασχεθεί.

5. Τα έξοδα, που καταβάλλονται για αποκατάσταση της ζημίας σε αυτοκίνητα της επιχείρησης, καταχωρούνται στα βιβλία της επιχείρησης με τις φωτοτυπίες των αντιστοίχων φορολογικών στοιχείων, ενώ τα πρωτότυπα δίνονται στην ασφαλιστική εταιρία για να εισπραχθεί έτσι η σχετική αποζημίωση, η οποία αποζημίωση είναι έσοδο για την επιχείρηση. Τα έξοδα αυτά παρόλο που είναι σε φωτοτυπία συμπεριλαμβάνονται στις συγκεντρωτικές καταστάσεις των προμηθευτών.

6. Ως νόμιμα δικαιολογητικά για δαπάνες που καταβάλλονται στο εξωτερικό, θεωρούνται τα στοιχεία εκείνα που εκδίδονται στο κράτος του εξωτερικού (φυσικά ευρωποιημένα με την επίσημη τιμή που έχει το συνάλλαγμα την ημέρα της συναλλαγής) επισυναπτόμενα σε μία απόδειξη δαπάνης του άρθρου 15 του Κ.Β.Σ. Δηλαδή, τα στοιχεία για αγορές και δαπάνες από το εξωτερικό γίνονται αποδεκτά χωρίς να μεταφραστούν στην ελληνική γλωσσα, αρει μόνον καταχωρούνται μετατρεπόμενα σε αξία ευρώ με την επίσημη τιμή του συναλλάγματος κατά την ημέρα της συναλλαγής. Έτσι με τα στοιχεία αυτά δικαιολογούνται οι αντίστοιχες δαπάνες ως φορολογικά αναγνωρίσιμες, εφόσον φυσικά αποδεικνύεται ότι είναι παραγωγικές. Για να απορριφτεί η φυσικά αποδεικνύεται ότι είναι παραγωγικές. Για να αποδείξει με δαπάνη, θα πρέπει ο φορολογικός ελεγκτής να αποδείξει με συγκεκριμένα στοιχεία ότι η συγκεκριμένη δαπάνη δεν είναι παραγωγική.

7. Οι δαπάνες που αφορούν υποκατάστημα στο εξωτερικό και γίνονται από το κεντρικό που βρίσκεται στην Ελλάδα, αναγνωρίζονται φορολογικά ως παραγωγικές δαπάνες, αφού συμβάλλουν στην αύξηση του εισοδήματος της επιχείρησης αυτής που φορολογείται στην Ελλάδα.

8. Όταν πωλούνται μετοχές που είναι εισαγόμενες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, τότε ως έσοδο θεωρείται για την επιχείρηση που πουλάει τις μετοχές, το καθαρό ποσό που

απομένει μετά την αφαίρεση πρώτα του φόρου 3%. Αυτό σημαίνει ότι ο φόρος 3% δεν καταχωρείται στα βιβλία της επιχείρησης και κατά συνέπεια δεν εκπίπτει ως έξοδο από τα ακαθάριστα έσοδά της.

Ποιες δαπάνες αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

Το άρθρο 31 του ν. 2238/1994 απαριθμεί τις δαπάνες που εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα και τις προϋπόθεσης που απαιτούνται για την αναγνώριση αυτών.

Στη συνέχεια παραθέτουμε επιγραμματικά τις κατηγορίες των δαπανών αυτών.

1. Γενικά έξοδα διαχείρισης:

Ως έξοδα διαχείρισης θεωρούνται γενικά όλες οι παραγωγικές δαπάνες που κρίνονται απαραίτητες από τη διοίκηση της επιχείρησης για την επίτευξη του επιχειρηματικού σκοπού, την ανάπτυξη των εργασιών, την βελτίωση της θέσης της επιχείρησης στην αγορά στιγμαία ή μακροπρόθεσμα, εν γένει δηλαδή όλες εκείνες οι δαπάνες, οι οποίες θα δημιουργήσουν συνθήκες κέρδους, όχι κατ'ανάγκη άμεσα.

Ο φορολογικός νόμος δεν περιγράφει ποια είναι τα έξοδα αυτά, απλώς αναφέρει ότι στα έξοδα διαχείρισης περιλαμβάνονται και:

- α. Έξοδα μισθοδοσίας.
- β. Μισθοί εταίρων ΕΠΕ.
- γ. Λοιπές αμοιβές προσωπικού.
- δ. Εργοδοτικές εισφορές.
- ε. Τεκμαρτό ενοίκιο ακινήτων.

στ. Δωρεές χρηματικών ποσών προς το Δημόσιο, Ο.Τ.Α.,
Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Νοσοκομεία, Ταμείο Αρχαιολογικών
Πόρων.

ζ. Δωρεές κινητών μνημείων.
η. Χρηματικά ποσά σε κοινωφελή ιδρύματα κ.λ.π.
θ. Δωρεές σε πρόσωπα που επιδιώκουν πολιτιστικούς
σκοπούς.

- ι. Δωρεές σε αθλητικά σωματεία.
- ια. Ασφάλιστρα για ομαδική ασφάλεια ζωής προσωπικού.
- ιβ. Δαπάνες για συντήρηση και επισκευή των επαγγελματικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και αυτοκινήτων οχημάτων.

ιγ. Αξία εμπορεύσιμων αγαθών, πρώτων και βοηθητικών υλών.

ιδ. Τόκοι δανείων ή πιστώσεων δεδουλευμένοι.

ιε. Φόροι, τέλη και δικαιώματα που βαρύνουν την επιχείρηση.

ιστ. Αποσβέσεις εγκαταστάσεων, μηχανημάτων, φθαρτών υλικών και γενικά κινητής ή ακινήτου περιουσίας.

ιζ. Αποσβέσεις δικτύου σύνδεσης.

ιη. Μαθηματικά αποθέματα ασφαλιστικών εταιριών.

ιθ. Ζημιά από φθορά, απώλεια ή υποτίμηση κεφαλαίου.

ιι. Απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.

ικ. Δικαιώματα ή αποζημιώσεις για χρήση ευρεσιτεχνιών, σημάτων, σχεδίων, βιομηχανικών μεθόδων, τεχνικής βοήθειας (know How).

κ. Δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.

κ. Απόσβεση εξόδων πρώτης εγκατάστασης και απόκτησης ακινήτων.

κα. Δαπάνες επισκευής και συντήρησης μισθωμένων ακινήτων.

κβ. Απόσβεση δαπανών βελτίωσης και προσθηκών σε μισθωμένα ακίνητα.

κγ. Ποσά διαφημίσεων που βαρύνουν την επιχείρηση.

κδ. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

κε. Μισθώματα από συμβάσεις σε εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Τα έξοδα από άποψη φορολογική

Από φορολογική άποψη αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως ορισμένα μόνο από τα λογιστικά έξοδα. Για να αναγνωριστεί ένα έξοδο από φορολογική άποψη πρέπει να συγκεντρώνει τις ακόλουθες προϋπόθεσης:

(α) Να είναι μεταξύ εκείνων που αναφέρονται περιοριστικά στο νόμο (άρθρο 35 ν.δ. 3323/1955)

(β) Να αφορά την επιχείρηση και όχι τον επιχειρηματία.

Το έξοδο πρέπει να πραγματοποιείται για το συμφέρον της επιχείρησης και όχι για το πρόσωπο του επιχειρηματία (π.χ. δεν αναγνωρίζονται τα νοσήλεια που αφορούν το πρόσωπο ή την οικογένεια του επιχειρηματία, ενώ αναγνωρίζονται οι εργοδοτικές

εισφορές που καταβάλλει η επιχείρηση στους ασφαλιστικούς οργανισμούς για το προσωπικό της).

(γ) Να αφορά το εισόδημα και όχι το κεφάλαιο της επιχειρήσεως.

Αναγνωρίζονται λ.χ. για έκπτωση τα έξοδα συντηρήσεως του μηχανήματος, ενώ τα ποσά που καταβάλλονται για την απόκτηση του μηχανήματος θεωρούνται δαπάνες κεφαλαίου και αποσβένονται τμηματικά.

(δ) Να αναγράφει στα λογιστικά βιβλία της επιχειρήσεως.

Κατά το άρθρο 35 του ν.δ. 3323/1955 αναγνωρίζονται για έκπτωση μόνο τα έξοδα που αναγράφονται στα, θεωρημένα από την Εφορία, βιβλία που τηρεί η επιχείρηση.

(ε) Να στηρίζεται σε νόμιμα δικαιολογητικά.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 § 2 του Κ.Φ.Σ. (π.δ. 99/1977) «πάσα εγγραφή εις τα βιβλία αφορώσα συναλλαγή ή την ετέρα πράξιν του υπόχρεου δέον να δικαιολογείται δια των στοιχείων αποδεικνυόντων ταύτη».

Τα έξοδα που δεν καλύπτονται με νομότυπα δικαιολογητικά δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση και συνιστούν λογιστικές διαφορές που προστίθενται στα λογιστικά κέρδη της χρήσεως. Η παράλειψη εκδόσεως των νομίμων αποδεικτικών στοιχείων δε συνιστά λόγο ανεπάρκειας ή ανακρίβειας των βιβλίων και στοιχείων και συνεπώς δεν οδηγεί σε απορριψη των βιβλίων (άρθρο 43 § 2 του π.δ. 99/1977).

Εξαίρεση της σχολιαζόμενης προϋποθέσεως αποτελούν τα μικροέξοδα και οι μικροδωρεές, τα οποία αναγνωρίζονται και χωρίς δικαιολογητικά.

(στ) Να αφορά τη χρήση από τα έσοδα της οποίας πρόκειται να εκπέσει.

Η έκπτωση των εξόδων πρέπει να γίνεται από τα ακαθάριστα έσοδα στην παραγωγή των οποίων συνέβαλαν. Δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση έξοδα που σχετίζονται με έσοδα προγενέστερης ή μεταγενέστερης χρήσεως.

Τα έξοδα εκπίπτουν από τα έσοδα της χρήσεως μέσα στην οποία κατέστησαν δουλεμένα, ανεξάρτητα αν καταβλήθηκαν ή οφείλονται. Άλλα για να εκπέσει ένα έξοδο από τα ακαθάριστα έσοδα, πρέπει το ποσό αυτού να είναι οριστικό και εκκαθαρισμένο, δηλαδή να μην τελεί υπό αίρεση ή προθεσμία. Το έξοδο εκπίπτει από τα έσοδα της χρήσεως στην οποία κατέστη οριστικό και εκκαθαρισμένο, έστω κι αν πρόκειται για έξοδο προγενέστερης χρήσεως.

Κατ' εξαίρεση της αρχής αυτής, οι φόροι εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσεως στην οποία βεβαιώθηκαν ή καταβλήθηκαν.

(ζ) Να συμβάλλει στην παραγωγή του εισοδήματος.

Το έξοδο πρέπει να συμβάλλει, άμεσα ή έμμεσα, στη διατήρηση της επιχειρήσεως ή στη δημιουργία εισοδήματος. Έτσι, κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικράτειας, αναγνωρίζονται για έκπτωση τα έξοδα εκείνα που, ενόψει του σκοπού για τον οποίο πραγματοποιούνται, συμβάλλουν στη διεύρυνση των εργασιών και στην αύξηση του εισοδήματος της επιχειρήσεως. Αν τα έξοδα δεν είναι παραγωγικά αλλά καταβάλλονται από ελευθεριότητα, δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

Η παραγωγικότητα του εξόδου πρέπει να προκύπτει από τα δικαιολογητικά της σχετικής λογιστικής εγγραφής. Αν αυτό δε συμβαίνει, η φορολογούσα Αρχή δεν υποχρεούται να αποδείξει το άσχετο του εξόδου προς τη δραστηριότητα της επιχειρήσεως.

Παραγωγικά δεν είναι μόνο τα έξοδα που καταβάλλονται για εκτέλεση νόμιμης ή συμβατικής υποχρεώσεως, αλλά και τα έξοδα που καταβάλλονται οικειοθελώς, εφόσον συμβάλλουν στην απόδοση της επιχειρήσεως και στη δημιουργία κέρδους.

(η) Να εναρμονίζεται με το είδος και το μέγεθος της επιχειρήσεως.

Το έξοδο πρέπει να βρίσκεται σε αρμονική σχέση με το είδος της επιχειρήσεως καθώς και το μέγεθος και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτή λειτουργεί. Ο φορολογικός νομοθέτης δεν αναγνωρίζει τα πλαστά και εικονικά έξοδα, τα οποία περιορίζουν το φορολογητέο εισόδημα. Την πλαστότητα και εικονικότητα των εξόδων οφείλει να αποδείξει ο φορολογικός ελεγκτής.

(θ) Να αναλογεί στα έσοδα που υπόκεινται σε φορολογία.

Τα έξοδα που αναλογούν στα έσοδα που απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος ή που φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως. Τα έξοδα αυτά προσδιορίζονται κατά προσέγγιση σε συγκεκριμένο ποσό, ανάλογα με τη φύση των αφορολόγητων εσόδων και τις λειτουργίας της επιχειρήσεως. Αν αυτό δεν καθίσταται εφικτό, προσδιορίζονται με τον επιμερισμό των κοινών εξόδων κατ'αναλογία των εσόδων που φορολογούνται και εκείνων που απαλλάσσονται από το φόρο.

Προϋποθέσεις αναγνώρισης δαπανών με βάση τα δικαιολογητικά στοιχεία.

1. Για να αναγνωριστεί η δαπάνη, το τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών πρέπει να περιλαμβάνει επαρκή προσδιορισμό των παρασχεθείσων υπηρεσιών.
  - α. Δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση δαπάνες με Τ.Π.Υ. με γενική αιτιολογία (προώθηση – διαμεσολάβηση σε πωλήσεις αγαθών).
2. Στο Τ.Π.Υ. πρέπει να υπάρχει επαρκής προσδιορισμός των παρασχεθείσων υπηρεσιών. Για να αναγνωριστούν προμήθειες πρέπει να αναγράφεται στο Τ.Π.Υ. σε ποιες πωλήσεις αναφέρονται ή ποιες συναλλαγές αφορούν.
3. Τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών με αόριστη και ασαφή περιγραφή των προσφερομένων υπηρεσιών οδηγεί σε απόρριψη την συγκεκριμένη δαπάνη.
4. Μη αναγνώριση δαπάνης, γιατί στο τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών δεν αναγραφόταν πλήρης εξειδίκευση προσφερομένων υπηρεσιών καθώς και ο τρόπος πραγματοποίησης τους.
5. Για να εκπέσουν δαπάνες που αναφέρονται σε τιμολόγια, πρέπει να περιλαμβάνουν επαρκή προσδιορισμό των παρασχεθείσων υπηρεσιών (Σ.Σ. Όταν πρόκειται για πολλαπλές συναφείς υπηρεσίες, μπορεί να γίνεται παραπομπή σε σύμβαση).
6. Για να εκπέσει μια δαπάνη δεν αρκεί αυτή να είναι παραγωγική, αλλά πρέπει να καλύπτεται και από δικαιολογητικά στοιχεία.
7. Τα ξενόγλωσσα στοιχεία που λαμβάνονται από επιχειρήσεις του εξωτερικού, είτε σε εισαγωγές αγαθών, είτε σε δαπάνες που γίνονται στο εξωτερικό (τουριστικά γραφεία, αυτοκινητιστές κ.λ.π.), καταχωρούνται στα βιβλία χωρίς προηγούμενη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα, η δε μετατροπή του ξένου νομίσματος σε δραχμές θα γίνεται με την επίσημη τιμή του νομίσματος κατά την ημέρα της συναλλαγής. Πιθανή βέβαια εκ των υστέρων καταβολή παρακολουθείται μέσω του λογαριασμού των συναλλαγματικών διαφορών.
8. Ξενόγλωσσα στοιχεία δαπανών. Πρέπει να εξετάζεται, εάν προκύπτει η αιτία της δαπάνης και η παραγωγικότητας της.

9. Για να αναγνωριστούν δαπάνες στο εξωτερικό αρκούν τα στοιχεία που εκδίδονται στην αλλοδαπή. Έξοδα μεταθέσεως ξένων, τα οποία χρεώθηκαν από αλλοδαπή επιχείρηση με χρεωστικό σημείωμα.

10. Δεν αναγνωρίζονται έξοδα διοικήσεως που προσφέρονται από τρίτη εταιρεία, εάν δεν αναγράφονται αναλυτικά οι προσφερόμενες υπηρεσίες και ο τρόπος τιμολόγησης μιας έκαστης.

11. Κόμιστρα εκπίπτονται, όταν εκδίδεται φορτωτική, μόνο με το τρίτο αντίγραφο, όπως προβλέπουν οι διατάξεις του Κ.Β.Σ.

12. Το πρωτόκολλο καταστροφής αγαθών είναι νόμιμο αποδεικτικό στοιχείο.

13. Το πρωτόκολλο καταστροφής αγαθών είναι νόμιμο δικαιολογητικό στοιχείο για την απόδειξη της καταστροφής τους.

Προϋποθέσεις και δικαιολογητικά για αναγνώριση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων των επιχειρήσεων (βάσει του ν. 3091/2002)

Θα πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά οι ακόλουθοι όροι και προϋποθέσεις:

α) Η απαίτηση να συνδέεται με τη δραστηριότητα της επιχείρησης και να είναι πράγματι επισφαλής και ανεπίδεκτη είσπραξης. Η επισφαλείς και το ανεπίδεκτο της είσπραξης, ως θέμα πραγματικό, κρίνεται από την αρμόδια φορολογούσα αρχή και σε περίπτωση αμφισβήτησης από τα διοικητικά δικαστήρια.

β) Το βάρος της απόδειξης για την απώλεια της συγκεκριμένης απαίτησης φλέγει η επιχείρηση προσκομίζοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Μεταξύ των δικαιολογητικών περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα:

1) Επίσημες οικονομικές καταστάσεις της οφειλέτιδας εταιρείας από τις οποίες να προκύπτει η μη υγιής θέση αυτής.

2) Τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου με την οποία να υποχρεώνεται ο οφειλέτης σε εξόφληση.

3) Πιστοποιητικό υποθηκοφυλακείου από το οποίο να προκύπτει, κατά περίπτωση, η μη ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή τα υπάρχοντα τοιαύτα με τα τυχόν βάρη τους.

γ) Η απόσβεση να γίνεται με οριστική εγγραφή.

δ) Η απόσβεση να γίνεται για κάθε ένα οφειλέτη χωριστά.

Ειδικές περιπτώσεις αναγνώρισης ή απόρριψης δαπανών.

1. Ασφάλιση ζωής μελών Δ.Σ. Α.Ε..

Σε περίπτωση κατά την οποία στο ομαδικό ασφαλιστήριο ζωής για το προσωπικό ανώνυμης εταιρίας συμπεριλαμβάνονται και μέλη του Δ.Σ. δεν εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, καθόσον τα μέλη του Δ.Σ. δεν περιλαμβάνονται στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό, αλλά θεωρούνται εντολοδόχοι της ανώνυμης εταιρίας.

Αντίθετα, όταν εργατοϋπάλληλοι που συμπεριλαμβάνονται σε ομαδικό ασφαλιστήριο, στη συνέχεια αποκτήσουν και την ιδιότητα του μέλους του Δ.Σ., τα ασφάλιστρα που αφορούν τα πρόσωπα αυτά θα εξακολουθήσουν να αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της ανώνυμης εταιρίας.

2. Αυτοτέλεια των χρήσεων. Μη αναγνώριση δαπάνης που αναφέρεται σε άλλη χρήση.

Στη φορολογία εισοδήματος ισχύει η βασική αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, γι'αυτό δεν αναγνωρίζονται δαπάνες που αφορούν προηγούμενες ή επόμενες διαχειριστικές χρήσεις, έστω και αν καλύπτονται από δικαιολογητικά.

Οι δαπάνες κατά κανόνα αναγνωρίζονται στη χρήση στην οποία καθίστανται δεδουλευμένες και εκκαθαρισμένες, ανεξάρτητα αν έχουν εξοφληθεί ή οφείλονται.

Εξαίρεση αποτελούν και εκπίπτονται στον χρόνο καταβολής οι δαπάνες:

- ασφάλιστρα ομαδικής ασφάλισης ζωής προσωπικού
- φόροι, τέλη και δικαιώματα που βαρύνουν την επιχείρηση
- δικαιώματα ή αποζημιώσεις για χρησιμοποίηση τεχνικής βιοήθειας, σημάτων, σχεδίων κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Έννοια του κύρους των βιβλίων

Κύρος και αποδεικτική δύναμη βιβλίων και στοιχείων

Άρθρο 30 Κ.Β.Σ. Διατάξεις.

1. Με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στις επόμενες παραγράφους του άρθρου αυτού το κύρος και η αξιοπιστία των βιβλίων και στοιχείων του κώδικα αυτού δε θίγεται από τη διαπίστωση παρατυπιών ή παραλείψεων σ' αυτά και ο προϊστάμενος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. υποχρεούται να αναγνωρίζει τα δεδομένα που προκύπτουν απ' αυτά, κατά τον προσδιορισμό των κατά περίπτωση φορολογικών υποχρεώσεων του επιτηδευματία. Οι κατά τ' ανωτέρω παρατυπίες ή παραλείψεις επισύρουν, εκτός αντίθετης ειδικής ρύθμισης, μόνο οικονομικές και διοικητικές κυρώσεις ανάλογες με το είδος και την έκταση τους, σε συνάρτηση με τα οικονομικά μεγέθη που προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία.
2. Τα βιβλία και στοιχεία κρίνονται ανεπαρκή ή ανακριβή και συνεπάγονται εξωλογιστικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης, κατά περίπτωση, μόνο εφόσον τούτο προβλέπεται από τις επόμενες παραγράφους 3, 4, 6 και 7.
3. **Τα βιβλία και στοιχεία της τρίτης κατηγορίας κρίνονται ανεπαρκή όταν ο υπόχρεος διαζευκτικά ή αθροιστικά:**
  - α) Δεν τηρεί το ή τα ημερολόγια, όπου καταχωρούνται πρωτογενώς οι συναλλαγές, ή δεν τηρεί ή δεν διαφυλάσσει το γενικό καθολικό, το βιβλίο αποθήκης, το βιβλίο παραγωγής-κοστολογίου, το βιβλίο τεχνικών προδιαγραφών, το βιβλίο απογραφών, καθώς και τα πρόσθετα βιβλία που ορίζονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του Κώδικα αυτού.
  - β) Τηρεί ή εκδίδει ή διαφυλάσσει τα βιβλία και στοιχεία του Κώδικα αυτού κατά τρόπο που αντιβαίνει τις διατάξεις αυτού ή τηρεί βιβλία κατηγόριας κατώτερης εκείνης στην οποία εντάσσεται.
  - γ) εφόσον χρησιμοποιεί μηχανογραφικά μέσα τήρησης των βιβλίων και έκδοσης των στοιχείων, δεν τηρεί ή δεν διαφυλάσσει, εκτός από τα οριζόμενα στις πιο πάνω περιπτώσεις α, β, γ, τα μηνιαία ισοζυγία του γενικού

καθολικού ή τις μηνιαίες καταστάσεις του βιβλίου αποθήκης, δεν παραδίδει στο φορολογικό έλεγχο το εγχειρίδιο οδηγιών χρήσης του λογισμικού ή το εγχειρίδιο οδηγιών που παραδίδει δεν περιέχει λεπτομερή ανάλυση των λειτουργιών της χρήσης και των εφαρμογών.

Οι πράξεις ή οι παρατυπίες ή οι παραλείψεις της παραγράφου αυτής τότε μόνον συνιστούν ανεπάρκεια, όταν δεν οφείλονται σε παραδρομή ή συγγνωστή πλάνη ή όταν ή όταν καθιστούν αντικειμενικά αδύνατο και όχι απλώς δυσχερή το λογιστικό έλεγχο των φορολογικών υποχρεώσεων.

Δεν συνιστούν αντικειμενική αδυναμία έλεγχου οι περιπτώσεις που αναφέρονται σε διαπιστωθείσες πλημμέλειες στα τηρηθέντα βιβλία και στοιχεία όταν καλύπτονται από καταστάσεις ή ηλεκτρομαγνητικά μέσα ή αλλά αναλυτικά στοιχεία, τα οποία παρέχονται στο φορολογικό έλεγχο στην προθεσμία που τάσσεται από αυτόν, με την προϋπόθεση ότι προκύπτουν με σαφήνεια τα δεδομένα, ώστε να είναι δυνατές οι ελεγκτικές επαληθεύσεις και επαληθεύονται αυτά από τα βιβλία και στοιχεία.

Νέοι λόγοι ανακρίβειας των βιβλίων από 1.1.2003

A) Βιβλίων Β' και Γ' κατηγορίας

- Η μη καταχώρηση περιουσιακών στοιχείων (αποθεμάτων) στο βιβλίο απογραφών που τηρείται από τους επιτηδευματίες της Β' κατηγορίας ή η ανακριβής καταχώρηση αυτών.
- Η μη τήρηση ή η μη διαφύλαξη του βιβλίου ποσοτικής παραλαβής που τηρείται από τους επισκευαστές ηλεκτρικών ή ηλεκτρονικών συσκευών καθώς και από τους επισκευαστές επίπλων μηχανών ή μηχανημάτων. Σημειώνεται ότι μέχρι την 31.12. 2002 η μη τήρηση ή μη διαφύλαξη του βιβλίου ποσοτικής παραλαβής που τηρείτο από τους επισκευαστές ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών αποτελούσε λόγο ανεπάρκειας των βιβλίων.
- Η μη καταχώρηση στο βιβλίο ποσοτικής παραλαβής του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 10 Κ.Β.Σ., συναλλαγών ή στοιχείων που προσδιορίζουν το ύψος της συναλλαγής.

- Η μη διαφύλαξη του Ισοζυγίου « Γενικού - Αναλυτικών Καθολικών » ή της Μηνιαίας Κατάστασης του βιβλίου αγορών ή του βιβλίου Εσόδων – Εξόδων. Η μη διαφύλαξη του Ισοζυγίου για το διάστημα 1.9-31.12.2002 δεν αποτελεί λόγο ανακρίβειας των βιβλίων.
- Η νόθευση (αλλοίωση των δεδομένων) φορολογικών στοιχείων.

Β) Βιβλίων Α' κατηγόριας

- Η μη διαφύλαξη της Μηνιαίας Κατάστασης του βιβλίου αγορών, όταν τηρείται μηχανογραφικά το βιβλίο αγορών.
- Η νόθευση (αλλοίωση των δεδομένων) φορολογικών στοιχείων.

Γενικές επισημάνσεις επί του κύρους των βιβλίων και των διατάξεων του άρθρου του ΚΒΣ.

1. Τα βιβλία και στοιχεία των επιτηδευματιών είναι ειλικρινή εξ ορισμού.
2. Για να αμφισβητηθεί το κύρος τους το βάρος της απόδειξης φέρει ο φορολογικός έλεγχος, ο οποίος πρέπει να στηριχθεί σε συγκεκριμένα στοιχεία και όχι σε αόριστες υποθέσεις.
3. Να καθίσταται αντικειμενικά αδύνατος ο λογιστικός έλεγχος και όχι απλώς δυσχερής.
4. Η αδυναμία ελέγχου να αναφέρεται σε συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις, οι οποίες πρέπει να είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση με το αντίστοιχο σύνολο.
5. Η μη εμφάνιση εσόδων ή εξόδων, η καταχώρηση εικονικών εξόδων ή μη έκδοση στοιχείων ή έκδοση εικονικών ή πλαστών στοιχείων, πρέπει να είναι μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων (ακαθάριστα έσοδα, καθαρά κέρδη κ.λ.π.), ώστε να τα επηρεάζει σημαντικά ή να οφείλονται σε πρόθεση απόκρυψης φορολογητέας ύλης.

6. Εφόσον ο έλεγχος καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα βιβλία τρίτης κατηγορίας είναι ανεπαρκή ή ανακριβή κοινοποιεί σημείωμα με τις διαπιστώσεις του ελέγχου.
7. Ο επιτηδευματίας δικαιούται εντός 20 ημερών να ζητήσει την κρίση της τριμελούς επιτροπής της & 5.
8. Τα βιβλία της τρίτης κατηγορίας κρίνονται εφόσον το ζητήσει ο επιτηδευματίας από τριμελή επιτροπή. Η κρίση αυτή είναι δεσμευτική για τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. Ο επιτηδευματίας δεν δεσμεύεται από την αίτηση του για κρίση από την επιτροπή και στην περίπτωση που διαφωνεί μπορεί στη συνέχεια να προσφύγει στα φορολογικά δικαστήρια. Επίσης δικαίωμα προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 74&2 του Κ.Φ.Δ. (Ν.4125/60), υπέρ του Δημοσίου μπορεί να ασκήσει, κατά της πράξης, ο Υπουργός Οικονομικών ή ο αρμόδιος οικονομικός επιθεωρητής.
9. Με την & 6 ορίζεται πότε τα βιβλία της πρώτης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή. (Ανεπαρκή δεν ορίζονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ γιατί, στο βιβλίο αγορών, ο προσδιορισμός του αποτελέσματος είναι πάντοτε τεκμαρτώς, δηλαδή με τη χρήση Σ.Κ.Κ.)
10. Με την & 7 ορίζεται πότε τα βιβλία της δεύτερης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή και ανεπαρκή. Η ανεπάρκεια αναφέρεται μόνο στις περιπτώσεις λογιστικού προσδιορισμού του αποτελέσματος με βιβλίο εσόδων-εξόδων, δηλαδή όταν παρέχονται αποκλειστικά υπηρεσίες και δεν υπάρχουν στο τέλος του χρόνου αξιόλογα αποθέματα.
11. Η κρίση περί ανεπάρκειας ή ανακρίβειας στην πρώτη και δεύτερη κατηγορία, κρίνεται από τη Δ.Ο.Υ. Δεν έχει δηλαδή αρμοδιότητα η επιτροπή της &5.
12. Για την απόρριψη των βιβλίων και στοιχείων του επιτηδευματία ως ανεπαρκών δεν αρκεί οποιαδήποτε ανωμαλία ή πλημμέλεια, αλλά πρέπει αυτές να καθιστούν αδύνατες τις ελεγκτικές επαληθεύσεις και να είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων.
13. Τα βιβλία πλέον είναι δυνατόν να απορριφθούν ως ανακριβή με κριτήρια μόνο την πρόθεση της τέλεσης των πράξεων που αναφέρονται στις παρ.4,6 και 7 εκτός από

την ήδη προϊσχύουσα(και ισχύουσα) διάταξη με την οποία πρέπει οι πράξεις ή παραλείψεις να επηρεάζουν σημαντικά τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων.

ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΒΙΒΛΙΩΝ

1. Εξωλογιστικός προσδιορισμός αποτελεσμάτων. Έκταση παραλείψεων.

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 30, καθορίζεται το πότε κρίνονται τα βιβλία της τρίτης κατηγορίας ανεπαρκή, δηλαδή τότε που δεν μπορεί αντικειμενικά να ύπολογιστεί λογιστικά το αποτέλεσμα, γιατί αν και δεν διαπιστώνεται απόκρυψη εσόδων ή εξόδων, διαπιστώνεται όμως ότι δεν έχουν τηρηθεί ή δεν διαφυλάχθηκαν τα οριζόμενα βιβλία και στοιχεία ή έχουν τηρηθεί κατά τέτοιο τρόπο που αντιβαίνει στις διατάξεις του ΚΒΣ. Με το άρθρο 30 παρ.4 πότε κρίνονται τα βιβλία ανακριβή. Όλες όμως οι πράξεις αυτές όταν εμποδίζουν αντικειμενικά και όχι απλώς δυσκολεύουν το λογιστικό προσδιορισμό του εισοδήματος πρέπει να είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση πάντοτε με το αντίστοιχο μέγεθος του συνόλου της επιχείρησης. Για τις ανακριβειες αρκεί και πρόθεση απόκρυψης φορολογητέας ύλης.

Παράδειγμα για τη σύγκριση:

- α)** Απώλεια 5 τιμολογίων προμηθευτών προμηθευτών συνολικής αξίας 2 εκ. τα οποία έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία από ανακριβή επικυρωμένα φωτοαντίγραφα σε σύνολο 1000 τιμολογίων προμηθευτών, συνολικής αξίας 400 εκ.
- β)** Μη αναγραφή του είδους για ποιοτική διάκριση, αλλά κατά γενική κατηγορία σε 10 δελτία αποστολής για αγαθά αξίας 1.000.000 δρχ σε σύνολο 700 δελτίων αποστολής αξίας 500.000.000 δρχ.
- γ)** Απώλεια ενός στελέχους δελτίων αποστολής των 50 φύλλων, αξίας 2 εκ. σε σύνολο 50 αντίστοιχων στελεχών, αξίας 190 εκ.
- δ)** Ακόμα στην παρ.39.9 του Κ.Β.Σ, ως προς την κρίση των βιβλίων παρελθουσών χρήσεων ορίζεται πως η «Απώλεια στοιχείων μικρού αριθμού, σε σχέση με τον

συνολικό αριθμό των τηρουμένων στοιχείων, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν αναφέρεται σε οικονομικά μεγέθη μεγάλης έκτασης

Η ανεπάρκεια πρέπει να αναφέρεται σε αδυναμία διενέργειας συγκεκριμένων ελεγκτικών επαληθεύσεων για οικονομικά μεγέθη μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα μεγέθη των βιβλίων και στοιχείων και να είναι αιτιολογημένη.

4. Τα βιβλία και στοιχεία της τρίτης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή όταν ο υπόχρεος διαζευκτικά ή αθροιστικά:

α) δεν εμφανίζει στα βιβλία του έσοδα ή έξοδα ή εμφανίζει αυτά ανακριβώς.

β) δεν απογράφει περιουσιακά στοιχεία ή απογράφει αυτά ανακριβώς.

γ) δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβή ή εικονικά ή πλαστά ως προς την ποσότητα ή την αξία ή τον αντισυμβαλλόμενο φορολογικά στοιχεία διακίνησης ή αξίας, ή λαμβάνει ανακριβή ή εικονικά τέτοια στοιχεία.

δ) δεν εμφανίζει την πραγματική κατάσταση της επιχείρησής του.

ε) δεν τηρεί ή δεν διαφυλάσσει τα πρόσθετα βιβλία της παρ. 5 του άρθρου 10 του παρόντος Κώδικα και της παρ. 11 του άρθρου 64 του Ν. 2265/1992.

στ) δεν διαφυλάσσει ή δεν επιδεικνύει στον τακτικό φορολογικό έλεγχο, εντός τακτού ευλόγου χρόνου, που ορίζεται με σημείωμα της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., τα ημερολόγια όπου καταχωρούνται πρωτογενώς οι συναλλαγές, τα συνοδευτικά στοιχεία των αγαθών, καθώς και τα προβλεπόμενα από τον Κώδικα αυτό παραστατικά, με τα οποία ενεργούνται οι πρωτογενείς εγγραφές στα ημερολόγια, ανεξάρτητα από τις διαχειριστικές περιόδους στις οποίες αυτά αφορούν.

Δεν εμπίπτει στην περίπτωση αυτή ή μη διαφύλαξη και επίδειξη, η οποία οφείλεται σε λόγους αποδεδειγμένης ανωτέρας βίας, εφαρμοζομένων αναλόγως των οριζομένων στις διατάξεις της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου.

Οι πράξεις ή οι παραλείψεις της παραγράφου αυτής, για να συνεπάγονται εξωλογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων, πρέπει να είναι μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων, ώστε να τα επηρεάζουν σημαντικά ή να οφείλονται σε πρόθεση του υπόχρεου για απόκρυψη φορολογητέας ύλης.

Δε λογίζεται ως ανακρίβεια η υπερτίμηση ή υποτίμηση κατά την απογραφή των εμπορεύσιμων περιουσιακών στοιχείων, καθώς και

η καταχώρηση εσόδου ή εξόδου σε χρήση άλλη από εκείνη που αφορά.

5. Η απόρριψη των βιβλίων και στοιχείων του επιτηδευματία της τρίτης κατηγορίας, στα οποία διαπιστώθηκαν πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες κατά την κρίση του προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. συνιστούν ανεπάρκειες ή ανακρίβειες, όπως αυτές προσδιορίζονται από το άρθρο αυτό, μπορεί να κριθεί, μετά από αίτηση του επιτηδευματία, από τριμελή Επιτροπή, πριν από την κοινοποίηση του φύλλου ελέγχου ή της πράξης. Στην περίπτωση αυτή ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. υποχρεούται να κοινοποιήσει στον επιτηδευματία σημείωμα με τις διαπιστώσεις του ελέγχου. Ο επιτηδευματίας δικαιούται, εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση του σημειώματος, να ζητήσει την κρίση της Επιτροπής, η οποία αποφαίνεται εντός ενός μηνός, με αιτιολογημένη απόφασή της, αν οι ανακρίβειες ή ανεπάρκειες που αναφέρονται στο σημείωμα συνεπάγονται απόρριψη των βιβλίων και στοιχείων και εξωλογιστικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης. Η Επιτροπή δύναται να διατάσσει συμπληρωματικό έλεγχο για διευκρίνηση των λόγων για τους οποίους ζητείται η απόρριψη των βιβλίων και στοιχείων. Η απόφαση της Επιτροπής είναι δεσμευτική για τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ.

Στην έδρα κάθε Οικονομικής Επιθεώρησης συνιστάται τριμελής Επιτροπή, εκτός των Οικονομικών Επιθεωρήσεων Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, στις οποίες συνιστάται από μία Επιτροπή για κάθε Υποδιεύθυνση αυτών, για την κρίση των βιβλίων και στοιχείων των επιτηδευματιών αρμοδιότητάς της, που ελέγχθηκαν από τις Δ.Ο.Υ. ή τα Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα, οι οποίες συγκροτούνται από:

α) Έναν Οικονομικό Επιθεωρητή που εποπτεύει δημόσια οικονομική υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) η οποία εδρεύει στην περιφέρεια της αντίστοιχης Οικονομικής Επιθεώρησης ή υποδιεύθυνσης αυτής κατά περίπτωση, ως πρόεδρο, που προτείνεται με τον αναπληρωτή του από το Γενικό Διευθυντή Οικονομικής Επιθεώρησης.

β) Έναν Οικονομικό Επιθεωρητή που εποπτεύει Δ.Ο.Υ., η οποία εδρεύει μέσα στην περιφέρεια της αντίστοιχης Οικονομικής Επιθεώρησης ή υποδιεύθυνσης αυτής κατά περίπτωση, που προτείνεται με τον αναπληρωτή του από το Γενικό Διευθυντή Οικονομικής Επιθεώρησης και

γ) Έναν εκπρόσωπο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της πόλης που εδρεύει η Οικονομική Επιθεώρηση, ο οποίος προτείνεται με τον αναπληρωτή του από αυτό.

Στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών συνιστώνται πέντε (5) τριμελείς Επιτροπές, για την κρίση των Βιβλίων και Στοιχείων των επιτηδευματιών που ελέγχθηκαν από το Εθνικό Ελεγκτικό Κέντρο (ΕΘ.Ε.Κ.), καθεμία από τις οποίες συγκροτείται από :

α) Έναν εκ των προϊστάμενων των Διευθύνσεων Φορολογίας Εισοδήματος, Ελέγχου, Βιβλίων και Στοιχείων, Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και Τελών και Ειδικών Φορολογιών, της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Οικονομικών, που ορίζεται ως πρόεδρος της επιτροπής με την απόφαση ορισμού των μελών αυτής από το αρμόδιο όργανο και αναπληρώνεται από το νόμιμο αναπληρωτή του.

β) Έναν Οικονομικό Επιθεωρητή που προτείνεται με τον αναπληρωτή του από το Γενικό Διευθυντή Οικονομικής Επιθεώρησης και

γ) Έναν κοινό εκπρόσωπο των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Αθήνας και Πειραιά που προτείνεται με τον αναπληρωτή του από αυτά. Σε περίπτωση διαφωνίας αυτών, ο εκπρόσωπος ορίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών.

Η κατά τόπο αρμοδιότητα των παραπάνω επιτροπών ορίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.

Χρέη γραμματέα κάθε Επιτροπής εκτελεί φοροτεχνικός υπάλληλος ΠΕ κατηγορίας που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο.

Για τη συγκρότηση, απαρτία, πλειοψηφία και λειτουργία γενικά των Επιτροπών εφαρμόζονται οι διατάξεις του Οργανισμού του Υπουργείου Οικονομικών για τα συλλογικά όργανα.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζονται τα της αποζημίωσης του Προέδρου, των μελών και του γραμματέα των Επιτροπών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

6. Τα βιβλία και στοιχεία της πρώτης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή όταν ο επιτηδευματίας δεν καταχωρεί ή καταχωρεί ανακριβώς σε αυτά αγορές, δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβή ή εικονικά ή πλαστά ως προς την ποσότητα ή την αξία ή ως προς τον αντισυμβαλλόμενο φορολογικά στοιχεία διακίνησης και αξίας ή λαμβάνει ανακριβή ή εικονικά τέτοια στοιχεία, εμφανίζει αθροιστικά λάθη, εφόσον οι πράξεις ή οι παραλείψεις αυτές επηρεάζουν σημαντικά τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων της χρήσης στην οποίαν αναφέρονται, ή οφείλονται σε πρόθεση του υπόχρεου για απόκρυψη φορολογητέας ύλης.

Οι διατάξεις της περίπτωσης στ' της παραγράφου 4, ισχύουν αναλόγως και για τους υπόχρεους τήρησης βιβλίων πρώτης κατηγορίας.

7. Τα βιβλία και στοιχεία της δεύτερης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή όταν ο επιτηδευματίας δεν καταχωρεί σε αυτά ή καταχωρεί ανακριβώς έσοδα ή έξοδα, εμφανίζει αθροιστικά λάθη, δεν τηρεί ή δεν διαφυλάσσει τα πρόσθετα βιβλία της παρ. 5 του άρθρου 10 του παρόντος Κώδικα και της παρ. 11 του άρθρου 64 του Ν. 2065/1992, δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβή ή εικονικά ή αντισυμβαλλόμενο φορολογικά στοιχεία διακίνησης ή αξίας ή λαμβάνει ανακριβή ή εικονικά τέτοια στοιχεία, εφόσον οι πράξεις ή οι παραλείψεις αυτές επηρεάζουν σημαντικά τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων της χρήσης στην οποία αναφέρονται, ή οφείλονται σε πρόθεση του υπόχρεου για απόκρυψη φορολογητέας ύλης.
Οι διατάξεις της περίπτωσης στ' της παραγράφου 4, ισχύουν αναλόγως και για τους υπόχρεους τήρησης βιβλίων δεύτερης κατηγορίας.

Ανεπαρκή κρίνονται τα βιβλία και στοιχεία της δεύτερης κατηγορίας όταν ο επιτηδευματίας δεν τηρεί ή δε διαφυλάσσει τα βιβλία που προβλέπονται από τον Κώδικα αυτό ή δε διαφυλάσσει τα φορολογικά στοιχεία αγορών, εσόδων και εξόδων, τηρεί τα βιβλία ή εκδίδει τα στοιχεία κατά τρόπο που αντιβαίνει τις διατάξεις αυτού, εφόσον οι παραλείψεις αυτές καθιστούν αδύνατες τις αναγκαίες ελεγκτικές επαληθεύσεις.
Οι διατάξεις των τρίτο και τέταρτο εδαφίων της παραγράφου 3 του άρθρου 30 ισχύουν αναλόγως και για τους υπόχρεους τήρησης βιβλίων δεύτερης κατηγορίας.
Επίσης, ανεπάρκεια υπάρχει και όταν τηρούνται βιβλία κατηγορίας κατώτερης εκείνης στην οποία εντάσσεται ο επιτηδευματίας.

Εξωλογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος.

1. Το καθαρό εισόδημα των επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία και στοιχεία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, καθώς και των επιχειρήσεων που δεν τηρούν βιβλία και στοιχεία ή τηρούν βιβλία και στοιχεία κατώτερης κατηγορίας της προσήκουσας ή τηρούν ανακριβή ή ανεπαρκή

βιβλία και στοιχεία και στην τελευταία αυτή περίπτωση η ανεπάρκεια καθιστά αδύνατη τη διενέργεια των ελεγκτικών επαληθεύσεων, προσδιορίζεται εξωλογιστικώς με πολλαπλασιασμό των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης με ειδικούς, κατά γενικές κατηγορίες επιχειρήσεων, συντελεστές καθαρού κέρδους.

Σε αυτά τα ακαθάριστα έσοδα δε συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα ποσά εσόδων:

α) Οι τόκοι από συναλλακτικές πράξεις, με εξαίρεση τους τόκους της παραγράφου 4 του άρθρου 25, που αποτελούν εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.

β) Η αυτόματη υπερτίμηση κεφαλαίου της επιχείρησης.

γ) Τα ποσά που έχουν εισπραχθεί από επισφαλείς απαιτήσεις που έχουν αποσβεστεί, εφόσον είχαν γίνει δεκτές από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά τον προσδιορισμό του φορολογούμενου εισοδήματος.

δ) Τα ποσά που έχουν εισπραχθεί από φόρους, τέλη και εισφορές της επιχείρησης εφόσον είχαν καταβληθεί αχρεωστήτως και είχαν γίνει δεκτά από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά τον προσδιορισμό του φορολογούμενου εισοδήματος.

Τα ποσά των πιο πάνω περιπτώσεων α' έως δ' προστίθενται στο καθαρό κέρδος της επιχείρησης, το οποίο προκύπτει από την εφαρμογή του συντελεστή καθαρού κέρδους.

2. Για κάθε κατηγορία επιχειρήσεων προβλέπεται ένας μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους ο οποίος εφαρμόζεται στα ακαθάριστα έσοδα. Οι μοναδικοί συντελεστές καθαρού κέρδους περιλαμβάνονται σε ειδικό πίνακα ο οποίος καταρτίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών που δημοσιεύονται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο συντελεστής καθαρού κέρδους που εφαρμόζεται στα ακαθάριστα έσοδα δεν μπορεί να είναι ανώτερος από τα τρία πέμπτα (3/5) του συντελεστή μικτού κέρδους, που έχει καθορίσει το Υπουργείο Εμπορίου. Όταν το Υπουργείο Εμπορίου, αντί για συντελεστές μικτού κέρδους, έχει καθορίσει συντελεστές καθαρού κέρδους δεν εφαρμόζονται οι συντελεστές καθαρού κέρδους του πίνακα, αλλά οι συντελεστές καθαρού κέρδους του Υπουργείου Εμπορίου. συντελεστές καθαρού κέρδους του Υπουργείου Εμπορίου.

Για τις επιχειρήσεις για τις οποίες τα βιβλία και στοιχεία κρίνονται ανακριβή, καθώς και για τις επιχειρήσεις που δεν τηρούν τα βιβλία που προβλέπονται για αυτές από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων στα οποία καταχωρούνται πρωτογενώς οι συναλλαγές ή τηρούν βιβλία κατώτερης κατηγορίας από τα οριζόμενα από τον ίδιο κώδικα, ο κατά τα ανωτέρω συντελεστής προσαυξάνεται κατά 50%. Εξαιρετικά, το παραπάνω ποσοστό προσαύξησης διπλασιάζεται εφόσον η ανακρίβεια των βιβλίων και στοιχείων οφείλεται σε έναν τουλάχιστον από τους πιο κάτω λόγους:

α) Στην έκδοση πλαστών ή εικονικών ή στη νόθευση φορολογικών στοιχείων.

β) Στη διάπραξη μέσα στην ίδια χρήση περισσοτέρων της μίας παραβάσεων μη έκδοσης του προβλεπόμενου από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων στοιχείου αξίας ή διακίνησης αγαθών, που διαπιστώνονται από διαφορετικούς ελέγχους. Αν διακινούνται αγαθά χωρίς το προβλεπόμενο συνοδευτικό στοιχείο, ακόμη και αν αυτό έχει εκδοθεί, θεωρείται ότι δεν εκδόθηκε.

γ) Στη μη διαφύλαξη ή μη επίδειξη στον τακτικό φορολογικό έλεγχο των βιβλίων και στοιχείων.

δ) Στην απόκρυψη φορολογητέας ύλης που υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της δηλωθείσας και σε ποσό το ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές.

Ο Μοναδικός Συντελεστής Καθαρού Κέρδους διπλασιάζεται στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκε η χωρίς άδεια της αρμόδιας φορολογικής αρχής άσκηση επιτηδεύματος ή η άσκηση αυτού σε διεύθυνση που δεν δηλώθηκε ή η αλλοίωση των δεδομένων της φορολογικής ταμειακής μηχανής.

Σε περίπτωση εξωλογιστικού προσδιορισμού των καθαρών κερδών επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 31, συγκρίνεται ο συντελεστής που προκύπτει από το λογιστικό προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος με τον συντελεστή που ορίζεται με τα προηγούμενα εδάφια και εφαρμόζεται ο μεγαλύτερος, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του οικείου συντελεστή του πίνακα.

Εφόσον τα προκύπτοντα κατά τα ανωτέρω καθαρά κέρδη υπολείπονται των καθαρών κερδών που προσδιορίζονται από τον έλεγχο λογιστικά, ως τελικά καθαρά κέρδη λαμβάνονται τα λογιστικώς προσδιοριζόμενα, ανεξάρτητα αν αυτά αντιστοιχούν σε συντελεστή ανώτερο του διπλάσιου του οικείου συντελεστή του πίνακα.

Σε κάθε περίπτωση ο συντελεστής καθαρού κέρδους που τελικά εφαρμόζεται ή αντιστοιχεί στα τελικά προσδιοριζόμενα καθαρά κέρδη δεν μπορεί να είναι ανώτερος από το 85%.

- 3.** Αν από τα στοιχεία που προσκομίζει ο φορολογούμενος προκύπτει αποδεδειγμένα, ότι, από τα γεγονότα ανώτερης βίας, το πραγματικό κέρδος είναι κατώτερο από αυτό που προσδιορίζεται με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή, το κέρδος αυτό μπορεί να καθορίζεται με χρήση κατώτερου συντελεστή, όχι όμως κατώτερου από το μηδέν.

Εξαιρετικά, σε περιπτώσεις μερικής ή ολικής καταστροφής της επιχείρησης και των βιβλίων και στοιχείων από πυρκαγιά, σεισμό, πλημμύρα μπορεί να αναγνωρισθεί αρνητικός συντελεστής μέχρι ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί των ακαθάριστων εσόδων των ανέλεγκτων χρήσεων. Στις περιπτώσεις αυτές, ανεξάρτητα από την κατηγορία βιβλίων, το σχετικό αίτημα της επιχείρησης κρίνεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 70, εφαρμοζομένων ανάλογα των οριζόμενων στις διατάξεις των παραγράφων 6,7 και 8 του ίδιου άρθρου.

Ανεπάρκεια παρελθουσών χρήσεων – Κρίση και με το νέο Κ.Β.Σ.

Εφόσον τα βιβλία των παρελθουσών χρήσεων (μέχρι και χρήση 1992) κριθούν ως ανεπάρκη, στη συνέχεια θα ακολουθεί νέα κρίση με το νέο Κ.Β.Σ., και μόνο αν και με τις νέες διατάξεις κρίνονται ως ανεπάρκη θα απορρίπτονται.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα:

- 1) Αν ελέγχονται οι φορολογικές υποθέσεις των χρήσεων 1989 και 1990 επιτηδευματία, ο οποίος τήρησε βιβλία τρίτης κατηγορίας και κατασκεύαζε και πωλούσε κατόπιν παραγγελίας εξειδικευμένα είδη, συνεπεία δε του τρόπου της κατασκευής των προϊόντων του είχε, σύμφωνα με το άρθρο 13 § 1 του π.δ.99/1977, υποχρέωση να τηρήσει **βιβλίο παραγγελιών**, το οποίο όμως δεν τήρησε, ο αρμόδιος προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ., κρίνοντας τα βιβλία και τα στοιχεία, με βάση τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της § 2 του άρθρου 43 του παλιού Κ.Φ.Σ. αποφαίνεται (λόγω της μη τήρησης του πρόσθετου βιβλίου παραγγελιών) ότι τα βιβλία και στοιχεία αυτού του επιτηδευματία είναι ανεπάρκη, εφόσον συντρέχουν και

οι λοιπές προϋποθέσεις της διάταξης αυτής. Στην περίπτωση αυτή τα βιβλία πρέπει να επανακριθούν με βάση τις διατάξεις του νέου Κώδικα, και επειδή με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 10, όπου ορίζονται τα πρόσθετα βιβλία, δεν προβλέπεται τήρηση βιβλίου παραγγελιών για τον κατασκευαστή ειδών επί παραγγελία, τα βιβλία και στοιχεία δεν μπορούν να κριθούν, εκ του λόγου αυτού (της μη τήρησης του πρόσθετου βιβλίου), ως ανεπαρκή.

2) Αν ο επιτηδευματίας δεν είχε διαφυλάξει ορισμένα δελτία αποστολής ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. με βάση τις διατάξεις του άρθρου 43 § εδάφιο δεύτερο του π.δ.99/1977, μπορούσε να κρίνει τα βιβλία και στοιχεία ως ανεπαρκή. Έχει όμως υποχρέωση να επανακρίνει τις υποθέσεις αυτές με βάση τις διατάξεις του νέου Κώδικα και ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 30 § 3, να εξετάσει αν η παράλειψη αυτή καθιστά αντικειμενικά αδύνατο και όχι απλώς δυσχερή τον λογιστικό έλεγχο ακόμη δε και αν η ανεπάρκεια αυτή αφορά οικονομικά μεγέθη μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα μεγέθη των βιβλίων και στοιχείων. Έτσι, μπορεί να κρίνει ότι η μη διαφύλαξη ορισμένων δελτίων αποστολής, που κρίνει αφορά οικονομικά μεγέθη μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα μεγέθη των βιβλίων και στοιχείων, θα ληφθούν μπορούν να κριθούν ως επαρκή. Στην κρίση αυτή θα ληφθούν υπόψη και άλλα στοιχεία, όπως π.χ. ο χρόνος του ελέγχου σε σχέση με την κρινόμενη χρήση, η οργάνωση της επιχείρησης, η μηχανογραφική έκδοση των στοιχείων κ.λ.π.

Άλλα παραδείγματα που δεν οδηγούν σε ανεπάρκεια με το νέο Κ.Β.Σ.:

3) Η μη ύπαρξη βιβλίου παραγωγής - κοστολογίου, του οποίου η τήρηση δεν είναι πια υποχρεωτική. (Σ.Σ. Από 1/1/1995 επανήλθε η υποχρέωση αυτή. Άρθρο 8 § 12).

4) Η έκδοση τιμολογίου πωλήσεως αντί τιμολογίου παροχής υπηρεσιών, δεδομένου ότι ήδη οι δύο τύποι έχουν συγχωνευθεί σε ένα. (Σ.Σ. Η περίπτωση αυτή κακώς αναφέρεται γιατί δε μπορούσε να οδηγήσει σε ανεπάρκεια ούτε με τις προηγούμενες διατάξεις).

5) Η ενημέρωση πέραν των προθεσμιών του άρθρου 17 του Κ.Φ.Σ., αλλά εντός των προθεσμιών του Κ.Β.Σ.

6) Η εκτύπωση των βιβλίων επαγγελματικής εγκατάστασης στην κεντρική μονάδα Η/Υ με την οποία παρακολουθούνται τα στοιχεία όλων των επαγγελματικών εγκαταστάσεων.

7) Η μη τήρηση ημερολογίου μεταφοράς.

Εξωλογιστικός προσδιορισμός εισοδήματος τεχνικών επιχειρήσεων. Ειδικός τρόπος.

Τα καθαρά κέρδη των τεχνικών επιχειρήσεων υπολογίζονται με τη χρήση ειδικών συντελεστών, ακόμα και αν τηρούνται βιβλία τρίτης κατηγορίας.

Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν τηρεί τα βιβλία και στοιχεία που προβλέπονται από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή τηρεί βιβλία κατώτερης κατηγορίας από αυτά που ορίζονται από τον ίδιο Κώδικα, ο οριζόμενος συντελεστής προσαυξάνεται κατά εκατό τοις εκατό (100%). Επίσης, αν οι δαπάνες κατασκευής, που εμφανίζονται στα βιβλία και στοιχεία της επιχείρησης ότι πραγματοποιήθηκαν για τις ανεγειρόμενες οικοδομές ή για την κατασκευή των τεχνικών έργων, βρίσκονται σε προφανή δυσαναλογία σε σχέση με το πραγματικό κόστος κατασκευής, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας δικαιούται να προσαυξήσει τον πιο πάνω συντελεστή καθαρού κέρδους μέχρι εξήντα τοις εκατό (60%). Δεν θεωρείται ότι υπάρχει προφανής δυσαναλογία, όταν η διαφορά μεταξύ των δαπανών κατασκευής είναι μέχρι είκοσι τοις εκατό (20%) του πραγματικού κόστους κατασκευής.

Σε περίπτωση που τα βιβλία τεχνικών επιχειρήσεων κριθούν ανεπαρκή ή ανακριβή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 30 του Κ.Β.Σ., δεν εφαρμόζονται στη φορολογία εισοδήματος οι γενικές διατάξεις (του άρθρου 32 του Ν. 2238/94), αλλά οι ειδικότερες και ρυθμίζουσες το συγκεκριμένο θέμα προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 34 του Ν. 2238/94.

Είναι βασική αρχή στην ερμηνεία του δικαίου, ότι μεταξύ των γενικών και ειδικών διατάξεων υπερισχύουν οι ειδικές διατάξεις για τα θέματα που ρυθμίζουν.

Με την ίδια συλλογιστική εκδόθηκε η εγκύκλιος ΠΟΛ. 1295/7-11-1997, στην οποία αναφέρεται ότι σε περίπτωση χαρακτηρισμού των βιβλίων τεχνικής επιχείρησης ως ανακριβών ή σε περίπτωση έκδοσης πλαστών, εικονικών στοιχείων ή λήψης εικονικών, εφαρμόζεται η ειδική διαδικασία του άρθρου 34, βάσει της οποίας τα καθαρά κέρδη προσδιορίζονται σε κάθε περίπτωση τεκμαρτά, δι' εφαρμογής συντελεστού επί των ακαθαρίστων εσόδων, προσαυξημένου εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις διατάξεις αυτές. Ως ακαθάριστα δε έσοδα τούτων και στην περίπτωση ακόμα της μη τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων ή ανακριβούς τηρήσεως τούτων, θεωρούνται τα εργολαβικά ανταλλάγματα τα οποία καθορίζονται με κάθε νόμιμο μέσο. Η μέθοδος δε αυτή, όπως πάγια γίνεται δεκτό από τη νομολογία

εφαρμόζεται υποχρεωτικά από το νόμο, ανεξάρτητα από την ανακρίβεια ή την ανεπάρκεια των βιβλίων. (Σ.Τ.Ε. 1111/88, 1633/80 κ.α.).

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Σ.Τ.Ε:

- Στις τεχνικές επιχειρήσεις δεν χωρεί εξωλογιστικός προσδιορισμός με τις γενικές διατάξεις, αλλά με το ειδικό και αποκλειστικό τρόπο που καθορίζεται γι' αυτές στο άρθρο 36 § 2 του Ν. 3323/55 – αντίστοιχο άρθρο 34 Ν. 2238/94 (Σ.Τ.Ε. 1111/1988).
- Τα ακαθάριστα έσοδα των τεχνικών επιχειρήσεων, αν δεν επιδειχθούν τα τηρούμενα βιβλία καθορίζονται δια παντός νομίμου μέσου, όχι όμως εξωλογιστικά κατά τις γενικές διατάξεις (Σ.Τ.Ε. 234/1985).

Συμπεράσματα και Επισημάνσεις στο Άρθρο 30

1. Τα βιβλία και στοιχεία των επιτηδευματιών είναι ειλικρινή εξ ορισμού
2. Για να αμφισβητηθεί το κύρος τους το βάρος της απόδειξης φέρει ο φορολογικός έλεγχος, ο οποίος πρέπει να στηριχθεί σε συγκεκριμένα στοιχεία και όχι σε αόριστες υποθέσεις.
3. Για να κριθούν τα βιβλία ως ανεπαρκή πρέπει να καθίσταται αντικειμενικά αδύνατος, ο λογιστικός έλεγχος και όχι απλώς δυσχερής.
4. Παρέχεται η δυνατότητα στην ελεγχόμενη επιχείρηση για τις διαπιστωθείσες πλημμέλειες να παρέχει στον φορολογικό έλεγχο καταστάσεις ή άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα και να αποδεικνύει ότι είναι εφικτές οι ελεγκτικές επαληθεύσεις για να μην κριθούν τα βιβλία της ως ανεπαρκή.
5. Δηλαδή ο φορολογικός έλεγχος πρέπει να γνωρίσει στην επιχείρηση ποιες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις είναι αδύνατες και να χορηγήσει εύλογο χρόνο στον επιτηδευματία, για να μπορέσει να αποδείξει μέσω καταστάσεων ότι αυτές είναι δυνατές.

6. Η αδυναμία ελέγχου πρέπει να αναφέρεται σε συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθύνσεις, οι οποίες πρέπει να είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση με το αντίστοιχο σύνολο.

7. Η μη εμφάνιση εσόδων ή εξόδων, η καταχώρηση εικονικών εξόδων ή μη έκδοση στοιχείων εικονικών ή πλαστών στοιχείων, πρέπει να είναι μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων (ακαθάριστα έσοδα, καθαρά κέρδη κ.λ.π.) ώστε να τα επηρεάζει σημαντικά ή να οφείλονται σε πρόθεση απόκρυψης φορολογητέας ύλης.

8. Εφόσον ο έλεγχος καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα βιβλία τρίτης κατηγορίας είναι ανεπαρκή ή ανακριβή κοινοποιεί σημείωμα με τις διαπιστώσεις του ελέγχου.

9. Ο επιτηδευματίας δικαιούται εντός 20 ημερών να ζητήσει την κρίση της τριμελούς επιτροπής.

10. Τα βιβλία της τρίτης κατηγορίας κρίνονται εφόσον το ζητήσει ο επιτηδευματίας από τριμελή επιτροπή. Η κρίση αυτή είναι δεσμευτική για τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. Ο επιτηδευματίας δεν δεσμεύεται από την αίτηση του κρίση από την επιτροπή και στην περίπτωση που διαφωνεί μπορεί στη συνέχεια να προσφύγει στα φορολογικά δικαστήρια. Επίσης δικαίωμα προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 74 § 2 του Κ.Φ.Δ. (Ν.4125/60), υπέρ του Δημοσίου μπορεί να ασκήσει κατά της πράξης, ο Υπουργός Οικονομικών ή ο αρμόδιος οικονομικός επιθεωρητής.

11. Δεν κοινοποιείται το σημείωμα του άρθρου 30 § 5, όταν δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και στοιχεία στον φορολογικό έλεγχο, γιατί στην περίπτωση αυτή δεν έχει αρμοδιότητα η επιτροπή. Εαν τηρούνται ή επιδεικνύονται μόνο στοιχεία τότε κοινοποιείται το σημείωμα.

12. Με την § 6 ορίζεται πότε τα βιβλία της πρώτης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή. (Ανεπαρκή δεν ορίζονται από τις διατάξεις του ΚΒΣ γιατί στο βιβλίο αγορών, ο προσδιορισμός του αποτελέσματος είναι πάντοτε τεκμαρτώς δηλαδή με τη χρήση Σ.Κ.Κ.).

13. Με την § 7 ορίζεται ποτέ τα βιβλία της δεύτερης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή και ανεπαρκή. Η κρίση αυτή γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως και για τα βιβλία τρίτης κατηγορίας.

14. Η κρίση περί ανεπάρκειας ή ανακρίβειας στην πρώτη και δεύτερη κατηγορία κρίνεται από τη Δ.Ο.Υ. Δεν έχει δηλαδή αρμοδιότητα η Επιτροπή της § 5.

15. Για την απόρριψη των βιβλίων και στοιχείων του επιτηδευματία ως ανεπαρκών δεν αρκεί οποιαδήποτε ανωμαλία ή

πλημμέλεια, αλλά πρέπει αυτές να καθιστούν αδύνατες τις ελεγκτικές επαληθεύσεις. Και να είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων.

16. Τα βιβλία είναι δυνατόν να απορριφθούν ως ανακριβή με κριτήριο μόνο την πρόθεση της τέλεσης των πράξεων που αναφέρονται στις παρ. 4, 6, 7 εκτός από την διάταξη με την οποία πρέπει οι πράξεις ή παραλείψεις να επηρεάζουν σημαντικά τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων.

Αρχές χρηστής Διοίκησης για την απόρριψη των βιβλίων ως ανεπαρκών

Με την εγκύκλιο 10091/16/5-1-90 ορίζεται ότι:

<<Να μην καταλογίζονται παραβάσεις που οφείλονται σε άγνοια ή παραδρομή ή πλάνη, ιδιαιτέρα να αποφεύγεται ο καταλογισμός παραβάσεων και να γίνονται έγγραφες συστάσεις για άμεση συμμόρφωση, για πράξεις ή παραλήψεις που αναφέρονται στη μη ορθή εφαρμογή φορολογικών διατάξεων για τις οποίες δεν εχει γίνει καμία παρατήρηση μέχρι σήμερα στον επιτηδευματία από τους διενεργηθέντες κατά καιρούς φορολογικούς ελέγχους, με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί σε αυτόν η πεποίθηση ότι ενεργεί σύννομα.>>

Αντίθετα το ΣΤΕ δέχεται ότι:<<από καμία διάταξη ή αρχή δεν αποκλείεται τα βιβλία μιας χρήσης να απορριφθούν ως ανεπαρκή, αν και είχαν κριθεί ως ανεπαρκή. >>ΣΤΕ 3645/83-1417/84

Σημειώνουμε όμως ότι με τις νέες διατάξεις της § 7 του άρθρου 36, μετά το πέρας του τακτικού ελέγχου, πρέπει να παραδίδεται σημείωμα για τις παρατυπίες με υποδείξεις για την ορθή εφαρμογή του ΚΒΣ, άρα αν τα βιβλία κριθούν επαρκή σε μια χρήση και δεν παραδοθεί το σημείωμα αυτό, τότε δεν θα μπορούν πλέον τα βιβλία να κριθούν ανεπαρκή για ίδιες παρατυπίες που υπήρχαν και στην περαιωμένη χρήση.

Από τις νέες διατάξεις προκύπτει ότι ανεπαρκή θα χαρακτηρίζονται τα βιβλία και στοιχεία όταν οι πράξεις ή οι παρατυπίες ή οι παραλείψεις που ορίζονται στην § 3:

1. Δεν οφείλονται σε παραδρομή ή πλάνη, δηλαδή έχουν γίνει από πρόθεση, αλλά πρέπει να αναφέρεται η ανεπάρκεια σε αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων μεγάλης έκτασης σε σχέση με το αντίστοιχο σύνολο,
2. Καθιστούν αντικειμενικά αδύνατο και όχι απλώς δυσχερή τον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος και με την προϋπόθεση η αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών επαληθεύσεων να έχει μεγάλη έκταση σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων.

Προϋποθέσεις για να κριθούν τα βιβλία ως ανεπάρκη σύμφωνα με την ερμηνευτική εγκύκλιο Κ.Β.Σ. § 30.3

Μόνη η διαπίστωση πλημμελειών δεν δικαιολογεί σε καμιά περίπτωση την απόρριψη των βιβλίων και στοιχείων.

Αποτελούν απλώς την τυπική βάση για την απόρριψη εάν και εφόσον συντρέχουν και οι εξής ουσιαστικές προϋποθέσεις:

- 1) Οι πράξεις ή οι παρατυπίες ή οι παραλείψεις να μην οφείλονται σε παραδρομή ή πλάνη να οφείλονται δηλαδή σε πρόθεση,
- 2) Να καθιστούν αντικειμενικά αδύνατο και όχι απλώς δυσχερή το λογιστικό έλεγχο.
- 3) Η ανεπάρκεια να αναφέρεται σε αδυναμία διενέργειας συγκεκριμένων ελεγκτικών επαληθεύσεων η οποία να αιτιολογείται πλήρως και ειδικώς στη σχετική έκθεση. Η αιτιολογία πρέπει να είναι πλήρης και εξειδικευμένη και να μην αποτελεί γενικόλογη κρίση για την αξιοπιστία των βιβλίων και στοιχείων. Πρέπει επομένως να προσδιορίζεται τόσο η πλημμέλεια όσο και το συγκεκριμένο οικονομικό μέγεθος που καθίσταται αβέβαιο και ανασφαλές όπως και ο σύνδεσμος της πλημμέλειας και της αδυναμίας.
- 4) Η ανεπάρκεια να αφορά οικονομικά μεγέθη μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα μεγέθη των βιβλίων και στοιχείων.

Ακόμα στην ερμηνευτική εγκύκλιο αναφέρεται πως:

<<Είναι αυτονότο ότι οι κανόνες του Κ.Β.Σ. τίθενται για να καθίσταται δυνατή και ευχερής η λογιστική παρακολούθηση των συναλλαγών και των πράξεων του επιτηδευματία σε συγκεκριμένα χρονικά σημεία. Επομένως κάθε απόκλιση από τους υποχρεωτικούς κανόνες του Κ.Β.Σ. δημιουργεί παραμορφώσεις στη λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών της επιχειρησεως. Αυτό

όπως προαναφέρθηκε δεν αποτελεί απαραιτήτως αδυναμία επαληθεύσεων.

Π.χ Καθυστερημένη και μετά την εξόφληση του καταχώρηση δικαιολογητικού δαπάνης εντός του ίδιου διαχειστικού έτους έχει ως συνέπεια ότι το υπόλοιπο ταμείου ορισμένης ημέρας δεν είναι ακριβές. Αυτή όμως η παράβαση δεν οδηγεί σε αδυναμία προσδιορισμού των φορολογικών υποχρεώσεων του επιτηδευματία και σε ανάγκη εξωλογιστικού προσδιορισμού.

Έκθεση ελέγχου επομένως η οποία δεν αιτιολογεί το συγκεκριμένο λόγο εξαιτίας του οποίου μια τέτοια καταχώρηση οδηγεί σε αδυναμία επαληθεύσεων και το οικονομικό μέγεθος που αφορά είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη σύμφωνα με το άρθρο 30 του Κ.Β.Σ. Αυτό ισχύει ακόμα και για κάθε καθυστερημένη ή γενικότερα ετεροχρονισμένη καταχώρηση η οικία μόνο όταν υποκρύπτει συγκεκριμένη ουσιαστική αταξία των βιβλίων μπορεί να οδηγεί σε απόρριψη τους.

Επίσης μη τήρηση ενός ημερολογίου ή μη τήρηση του στον τόπο που ορίζεται συνόμος δεν δημιουργεί αδυναμία επαληθευσεων, εφόσον οι σχετικές εγγραφές περιλαμβάνονται σε άλλο βιβλίο της επιχειρήσεως ή διασταυρώνονται με θεωρημένα στοιχεία. Εκτος εάν αποδεδειγμένα η εσφαλμένη καταχώρηση αποκαλύπτει 'η αποκρύπτει διαφορετική συναλλαγή και διαφορετικό αποτέλεσμα στην έκθεση ελέγχου.

Απόδειξη μη ανεπάρκειας βιβλίων Β'ή Γ' κατηγορίας.

Τα βιβλία(Β'ή Γ' κατηγορίας) χαρακτηρίζονται ως ανεπαρκή όταν καθίσταται εξ αντικειμένου αδύνατες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθευσεις. Η αδυναμία αυτή πρέπει να αναφέρεται σε οικονομικά μεγέθη μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα μεγέθη των βιβλίων και στοιχείων να είναι αιτιολογημένη και δεν πρέπει να οφείλεται σε πλάνη ή παραδρομή.

Οι διατάξεις του άρθρου 9§ 33,35 του Ν.2753/99 ορίζουν για τη μη απόρριψη των βιβλίων ως ανεπαρκών:

<<Δεν συνιστούν αντικειμενική αδυναμία ελέγχου οι περιπτώσεις που αναφέρονται σε διαπιστωθείσες πλημμέλειες στα τηρηθεντα βιβλία και στοιχεία όταν καλύπτονται από καταστάσεις ή ηλεκτρομαγνητικά μέσα ή αλλά αναλυτικά στοιχεία τα οποία

παρέχονται στον φορολογικό έλεγχο στην προθεσμία που τάσσεται από αυτόν με την προϋπόθεση ότι προκύπτουν με σαφήνεια τα δεδομένα ώστε να είναι δυνατές οι ελεγκτικές επαληθεύσεις.>>

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Ο ελεγκτής οφείλει να γνωρίσει στην επιχείρηση ποιες είναι εκείνες οι ελεγκτικές επαληθεύσεις οι οποίες οδηγούν τα βιβλία και στοιχεία σε ανεπάρκεια.
- Να δώσει εύλογο χρονικό διάστημα στην επιχείρηση ανάλογο του μεγέθους της ελεγχόμενης των ετών που ελεγχονται, των ζητούμενων συμφωνιών.
- Η επιχείρηση οφείλει να παραδώσει καταστασεις, ηλεκτρομαγνητικά μέσα από τα οποία να προκύπτουν οι συμφωνίες και να οι δυνατές οι ζητούμενες επαληθεύσεις.
- Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε πλημμέλειες που διαπιστώνονται στα βιβλία που έχουν τηρηθεί και δεν καταλαμβάνει περιπτώσεις που δεν τηρηθηκαν βιβλίο (βιβλίο αποθηκης, Γενικό Ημερολογιο, Γενικο Καθολικό κ.λ.π.)
- Επίσης η διάταξη αυτή ισχύει και για πλημμέλειες που αναφέρονται στο βιβλίο εσόδων-εξόδων.
- Αντίθετα δεν ισχύει για το υπόχρεο τήρησης βιβλίων Γ' κατηγορίας που τηρεί Β' κατηγορίας δηλαδή για αυτόν που τηρεί βιβλία κατώτερης κατηγορίας ή για αυτόν που αν και υπόχρεος δεν τήρησε βιβλία.

Ενδεικτικά αναφέρουμε περιπτώσεις πλημμελειών στα Γ' κατηγορίας βιβλία που μπορεί να γίνει η επαλήθευση αυτών

- Η τήρηση αθεώρητων βοηθητικών ημερολογίων αφού τα δεδομένα αυτών επαληθεύονται από τη συγκεντρωτική εγγραφή που γίνεται σε ημερήσια βάση στο θεωρημένο Γενικό Ημερολόγιο.
- Η ενημέρωση των ημερολόγιων σε επίπεδο πρωτοβάθμιου ή δευτεροβάθμιου λογαριασμού για τους πελετες, προμηθευτες εφόσον η αναλυτική κίνηση προκύπτει από τα αναλυτικά καθολικά.

Περιπτώσεις κατά τις οποίες το αποτέλεσμα προσδιορίζεται
εξωλογιστικά γιατί υπάρχει αδυναμία διενέργειας ελεγκτικών
επαληθεύσεων

1. Μη διαφύλαξη των συνοδευτικών στοιχείων (αγοραζόμενων και πουληθεντων αγαθών) καθώς και των στοιχείων αξίας με τα οποία διενεργούνται οι πρωτογενείς εγγραφές στα ημερολογια. Η απώλεια των στοιχείων αυτών πρέπει να είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση με το σύνολο τους.
2. Η τήρηση και έκδοση βιβλίων και στοιχείων κατά τρόπο που αντιβαίνει τις διατάξεις του ΚΒΣ. Δεν αρκεί οποιαδήποτε παράβαση ακόμα και ουσιαστική αν είναι σε μικρή έκταση αλλά παράβαση που να οδηγεί σε αντικειμενική αδυναμία των ελεγκτικών επαληθεύσεων και να αναφέρεται σε μεγάλη έκταση σε σχέση με το σύνολο.
3. Η τήρηση βιβλίων κατώτερης κατηγορίας.
4. Απώλεια βιβλίων λόγω κλοπής εξομοιώνεται ως προς τις συνέπειες με την μη τήρηση.
5. Καταστροφή βιβλίων και στοιχείων από ανώτερα βία εξομοιώνεται ως προς την επίπτωση για τον προσδιορισμό του εισοδήματος με την μη τήρηση εφόσον δεν είναι δυνατή η διενέργεια των ελεγκτικών επαληθεύσεων.
6. Τήρηση αθεώρητου βιβλίου απογραφής.
7. Μη σύνταξη απογραφής για κάθε αποθηκευτικό χώρο χωριστά.
8. Μη τήρηση βιβλίου αποθήκης.
9. Μη καταχώρηση αγαθών στο βιβλίο απογραφής κατά ποιοτική διάκριση.
10. Πιστωτικά υπόλοιπα στο βιβλίο ταμείου.
11. Πιστωτικά υπόλοιπα στις καρτέλες αποθήκης δείχνουν αποκρύψεις αγορών.
12. Μη τήρηση των προσθέτων βιβλίων ή μη ενημέρωση τους με ένα ικανό αριθμό πέλατών σε σχέση με το συνολικό τους αριθμό.
13. Μη σύνταξη ισολογισμού.
14. Διορθώσεις σε μεγάλη έκταση στο στέλεχος των τιμολογίων.
15. Μη έκδοση δελτίων αποστολής από το κεντρικό στο υποκατάστημα.

16. Η μη τήρηση βιβλίου ποσοτικής παραλαβής για παραληφθέντα αγαθά χωρίς τιμολόγιο καθιστά αδύνατο τον έλεγχο της διακίνησης των αγαθών αυτών εκτός αν τα ζητούμενα στοιχεία προκύπτουν και είναι καταχωρημένα σε άλλα βιβλία.

17. Μη θεώρηση βιβλίων

Ανακρίβεια των βιβλίων και στοιχείων

Στην ανακρίβεια το ζητούμενο στοιχείο όπως και στην αγεπάρκεια είναι αν οι πράξεις που οδηγούν στην ανακρίβεια είναι μεγάλης έκτασης σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη και αν δεν οφείλονται σε πρόθεση πρέπει να επηρεάζουν σημαντικά τα αποτελέσματα.

Αναφέρονται πιο κατά περιπτώσεις που είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε ανακρίβεια των βιβλίων. Οταν οι πράξεις αυτές οφείλονται σε πρόθεση αρκεί αυτό το γεγονός και δεν εξετάζεται αν επηρεάζουν σημαντικά τα αποτελέσματα.

1. Δεν εμφανίζονται στα βιβλία έσοδα ή εμφανίζονται ανακτιβώς. Καταχωρηση εσόδου άλλης χρήσης δεν συνιστά ανακρίβεια.
2. Δεν εμφανίζονται έξοδα ή εμφανίζονται αυτά ανακριβώς ή καταχωρούνται έξοδα που δεν έγιναν με τη λήψη εικονικών στοιχείων δαπανης. Καταχωρηση εξόδου άλλης χρήσης δεν συνιστά ανακρίβεια.
3. Δεν απογράφονται περιουσιακά στοιχεία ή απογράφονται αυτά ανακριβώς. Η υποτίμηση ή υπερτίμηση των εμπορεύσιμων περιουσιακών στοιχείων δεν αποτελεί ανακρίβεια.
4. Δεν εκδίδονται ή εκδίδονται ανακριβή ή εικονικά ή πλαστά στοιχεία διακίνησης ή αξίας ως προς την ποσοτητα, την αξία και τον αντισυμβαλλόμενο.
5. Πιστωτικό υπόλοιπο στις μερίδες του βιβλίου αποθήκης δείχνει απόκρυψη αγορών.
6. Ποσοτικά ελλείμματα που δεν δικαιολογούνται από φθορά καταστροφή υπολογίζονται στα έσοδα αν δεν αποδειχθεί ότι αφορούν αποκτυβεισες πωλήσεις.
7. Αναγραφή ανακριβών ή ανύπαρκτων διευθύνσεων επί των τιμολογίων των προμηθευτών και μη ανεύρεση αυτών από τη φορολογική υπηρεσία συνεπάγεται και την απόρριψη των βιβλίων.

8. Καταχώρηση στα βιβλία τιμολογίου του οποίου ο έκδοτης είναι ανύπαρκτο πρόσωπο.
9. Τιμολόγια αγνώστων στην Εφορία εκδοτών εκτός και αν ο αγοραστής αποδείξει ότι βρισκόταν σε καλή πίστη.

10. Έκδοση πλαστών ή εικονικών τιμολογίων.

11. Υπερβολική φύρα εφόσον στηρίζεται σε βάσιμα στοιχεία επιστημονικά παραδεδειγμένα.

12. Η ανακρίβεια για τμήμα περιόδου καθιστά ανακριβή τα βιβλία όλης της διαχείρισης.

13. Τα πιστωτικά υπόλοιπα του ταμείου συνεπάγονται σοβαρές ανακρίβειες των βιβλίων και στοιχείων που επηρεάζουν ουσιωδώς τα αποτελέσματα και καθιστούν ανέφικτο το λογιστικό προσδιορισμό τους, γιατί υποδηλώνουν είτε απόκρυψη εσόδων από πωλήσεις, είτε εμφάνιση μη πραγματικών δαπανών.

Στην §39.9 της Εγκ. ΚΒΣ αναφέρεται ως παράδειγμα ότι δεν είναι λόγος απόρριψης η «διαπίστωση υπολοίπου ταμείου, λόγω καταχωρήσεως παραστατικού σε ταμείο υποκαταστήματος αντί του κεντρικού και το αντίθετο αλλά η αδυναμία προσδιορισμού του τελικού αποτελέσματος, δηλαδή του φορολογητέου εισοδήματος». Δηλαδή ζητείται από τους ελεγκτές να επαληθεύουν μήπως τα πιστωτικά υπόλοιπα ταμείου οφείλονται σε λανθασμένες εγγραφές μεταξύ κεντρικού και υποκαταστήματος, οπότε είναι λογιστικά και όχι πραγματικά και δεν οδηγούν σε απόρριψη τα βιβλία. Σημειώνεται όμως ότι σ' αυτές τις περιπτώσεις οι επιχειρήσεις οφείλουν να τακτοποιήσουν τις λανθασμένες εγγραφές άμεσα και να μην περιμένουν να κάνουν οι ελεγκτές μετά από χρόνια αυτό που η λογιστική τάξη αλλά και το ίδιο συμφέρον επιβάλλει να κάνουν οι ίδιες.

14. Κάθε πράξη ή παράλειψη που αναφέρεται στην παρ. 4 (απόκρυψη εσόδων, εξόδων, μη απογραφή πέριουσιακών στοιχείων, ανακριβής απογραφής, μη έκδοση, ανακριβής έκδοσης, έκδοση πλαστών ή εικονικών στοιχείων αξίας ή διακίνησης, λήψη ανακριβών ή εικονικών στοιχείων), εφόσον ο έλεγχος αποδείξει ότι οφείλεται σε πρόθεση του υπόχρεου για απόκρυψη φορολογητέας ύλης, αρκεί μόνο το γεγονός της

πρόθεσης για να χαρακτηριστούν τα βιβλία ανακριβή, χωρίς να εξετάζεται η έκταση της πράξης αυτής σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων.

Στην ερμηνεία αυτή οδηγούμαστε γιατί στην § 4 (για τα βιβλία Γ κατηγορίας), στην § 6 (για τα βιβλία αγορών) στην § 7 (για τα βιβλία εσόδων-εξόδων) και στο τέλος άυτών χρησιμοποιείται ο διαζευκτικός σύνδεσμος «ή» γεγονός που σημαίνει ότι ο νομοθέτης θέλησε να τιμωρήσει αυστηρά την πρόθεση στις πράξεις αυτές, την οποία πρέπει όμως να αποδείξει και θεμελιώσει η ΔΟΥ.

15. Από 1/1/1995 με τις διατάξεις του άρθρου 43 § 24 του Ν. 2214/94 προστέθηκε στο άρθρο 30 § 4 του ΚΒΣ, περίπτωση δ', με την οποία ορίζεται ότι τα βιβλία κρίνονται ανακριβή όταν δεν εμφανίζεται σ' αυτά η πραγματική κατάσταση της επιχείρησης.

16. Επίσης από 1/1/1995 με τις ίδιες πιο πάνω διατάξεις, προστέθηκε και περίπτωση ε', με την οποία ορίζεται ότι τα βιβλία μιας επιχείρησης κρίνονται ανακριβή όταν ο επιτηδευματίας δεν τηρεί ή δεν διαφυλάσσει τα πρόσθετα βιβλία της § 10 του ΚΒΣ (κλαδικά βιβλία : πόρτας ξενοδοχείων, μητρώο μαθητών, εισερχομένων αυτοκινήτων κ.λ.π) και της § 11 του άρθρου 64 του Ν. 2065/1992 (βιβλίο επίσκεψης ασθενών, για τους γιατρούς).

17. Απώλεια ή μη επίδειξη βιβλίων και στοιχείων
Από 4/6/1996 με το άρθρο 17 § 3 του Π.Δ. 134/96 προστέθηκε στο άρθρο 30 § 4 νέα περίπτωση στ', με την οποία ορίζεται ότι τα βιβλία κρίνονται ανακριβή, όταν ο υπόχρεος δεν διαφυλάσσει ή δεν επιδεικνύει στον τακτικό φορολογικό έλεγχο, εντός ευλόγου χρόνου, που ορίζεται με σημείωμα της αρμόδιας ΔΟΥ:

α) Τα ημερολόγια όπου καταχωρούνται πρωτογενώς οι συναλλαγές.

β) Τα συνοδευτικά στοιχεία των αγαθών.

γ) Τα παραστατικά με τα οποία διενεργούνται πρωτογενώς οι εγγραφές στα ημερολόγια.

Σημείωση: Δεν εμπίπτει στην περίπτωση αυτή η μη διαφύλαξη και επίδειξη που οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας (εμπίπτει στις ανεπάρκειες) (άρθρο 30 § 4στ').

Οι παρατηρήσεις μας για την «έκταση» και «πρόθεση» που έχουμε κάνει προηγουμένως, ισχύουν βεβαίως και για τις νέες αυτές περιπτώσεις.

Με την § 7 του άρθρου 15 του Ν. 2579/98 προστέθηκε στην περίπτωση στ' της § 4 του άρθρου 30 που αναφέρεται στη μη διαφύλαξη ή μη επίδειξη των πιο πάνω βιβλίων και στοιχείων η φράση «**ανεξάρτητα από τις διαχειριστικές περιόδους που αφορούν**».

Η προσθήκη αυτή, είναι διευκρινιστικού χαρακτήρα για την άρση αμφισβητήσεων αναφορικά με τις χρήσεις για τις οποίες έχει εφαρμογή η περίπτωση στ' της § 4 του άρθρου 30.

Έτσι πλέον προκύπτει ρητά, ότι η μη διαφύλαξη και επίδειξη των βιβλίων και στοιχείων που αναφέρονται σ' αυτή (ημερολόγια πρωτογενών εγγραφών, βιβλία εσόδων-εξόδων, βιβλία αγορών, στοιχεία διακίνησης και παραστατικά εγγραφών), εφόσον δεν οφείλεται σε ανωτέρα βία, επισύρει ανακρίβεια όλων των χρήσεων που αφορούν αυτά, εφόσον η μη επίδειξη συντελέστηκε ή η μη διαφύλαξη διαπιστώθηκε μετά την 4/6/1996 (χρόνος έναρξης ισχύος της σχετικής διάταξης του Π.Δ. 134/1996).

Παράδειγμα 1.

Την 10/10/1997 διενεργείται έλεγχος στην επιχείρηση Α' και διαπιστώνεται απώλεια του γενικού ημερολογίου στο οποίο περιλαμβάνονται οι εγγραφές των χρήσεων 1990, 1991, 1992, 1993 και 1994, χωρίς να έχει γίνει σχετική γνωστοποίηση. Συνέπεια της απώλειας αυτής τα βιβλία όλων των παραπάνω χρήσεων θα κριθούν ως ανακριβή. Ενώ εάν γίνει σχετική γνωστοποίηση στον Προϊστάμενο της ΔΟΥ στις πριν από την 4/6/1996 τα βιβλία θα κρίνονταν ως ανεπαρκή.

Παράδειγμα 2.

Την 10/10/1997 διενεργείται έλεγχος στην επιχείρηση Β' και διαπιστώνεται απώλεια του γενικού ημερολογίου των χρήσεων 1994 και 1995. Για την απώλεια αυτή είχε γίνει σχετική γνωστοποίηση στον Προϊστάμενο της ΔΟΥ στις 31/12/1996. Στην περίπτωση αυτή τα βιβλία των χρήσεων αυτών θα απορριφθούν ως ανακριβή.

18. Άρνηση επίδειξης Βιβλίων. Μη διαφύλαξη. Αποφάσεις Σ.τ.Ε

1. Άρνηση επίδειξης βιβλίων για τακτικό έλεγχο ισοδυναμεί με μη τήρηση βιβλίων και το αποτέλεσμα υπολογίζεται εξωλογιστικά (Σ.τ.Ε 2995/1995).

2. Η μη διαφύλαξη των βιβλίων οδηγεί σε εξωλογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων, ο οποίος είναι μέθοδος προσδιορισμού του εισοδήματος και όχι κύρωση (Σ.τ.Ε 1998/1995).

3. Νόμιμα απορρίφθηκαν τα βιβλία επιχείρησης που αρνήθηκε να τα επιδείξει σε επανέλεγχο, λόγω νέων στοιχείων που περιήλθαν στην αρμόδια ΔΟΥ από τις συγκεντρωτικές καταστάσεις τρίτων και παραβάσεις που καταλογίστηκαν από την ΥΠ.Ε.Δ.Α. (Σ.τ.Ε 2995/1989).

4. Εάν ο επιτηδευματίας δεν γνωστοποιήσει τη νέα διεύθυνση του και βεβαιωθεί ότι η εφορία κατέβαλε την δέουσα προσπάθεια για την ανεύρεση του (κατοικία ή έδρα), τότε η φορολογική αρχή δικαιούται σε εξωλογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων (Σ.τ.Ε 4890/1986).

5. Το αποτέλεσμα νόμιμα υπολογίζεται εξωλογιστικά, όταν δεν προσκομίζονται τα βιβλία και τα στοιχεία προς έλεγχο στη ΔΟΥ, εφόσον υπάρχει εξαιρετική δυσχέρεια για έλεγχο στην επιχείρηση (ισχύει μόνο για βιβλία Γ' κατηγορίας) (Σ.τ.Ε 6137/1995).

6. Μη διαφύλαξη από ανωτέρα βίᾳ.

19. Ελλείμματα ταμείου. Μη εμφάνιση πληρωμών.

1. Πιστωτικά υπόλοιπα ταμείου οδηγούν σε εξωλογιστικό προσδιορισμό, γιατί δεν απεικονίζουν την πραγματική κατάσταση της επιχείρησης. Επίσης, ουσιώδης πλημμέλεια θεωρήθηκε η μη τήρηση μητρώου παγίων με συγκεντρωτικές εγγραφές στο γενικό καθολικό και το βιβλίο απογραφών (Σ.τ.Ε 3206/1989).

2. Πιστωτικά υπόλοιπα ταμείου οδηγούν σε εξωλογιστικό προσδιορισμό και δεν μπορεί να γίνει δεκτή η αιτιολογία ότι πλήρωνε ο διευθυντής ή ότι ο λογιστής δεν είχε εμπειρία (Σ.τ.Ε 1259/1987).

3. Μη εμφάνιση πληρωμών στους προμηθευτές στα επίσημα βιβλία, καθώς και η μη ανάλυση στην απογραφή γραμματίων καθιστά τα βιβλία ανεπαρκή και ανακριβή (Σ.τ.Ε 1804/1994).

4. Πιστωτικό υπόλοιπο ταμείου οδηγεί σε εξωλογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων (Σ.τ.Ε 3834/1990).

5. Η μη εμπρόθεσμη καταχώρηση σημαντικών ταμειακών πράξεων συνιστά λόγο ουσιώδους αδυναμίας των ελεγκτικών επαληθεύσεων. Επίσης, ουσιώδης λόγος θεωρείται και η μη αποτύπωση των δεδομένων πρωτότυπων δελτίων αποστολής στο στέλεχος (Σ.τ.Ε 1110/1995).

6. Εκπρόθεσμη καταχώρηση στο βιβλίο ταμείου επί εννιά μήνες συνιστά λόγο ανεπάρκειας βιβλίων (Σ.τ.Ε 1214/1994).

7. Έλλειμμα ταμείου κατά την καταμέτρηση εκ του ελέγχου. Το ποσό βρισκόταν στην επιχείρηση και η παράλειψη

αυτή κατέστησε ανέφικτη την άσκηση του ελέγχου (Σ.Τ.Ε 899/1994).

8. Η μη καταχώρηση δύο ποσών στο βιβλίο ταμείου και η απόκρυψη αγορών, καθώς και η μη αναγραφή αναλυτικά του είδους στα δελτία αποστολής, οδηγεί σε εξωλογιστικό προσδιορισμό. Αν οι πλημμέλειες αφορούν και το σκέλος των εσόδων, είναι δυνατόν να προσαυξηθούν τα ακαθάριστα έσοδα (Σ.Τ.Ε 1730/1995).

20. Ποσοτικά ελλείμματα-Βιβλίο αποθήκης

1. Διαπίστωση ποσοτικών ελλειμμάτων πρώτης ύλης οδηγεί σε ανακρίβεια τα τηρηθέντα βιβλία (Σ.Τ.Ε 3834/1990).

2. Διαπίστωση ελλείμματος υλικών συσκευασίας οδηγεί σε αδυναμία ελεγκτικών επαληθεύσεων (Σ.Τ.Ε 3834/1990).

3. Για να απορριφθούν τα βιβλία μιας επιχείρησης λόγω της μη καταχώρησης στο βιβλίο αποθήκης των αγαθών κατ'είδος, πρέπει να παρατεθούν αποδεικτικά στοιχεία από τις εμπορικές συναλλαγές, στα οποία θεμελιώνεται η διαφοροποίηση των αγαθών (Σ.Τ.Ε 572/1996).

4. Πλημμέλειες προαιρετικώς τηρηθέντος βιβλίου αποθήκης επιτρέπεται να αξιολογηθούν μόνο αν απ'αυτά προκύπτει ανακρίβεια εγγράφων των επισήμων βιβλίων (Σ.Τ.Ε 3013/1989).

5. Μη τήρηση βιβλίου αποθήκης και παραγωγής-κοστολογίου καθιστούν τα βιβλία ανεπαρκή. Αν τα αποτελέσματα προσδιοριστούν στο ίδιο ύψος με τα δεδομένα των βιβλίων, η επιχείρηση δεν έχει δικαίωμα αφορολόγητων εκπτώσεων (Σ.Τ.Ε 880/1987).

21. Μη σύννομη τήρηση βιβλίου απογραφής

1. Η μη εμφάνιση στο βιβλίο απογραφής των παγίων στοιχείων και των πιστωτών αποτελεί περίπτωση ουσιώδους ανεπάρκειας, γιατί καθιστά αδύνατο τον έλεγχο της αξίας του ενεργητικού (πάγια στοιχεία), καθώς και του παθητικού (ανεξόφλητες οφειλές). Η παράλειψη ενημέρωσης του Γενικού Καθολικού και του βιβλίου εγγραφών Ισολογισμού εμποδίζει τις ελεγκτικές επαληθεύσεις (Σ.Τ.Ε. 5101/1987).

2. Η επιχείρηση πρέπει να αποδείξει, ότι δεν είχε εμπορεύσιμα αγαθά προς καταχώρηση, όταν δεν τήρησε βιβλίο απογραφών (Σ.Τ.Ε. 1968/1980).

3. Μη εξειδίκευση του είδους κατά την απογραφή καθιστά ανέφικτο το λογιστικό προσδιορισμό του αποτελέσματος, έστω κι αν αναγράφονται κωδικοί αριθμοί (Σ.Τ.Ε. 3106/1984).

4. Μη τήρηση βιβλίων υποκαταστήματος. Μη σύνταξη απογραφής αποθεμάτων κατ' αποθηκευτικό χώρο. Ελλιπείς εκκαθαρίσεις. Λόγοι απόρριψης (Σ.Τ.Ε. 2199/1995).

5. Κατάχρηση υπαλλήλου επιχείρησης μέσω σύνταξης ανακριβούς απογραφής. Τα αποτελέσματα της επιχείρησης μπορούν να υπολογιστούν λογιστικά από τα υπόλοιπα ακριβή στοιχεία (Σ.Τ.Ε. 3030/1994).

6. Μη απογραφή φιαλιδίων συσκευασίας καλλυντικών είναι λόγος εξωλογιστικού προσδιορισμού των οικονομικών αποτελεσμάτων (Σ.Τ.Ε. 3835/1990).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Κ.Β.Σ. ΓΙΑ ΝΑ ΚΡΙΘΟΥΝ ΑΝΑΚΡΙΒΗ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΩΝ

Τα βιβλία και τα στοιχεία χαρακτηρίζονται ανακριβή και συνεπάγονται τον εξωλογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων όταν οι παρακάτω πράξεις είναι σε μεγάλη έκταση σε σχέση με τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων ή οφείλονται σε πρόθεση του υπόχρεου για απόκρυψη φορολογητέας ύλης.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ (§ 4)	ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ (§7)	ΑΓΟΡΩΝ (§ 6)
-Μη εμφάνιση εσόδων ή εξόδων ή ανακριβής εμφάνιση	Το ίδιο	-Δεν καταχωρεί ή καταχωρεί ανακριβώς αγορές
-Μη απογραφή ή ανακριβής απογραφή περιουσιακών στοιχείων	-	-Δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβώς τα φορολογικά στοιχεία
-Μη έκδοση στοιχείων αξίας ή διακίνησης	Το ίδιο	
-Ανακριβής έκδοση ή έκδοση εικονικών ή πλαστών στοιχείων αξίας ή διακίνησης, ως προς την ποσότητα ή την αξία ή τον αντισυμβαλλόμενο	Το ίδιο	-Έκδοση πλαστών και εικονικών στοιχείων.
-Λήψη ανακριβών ή εικονικών	Το ίδιο	-

στοιχείων αξίας ή διακίνησης (δεν περιλαμβάνονται τα πλαστά στην περίπτωση αυτή, γιατί εφόσον γίνεται η συναλλαγή, ο αγοραστής μπορεί να μη γνωρίζει την πλαστότητα)		
-	Εμφανίζει αθροιστικά λάθη	Εμφανίζει αθροιστικά λάθη
-Μη εμφάνιση πραγματικής κατάστασης π.χ. πιστωτικά υπόλοιπα ταμείου, απόθήκης (από 1-1-1995)	-	-
-Μη τήρηση πρόσθετων βιβλίων άρθρου 10 § 5 Κ.Β.Σ. και 64 § 11 Ν.2065/92(κλαδικά βιβλία).Από 1-1-1995	-	-
-Μη διαφύλαξη των πρόσθετων βιβλίων άρθρου 10 § 5 Κ.Β.Σ. και 64 § 11 Ν.2065/92.Από 1-1-1995	-	-
-Μη διαφύλαξη ημερολογίων πρωτογενών εγγραφών.Από 4-6-96	-Μη διαφύλαξη βιβλίου εσόδων-εξόδων.Από 4-6-96.	-Μη διαφύλαξη βιβλίου αγορών.Από 4-6-96.
-Μη διαφύλαξη συνοδευτικών στοιχείων και παραστατικών με τα οποία διενεργούνται πρωτογενείς εγγραφές.Από 4-6-96, ανεξαρτήτως διαχειριστικής περιόδου.		
-Μη επίδειξη των ημερολογίων πρωτογενών εγγραφών ή του βιβλίου εσόδων-εξόδων ή των αγορών ή των συνοδευτικών στοιχείων ή των παραστατικών πρωτογενών εγγραφών στον τακτικό έλεγχο εντός ορισμένου, από τον έλεγχο, εύλογου χρόνου.Από 4-6-96, ανεξαρτήτως διαχειριστικής περιόδου.		

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΩΣ ΑΝΑΚΡΙΒΩΝ

1. Δεν γίνεται δεκτό το αποτέλεσμα που προκύπτει με βάση τα τηρούμενα βιβλία.
2. Προσαυξάνονται τα ακαθάριστα έσοδα ανάλογα με το ύψος των διαπιστωμένων ανακριβειών.

3. Τα καθαρά κέρδη υπολογίζονται εξωλογιστικά με τη χρήση του συντελεστή καθαρού κέρδους που προβλέπεται για το συγκεκριμένο επάγγελμα.

4. Ο ΣΚΚ από 1.1.2000 με την § 20 του Ν.2873/2000 (άρθρο 32 § 2 του Ν.2238/1994) προσαυξάνεται:

Για τις επιχειρήσεις για τις οποίες τα βιβλία και τα στοιχεία κρίνονται ανακριβή, καθώς και για τις επιχειρήσεις που δεν τηρούν τα βιβλία που προβλέπονται για αυτές από τον Κ.Β.Σ. στα οποία καταχωρούνται πρωτογενώς οι συναλλαγές ή τηρούν βιβλία κατώτερης κατηγορίας από τα οριζόμενα από τον ίδιο κώδικα, ο ΣΚΚ προσαυξάνεται κατά 50%. Εξαιρετικά ο ΣΚΚ προσαυξάνεται κατά 100% εφόσον η ανακρίβεια των βιβλίων και στοιχείων οφείλεται σε έναν από τους παρακάτω λόγους:

α) Στην έκδοση πλαστών ή εικονικών ή στη νόθευση φορολογικών στοιχείων.

β) Στη διάπραξη μέσα στην ίδια τη χρήση περισσοτέρων της μιας παραβάσεων μη έκδοσης του προβλεπόμενου από τον Κ.Β.Σ. στοιχείου αξίας ή διακίνησης αγαθών, που διαπιστώνονται από διαφορετικούς ελέγχους. Αν διακινούνται αγαθά χωρίς το προβλεπόμενο συνοδευτικό στοιχείο ακόμη κι αν αυτό έχει εκδοθεί θεωρείται ότι δεν εκδόθηκε.

γ) Στη μη διαφύλαξη ή μη επίδειξη στον τακτικό φορολογικό έλεγχο των βιβλίων και στοιχείων.

δ) Στην απόκρυψη φορολογητέας ύλης που υπερβαίνει το 5% της δηλωθείσας.

Περιπτώσεις που δεν θεωρούνται ανεπάρκειες ή ανακρίβειες.

Ως κανόνα θα μπορούσαμε να πούμε ότι αφού τα βιβλία και στοιχεία είναι εξ ορισμού ειλικρινή, τότε οι περιπτώσεις στις οποίες δεν αποδεικνύεται αδυναμία ελέγχου για τις ανεπάρκειες ή η έκταση τους είναι μικρή σε σχέση με το αντίστοιχο σύνολο, όπως έπισης για τις ανακρίβειες αν δεν αποδειχθούν πράξεις τέτοιας έκτασης, που επηρεάζουν σημαντικά τα οικονομικά μεγέθη των βιβλίων επισύρουν μόνο οικονομικές κυρώσεις ή προστίθενται στα κέρδη ως λογιστικές διαφορές κατά περίπτωση.

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένες χαρακτηριστικές περιπτώσεις:

1. Υπερτίμηση ή υποτίμηση εμπορευσίμων στοιχείων.
2. Καταχώρηση εσόδου ή εξόδου σε άλλη χρήση.
3. Η αναγραφή πραγματικών εξόδων τα οποία δεν έχουν νόμιμο φορολογικό στοιχείο ή δεν εκπίπτονται σύμφωνα με τις φορολογικές διατάξεις.
4. Η μη υποβολή συγκεντρωτικών καταστάσεων.
5. Πράξεις που οφείλονται σε παραδρομή ή συγγνωστή πλάνη.
6. Ελλείμματα στο βιβλίο αποθήκης, όταν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία ότι προέρχονται από αποκρυβείσες πωλήσεις, υπολογίζονται στα έσοδα.
7. Μεμονωμένη παράβαση έστω και ουσιαστική, όχι όμως από μόνη της να δικαιολογεί απόκρυψη εσόδων κ.λ.π. μεγάλης έκτασης, δεν μπορεί να οδηγήσει σε ανακρίβεια των βιβλίων.
8. Πράξεις που οφείλονται στην ιδιομορφία των εργασιών της επιχείρησης και όχι σε πρόθεση απόκρυψης κερδών.
9. Η μη απογραφή εμπορευμάτων τρίτων δεν καθιστά ανέφικτο το λογιστικό προσδιορισμό.
10. Οι πλημμέλειες οικειοθελώς τηρηθέντος βιβλίου (Σ.Σ. αποθήκης) τότε μόνο μπορούν να θεμελιώσουν δικαίωμα της φορολογικής αρχής να προβεί σε εξωλογιστικό προσδιορισμό, όταν απ' αυτές προκύπτει ανακρίβεια των εγγραφών των επισήμων βιβλίων.
11. Η αναγραφή του είδους μόνο με τη χρήση κωδικών αριθμών στα τιμολόγια και στα δελτία αποστολής συνιστά μεν παράβαση του ΚΒΣ για την οποία δικαιολογείται ή επιβολή προστίμου, όχι όμως και λόγο απόρριψης των βιβλίων και στοιχείων ως ανεπαρκών, που μπορεί να δικαιολογήσει εξωλογιστικό προσδιορισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων.
12. Η μη σύνταξη απογραφής έναρξης σε Α.Ε. που προκύπτει από συγχώνευση εταιρειών δεν οδηγεί αναγκαστικά σε εξωλογιστικό προσδιορισμό, αν υπάρχουν αλλά στοιχεία ή αναπληρούται από άλλες εγγραφές.
13. Η πρόσκαιρη και δικαιολογημένη αδυναμία επίδειξης βιβλίων και στοιχείων.
14. Η μη επίδειξη των προαιρετικά τηρουμένων βιβλίων.
15. Μικρή καθυστέρηση ενημέρωσης του βιβλίου αποθήκης.

16. Η μη κανονική ενημέρωση βιβλίου ελευθέρου επαγγελματία δεν καθιστά τα βιβλία ανεπαρκή, όταν εκδίδονται θεωρημένα στοιχεία, τα οποία δεν μπορούν να αλλοιωθούν.

17. Η μη τήρηση αποθήκης ειδών συσκευασίας δεν συνεπάγεται αναγκαία εξωλογιστικό προσδιορισμό, εφόσον η αναλογία των ειδών συσκευασίας προς τα παραχθέντα προϊόντα είναι ακριβής.

18. Το ότι δεν κλείστηκαν στο τέλος του χρόνου οι μερίδες του βιβλίου αποθήκης δεν συνιστά πλημμέλεια.

19. Η μη παράδοση στο φορολογικό έλεγχο του εγχειρίδιου οδηγιών χρήσης του λογισμικού. Η μη λεπτομερής ανάλυση των οδηγιών χρήσης του λογισμικού στο εγχειρίδιο οδηγιών.

Οι περιπτώσεις αυτές υπήρχαν αρχικά στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 30 ΚΩΣ και αφαιρέθηκαν με την τροποποίηση τους, με το Ν. 3052/02. Με την αρχή του επιεικέστερου που ορίζει η παρ. 9 του άρθρου 7 του Ν. 3052/02, οι πράξεις αυτές δεν οδηγούν σε ανεπάρκεια ούτε τα προηγούμενα ανέλεγκτα έτη.

20. Με το άρθρο 20 § 13 του Ν. 3296/2004, το οποίο ως επιεικέστερη διάταξη εφαρμόζεται και για όλα τα ανέλεγκτα έτη, ορίστηκε ρητά (άρθρο 30 §3 ΚΒΣ) ότι, τα βιβλία του επιτηδευματία δεν κρίνονται ως ανεπαρκή αν για λόγους αποδεδειγμένης ανωτέρας βίας οφειλομένης σε σεισμό, πυρκαγιά ή θεομηνία υπάρχει καταστροφή ή απώλεια αυτών, με την προϋπόθεση της επαναδημιουργίας τους με κάθε πρόσφορο μέσο και σε χρόνο τον οποίο θα καθορίσει ο προϊστάμενος της αρμοδίας Δ.Ο.Υ., καθώς και της υποβολής γνωστοποίησης της απώλειας αυτών μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα.

21. Δεν κρίνονται ανεπαρκή ή ανακριβή τα βιβλία όταν διαπιστώνονται υποτιμολογήσεις ή υπερτιμολογήσεις μεταξύ συγγενικών επιχειρήσεων οι οποίες ορίζονται ως λογιστικές διάφορες από το άρθρο 39 του Ν. 2238/94.

Ερώτημα δημιουργήθηκε εάν επιδρά στο κύρος των βιβλίων επιχείρησης διάθεση αγαθών της σε αλλοδαπή ή ημεδαπή συγγενική της επιχείρηση, με τίμημα αδικαιολόγητα κατώτερο ή ανώτερο εκείνου που πραγματοποιεί κατά τον αυτό χρόνο σε άλλες επιχειρήσεις.

Από τις διατάξεις αλλά και Εγγ. 1106993/660/4.12.97 δίνεται η ακόλουθη απάντηση:

1. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 39 του Ν. 2238/1994 « όταν μεταξύ ημεδαπών επιχειρήσεων ή μεταξύ αλλοδαπής και ημεδαπής επιχείρησης συνάπτονται συμβάσεις αγοραπωλησίας ή παροχής υπηρεσιών και κατά τις συμβάσεις αυτές το τίμημα ή το αντάλλαγμα ορίζεται αδικαιολόγητα σε ποσό ανώτερο ή κατώτερο, κατά περίπτωση, από εκείνο που θα πραγματοποιείτο, αν η σύμβαση γινόταν με άλλο πρόσωπο με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά κατά το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης, η προκύπτουσα διαφορά θεωρείται κατά τεκμήριο κέρδος της επιχείρησης, η οποία εισέπραξε μικρότερο ή πλήρωσε μεγαλύτερο, κατά περίπτωση, τίμημα ή αντάλλαγμα. Η διαφορά αυτή προσαυξάνει τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης που προκύπτουν από τα βιβλία της, χωρίς να επηρεάζει το κύρος των βιβλίων και στοιχείων ».

Με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται:

α) Εφόσον η ημεδαπή εταιρεία τέλει υπό τον έλεγχο της αλλοδαπής, λόγω συμμετοχής της δεύτερης στο κεφαλαίο ή τη διοίκηση της πρώτης.

β) Αν πρόκειται για ημεδαπές επιχειρήσεις, όταν υπάρχει μεταξύ τους σχέση άμεσης ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής ή οικονομικής εξάρτισης ή έλεγχου.

2. Εξάλλου, με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 30 του Κ.Β.Σ. τα βιβλία και στοιχεία της τρίτης κατηγορίας κρίνονται ανακριβή, όταν ο υπόχρεος εκδίδει ανακριβή φορολογικά στοιχεία διακίνησης ή άξιας, με τις προϋποθέσεις που τίθενται με τις διατάξεις αυτές.

3. Ενόψει των ανωτέρω, για τις συναλλαγές που αποδεδειγμένα εμπίπτουν στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 39 του Ν. 2238/1994 μεταξύ επιχειρήσεων που πληρούν τις προϋπόθεσης της παρ. 2 του άρθρου αυτού, δεν συντρέχει λόγος επιβολής προστίμου από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. και κατά συνέπεια δεν θίγεται το κύρος των βιβλίων και των στοιχείων, σε περιπτώσεις που τα φορολογικά στοιχεία εκδόθηκαν με το πράγματι συμφωνηθέν τίμημα.

Αυτονόητο είναι ότι, σε κάθε περίπτωση που το αναγραφόμενο στα φορολογικά στοιχεία τίμημα, με βάση συγκεκριμένα στοιχεία προκύπτει ότι είναι διαφορετικό του συμφωνηθέντος, τότε η διαπίστωση αυτή συνιστά παράβαση των διατάξεων του Κ.Β.Σ. και επιδρά στο κύρος των βιβλίων.

Επίλογος

Τελειώνοντας την εργασία μας αυτή, πιστέουμε ότι προσεγγίσαμε το θέμα αυτό σε αρκετά καλό επίπεδο και ελπίζουμε η εργασία μας αυτή να αποτελέσει σε εμάς και σε όποιον ανατρέξει σε αυτήν ένα καλό εφόδιο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ,ΚΩΔΙΚΑΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ,(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ,ΑΘΗΝΑ 2002)
- 2.ΚΡΑΤΣΗΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ,ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ,(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΑΤΣΗ,ΑΘΗΝΑ 1989)
- 3.ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΚΕΠΑ,ΑΘΗΝΑ 1987)
- 4.ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΨΙΛΟΝ 7
- 5.ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΣ
- 6.ΕΥΘΥΜΙΑΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ,ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ,(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΘΗΝΑ 1996)
- 7.www.gus.gr
- 8.ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
- 9.ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ
- 10.ΓΑΛΑΙΟΣ ΣΠΥΡΟΣ-ΦΡΙΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ,ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΩΔΩΝ,(ΕΚΔΟΣΕΙΣ HELLENNEWS,ΑΘΗΝΑ 1973)
- 11.ΚΑΡΔΑΚΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ 1,(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ)
- 12.www.taxisnet.gr
- 13.www.epsilon7.gr

